

**A Bács-Kiskun megyei, pályaválasztás
előtt álló tanulók szakmák iránti
érdeklődésének felmérése – 2013**

*Elemzés a Bács-Kiskun Megyei
Kereskedelmi és Iparkamara számára*

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Budapest, 2013. június

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Az elemzést írták:

Makó Ágnes (elemző, GVI)
e-mail: agnes.mako@gvi.hu

Bárdits Anna (gyakornok, GVI)
e-mail: barditsanna@gmail.com

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu

Kézirat lezárva: 2013. június 18.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Ábrajegyzék.....	5
Összefoglaló.....	11
Bevezetés.....	20
1. Pályaválasztás a szülők szemszögéből.....	22
1.1. Pályaválasztásról való tájékozódás.....	25
1.2. A gyermek továbbtanulásával kapcsolatos elképzelések.....	27
1.3. Érdeklődési kör, tehetség.....	37
1.4. Szakmaválasztással kapcsolatos tervek.....	39
1.5. Kollégiumi elhelyezés.....	42
2. Pályaválasztás a tanulók szemszögéből.....	44
2.1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében.....	48
2.1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás.....	48
2.1.2. Továbbtanulási tervek.....	53
2.1.3. Érdeklődési kör, tehetség.....	55
2.1.4. Munkával kapcsolatos tervek.....	64
2.1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok.....	69
2.1.6. Kollégiumi elhelyezés.....	73
2.1.7. A Bács-Kiskun megyei vállalatok ismertsége a diákok körében.....	75
2.2. A tanulói profilok elemzése.....	77
2.2.1. Az Önállóság-index.....	80
2.2.2. A Szabadidő-index.....	85
2.2.3. A Gépipar/fémipar-index.....	91
2.2.4. A Diploma-index.....	96
3. A tanulói és szülői vélemények eltérései.....	101

4. Következtetések.....	105
5. Melléklet: az adatfelvétel kérdőívei	107

Ábrajegyzék

Ö1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013.....	11
Ö2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen továbbtanulási lehetőséget tanácsol gyermekének (százalék), 2012-2013	12
Ö3. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2013.....	13
Ö4. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2012-2013	14
Ö5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2013	15
Ö6. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013	16
Ö7. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013	16
Ö8. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámái a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2013.....	17
Ö9. ábra: A Diploma-index átlagpontszámái a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013.	18
1.1. ábra: A szülők megoszlása iskolai végzettségük szerint (százalék), 2013	23
1.2. ábra: A szülők megoszlása foglalkozásuk szerint (százalék), 2013	24
1.1.1. ábra: A tájékoztatói lehetőségek elérhetősége szülők szemszögéből (százalék), 2012-2013	25
1.1.2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, részt vennének-e vállalkozók által tartott szakmákat bemutató rendezvényen (százalék), 2012-2013.....	26
1.2.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolában tervezik gyermekük továbbtanulását (százalék), 2012-2013.....	27
1.2.2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013	28

1.2.3. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását a különböző foglalkozású szülők körében (százalék), 2013	29
1.2.4. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását gyermekük neme szerint (százalék), 2013	30
1.2.5. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását gyermekük születési éve szerint (százalék), 2013	31
1.2.6. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen végzettséget gondol ideálisnak gyermeke számára (százalék), 2012-2013	32
1.2.7. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen végzettséget tartanak ideálisnak gyermeküknek, a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013	33
1.2.8. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen végzettséget tartanak ideálisnak gyermeküknek, gyermekük neme szerint (százalék), 2013	34
1.2.9. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen továbbtanulási lehetőséget tanácsol gyermekének (százalék), 2012-2013	36
1.2.10. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen továbbtanulási lehetőséget tanácsolnak gyermeküknek, a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013	37
1.3.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, mely területeken tartják tehetségesnek gyermeküket (százalék), 2012-2013	38
1.4.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlana gyermekének (az említések százalékos aránya), 2013	39
1.4.2. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők megoszlása aszerint, hogy milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlana gyermekének (az említések százalékos aránya), 2013	40
1.4.3. ábra: A különböző nemű tanulók szüleinek megoszlása aszerint, hogy milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlanának gyermeküknek (az említések százalékos aránya), 2013	41
1.5.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy engednék-e, hogy gyermekük kollégiumban lakjon (százalék), 2012	43

1.5.2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy engednék-e, hogy gyermekük kollégiumban lakjon (százalék), 2013.....	43
2.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2013.....	46
2.2. ábra: A tanulók megoszlása életkoruk szerint (százalék), 2013.....	47
2.1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya),2013.....	48
2.1.1.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2013.....	49
2.1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2013.....	50
2.1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2012-2013.....	51
2.1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról (százalék), 2012-2013.....	53
2.1.2.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2012.....	54
2.1.2.2. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2013.....	55
2.1.3.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, mely területek érdeklik őket (százalék), 2012-2013.....	57
2.1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2012-2013.....	58
2.1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2013.....	59
2.1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2013.....	60
2.1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2012.....	61

2.1.3.6. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2013	62
2.1.3.7. ábra: Azon tanulók megoszlása az okok szerint, akik nem szoktak otthon segíteni (százalék), 2013.....	63
2.1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei szerint (százalék), 2012-2013	65
2.1.4.2. ábra: A diákok tartós munkavállalással megvalósítható tervei (százalék), 2012-2013	68
2.1.4.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy mi motiválja őket arra, hogy tartós munkahelyük legyen (az említések százalékos aránya), 2013.....	69
2.1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2012-2013	71
2.1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2013.....	72
2.1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2013	73
2.1.6.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, szívesen laknának-e kollégiumban (százalék), 2012-2013	74
2.1.7.1. táblázat: A Bács-Kiskun megyei vállalatok által kínált termékek vagy szolgáltatások ismertsége a diákok körében, N=2967, 2013.....	75
2.2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2013....	78
2.2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között.....	79
2.2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013	81
2.2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők foglalkozása szerint, 2013	82
2.2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013	83

2.2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2013	84
2.2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013	86
2.2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013	87
2.2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2013	88
2.2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2013	89
2.2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2013.....	90
2.2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013.....	92
2.2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2013.....	93
2.2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2013	94
2.2.3.5. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2013	95
2.2.4.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013	97
2.2.4.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2013.....	98
2.2.4.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2013.....	99
2.2.4.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai aszerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2013	100

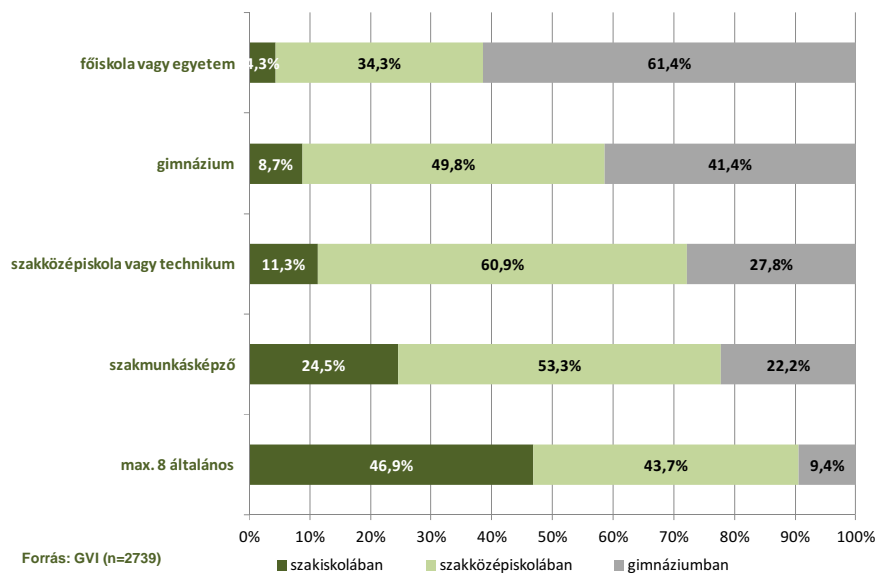
3.1. ábra: A tanulók és szüleik továbbtanulással kapcsolatos tanácsokról alkotott elképzelésének eltérései, 2013	103
3.2. ábra: A tanulóknak és szüleiknek a tanuló tehetségéről alkotott elképzeléseinek eltérései, 2013.....	104

Összefoglaló

1. Pályaválasztás a szülők szemszögéből

- A szülők a továbbtanulásról, pályaválasztásról leginkább a médiából, az internetről, pályaválasztási kiállításokon és a szülői értekezleteken tájékozódnak. A média és az internet jelentősége növekedett 2012-höz képest.
- A szülők jelentős része részt venne szakmákat bemutató rendezvényeken: 41%-uk azért menne el, hogy megismerje a szakmákat, másik 41%-uk pedig amiatt, mert még nem döntöttek a szakmaválasztásról.
- A legtöbb szülő 2012-ben és 2013-ban is a szakközépiskolát tartja megfelelő továbbtanulási irányynak gyermeke számára, a szakiskola és a gimnázium jóval kevésbé népszerű körükben. A megkérdezettek közel fele (49%) szakközépiskolába járatná gyermekét, 28%-uk jelölte meg a gimnáziumot és csak 21%-uk a szakiskolát. A szülők mindössze 0,4%-a nem szeretné, ha gyermeke továbbtanulna. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők leginkább azt szeretnék, ha gyermekük gimnáziumban tanulna tovább.

Ö1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013

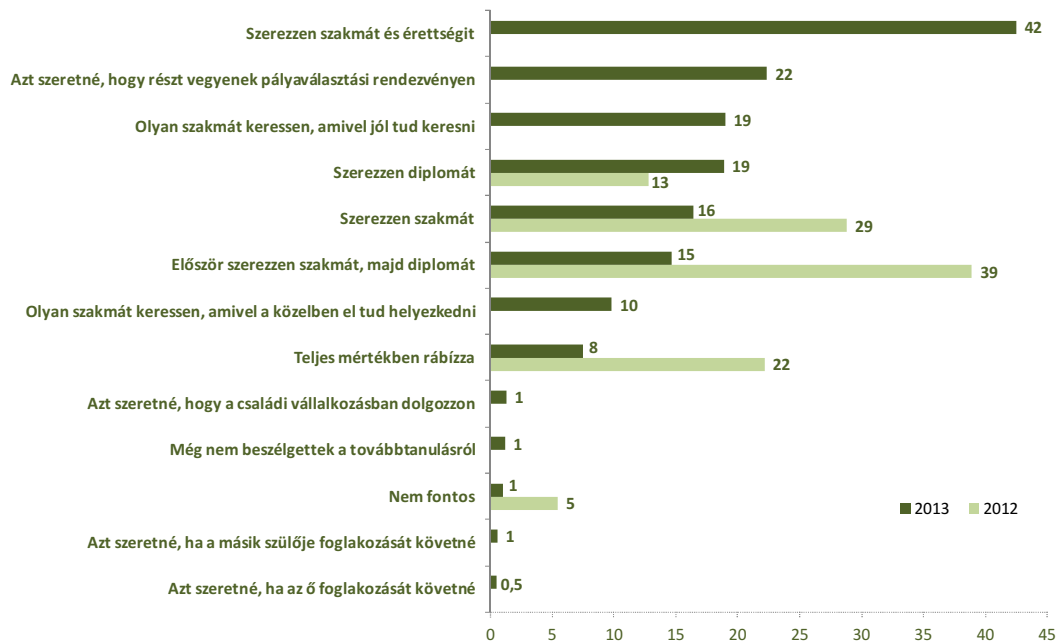

- A szülők legtöbbször (24%) azt szeretnék, ha gyermeke jól képzett szakmunkás lenne. 22%-uk érettségét, 18%-uk pedig diplomát látna legszívesebben gyermeke

kezében. 14%-uk azt tartaná gyermeke számára a legjobbnak, ha technikus végzettséggel rendelkezne, 12%-uk pedig azt, ha mestervizsgát tett szakmunkássá válna. Minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy szeretné, hogy gyermeke diplomás legyen. A szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének.

- A legtöbb szülő azt javasolja, hogy a gyermeke szerezzon szakmát és érettségit is. 22%-uk szeretne részt venni pályaválasztási rendezvényen, mielőtt döntenek a kérdésben. Minél alacsonyabb a szülő iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy azt tanácsolja gyermekének, hogy szerezzon szakmát.

Ö2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen továbbtanulási lehetőséget tanácsol gyermekének (százalék), 2012-2013

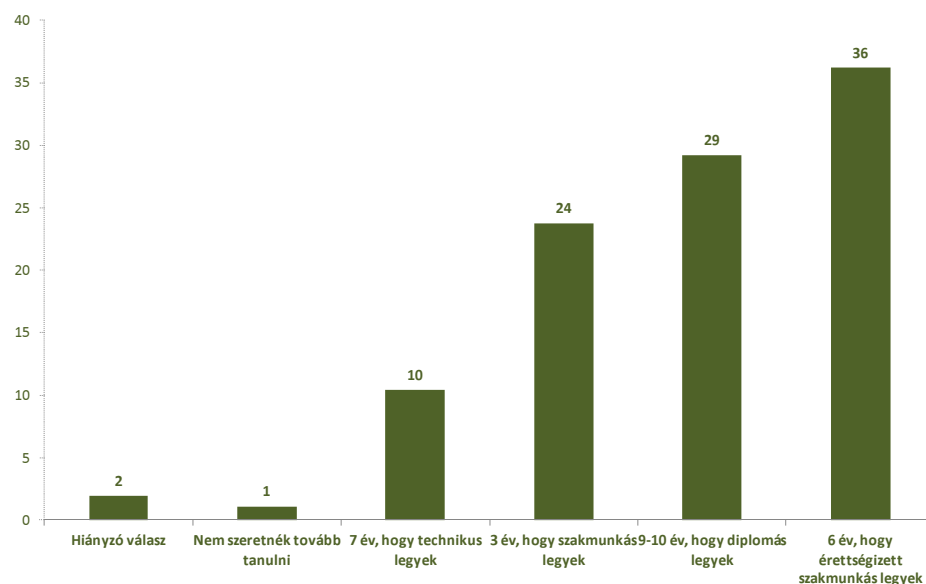
Forrás: GVI (2012: n = 1314, 2013: n=2806)

- A legtöbb szülő (29%) az informatikusi pályát javasolja gyermekének. Ezen kívül népszerűek még a vendéglátás-turisztika, a kereskedelem-marketing, és a gépészet szakmacsoporthoz tartozó szakmák is.
- A 2013-as adatok szerint összességében a szülők 58,5%-a engedné, hogy gyermeke kollégiumban lakjon.

2. Pályaválasztás a tanulók szemszögéből

- Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak: 84%-uk innen szerzi az információkat.
- A tanulók közül majdnem mindenki foglalkozott már a továbbtanulás kérdéseivel. 2013-ban a legtöbben (74%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 54%-uk iskolai pályaválasztási rendezvényen, 28%-uk pedig osztályfőnöki órán szerezte az információit. Idén 9% azoknak az aránya, akiknél még nem került szóba a pályaválasztás kérdése.
- 2013-ban a legtöbb tanulónak (47%-nak) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szakmát tanuljon és szerezzon érettségit is. Körülbelül a megkérdezett tanulók harmada érzi úgy, hogy ezt a döntést önállóan hozhatja meg, mivel szülei teljesen rábízzák a választást. 2013-ban a gyerekek 28%-a kapott olyan tanácsot szüleitől hogy tanuljon szakmát, és 25%-uknak javasolták azt, hogy olyan szakmát keressenek, amellyel a lakóhelyük közelében el tudnak helyezkedni.
- Végzettségi terveket tekintve a legtöbb tanuló érettségizett szakmunkás szeretne lenni (36%), őket követik azok, akik diplomát szeretnének (29%), 24%-uk szakmunkásnak szeretne tanulni, 10%-uk pedig technikus végzettséget szeretne. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.

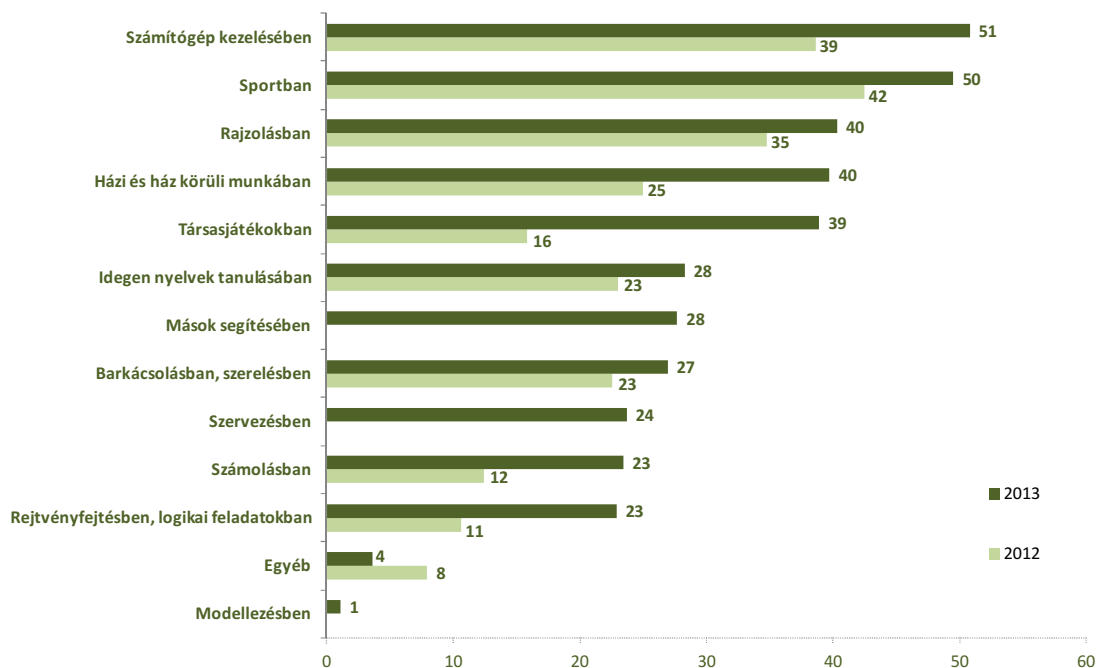
Ö3. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2013

Forrás: GVI (n=2967)

- Az adatok azt mutatják, hogy a tanulók érdeklődési körében messze a zenehallgatás és a filmnézés áll a legfontosabb helyen.
- A legtöbb diák úgy érzi, a számítógép kezelésében, a sportban és a rajzolásban tehetséges. Emellett sokan jelezték, hogy ügyesek házi és ház körüli munkákban, illetve társasjátékokban. A gyakorlatias feladatok elvégzésében a szakképzésben való részvételt tervező diákok tehetségesebbek. A fiúk a lányokhoz képest jóval nagyobb arányban érzik magukat ügyesnek barkácsolásban, számolásban, házi és ház körüli munkákban, valamint a sportokban. A lányok mások segítségével, szervezésben, rejtvényfejtésben, társasjátékokban, idegen nyelvek tanulásában és rajzolásban ügyesebbnek tartják magukat, mint a fiúk.

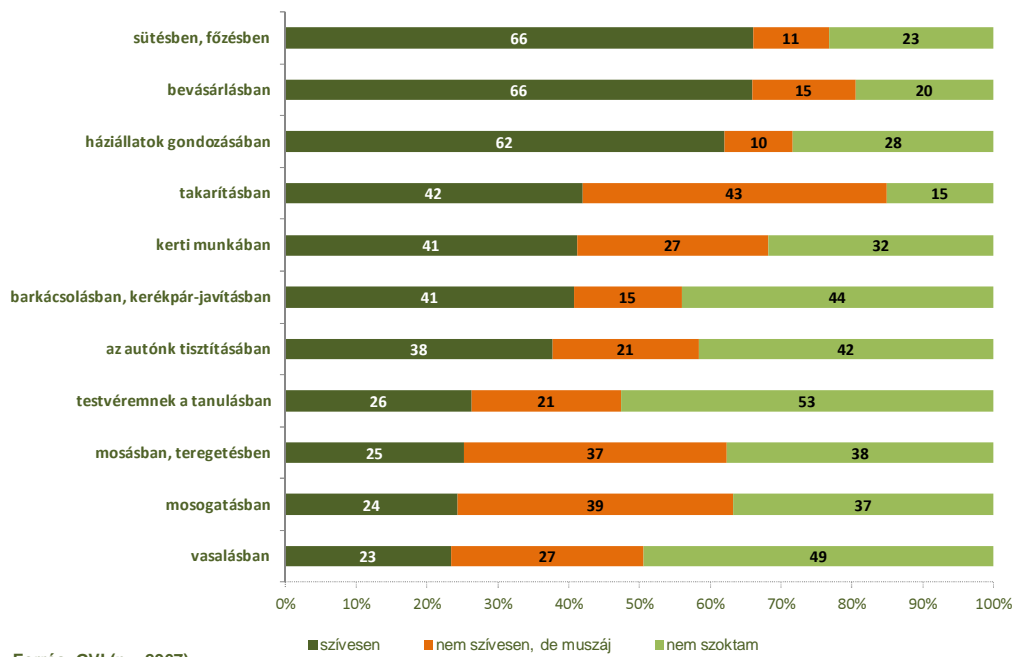
Ö4. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

- 2013-ban azt mutatják az adatok, hogy a legtöbb diák a sütésben, főzésben, a bevásárlásban és a háziállatok gondozásában segít szívesen szüleinek. A legnépszerűtlenebb, de kötelező házimunka a takarítás. Az otthoni segítségnyújtás jelentős nemek szerinti eltéréseket mutat: a legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál.

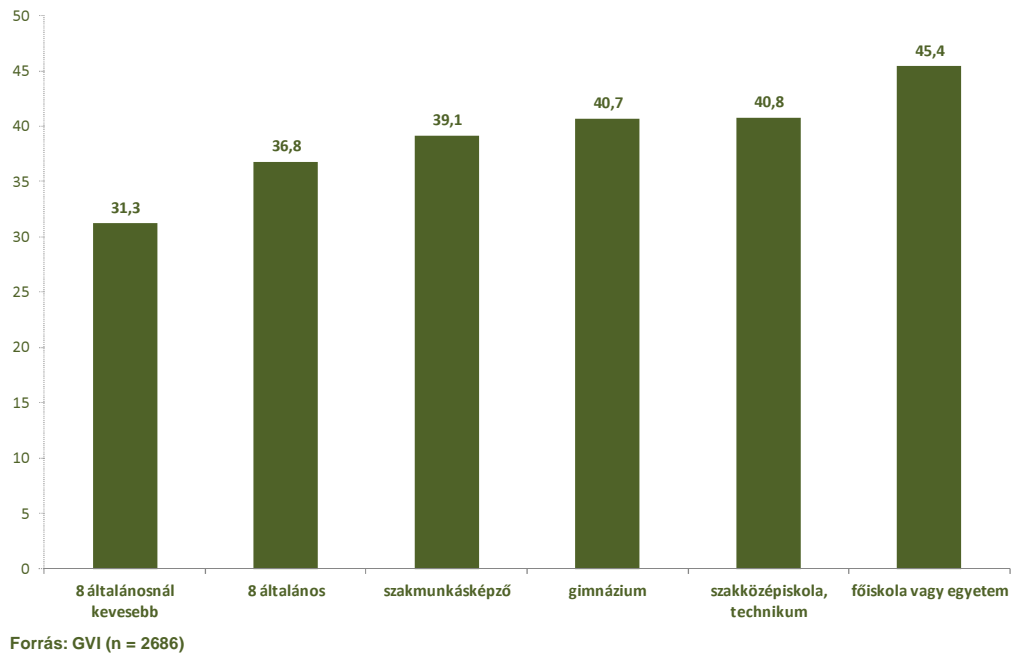
Ö5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2013

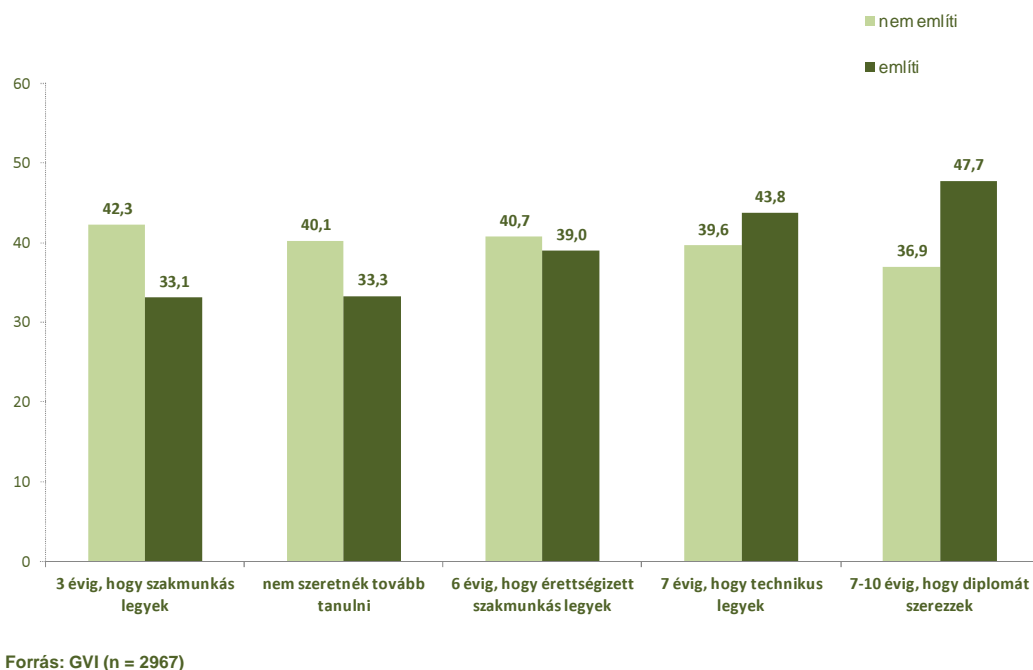
- A jövőbeli foglalkozás tekintetében az állatgondozás és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében. A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak.
- A kutatás mindkét évben kitért a diákok munkával, tartós munkavállalással kapcsolatos motivációira is. 2013-ban az elmúlt évhez hasonlóan a legtöbb tanuló (83%) az motiválja tartós munkavállalásra, hogy pénzt keressen. Sokan szeretnének saját lakást (68%), és a diákok több, mint fele (55%) gondol a családalapításra is. Csak 6%-uk jelezte, hogy még nem foglalkozik ezzel a kérdéssel.
- 2013-ban a gyerekek 47%-a jelezte, hogy szívesen lakna kollégiumban, 53%-uk pedig nem. Azok közül, akik szívesen laknának kollégiumban, a legtöbben azért választanák ezt a lehetőséget, mert így együtt lehetnének a barátaikkal, és sokaknál az is szempont, hogy nem szeretnének bejárók lenni.
- Az Önállóság-index olyan összetett mutatószám, mely egy-egy tanuló esetében több különböző, egymástól független kérdésre adott válaszaiból jött létre. Minél magasabb az Önállóság-index értéke egy tanulónál, annál önállóbbnak tekinthető. Az index azt mutatja, hogy önállóság kiegyenlített jelenik meg mindkét nemnél. A szülők iskolai végzettségének növekedésével emelkedik gyermekük önállósága.

Azok a tanulók, akik magasabb szinten kívánnak továbbtanulni, magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot. Azok a gyerekek, akik nagyobb értéket kaptak az Önállóság-index számításakor, nagyobb gyakorisággal választanak magasabb iskolai végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat, a legönállóbbak kreativitást igénylő területen dolgoznának.

Ö6. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013

Ö7. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013

- A Szabadidő-index olyan összetett mutatószám, mely azon tanulók körében magas, akik igen fontosnak tartják hobbijukat, illetve a különböző szabadidős tevékenységekre jelentős energiát fordítanak. Az elemzés azt mutatja, hogy a Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára, illetve szakközépiskolai érettségire vágnak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődés, mint a lányok között. A Gépipar/fémipar-index több különböző kérdésre adott válaszok alapján méri az ilyen típusú foglalkozások felé irányuló érdeklődést. Az adatok azt mutatják, hogy ez az index azon tanulók között a legmagasabb, akik 7 éves technikus, illetve 3 éves szakmunkásképzésben szeretnének részt venni az általános iskola után. A gépipari/fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában szakmunkások vagy technikusok. A magas fokú gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók szülei általában azt szeretnék, hogy gyermekük családjuk vállalkozásában dolgozzon és sokuk édesapja szeretné, ha az ő foglalkozását követné gyermeke. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.

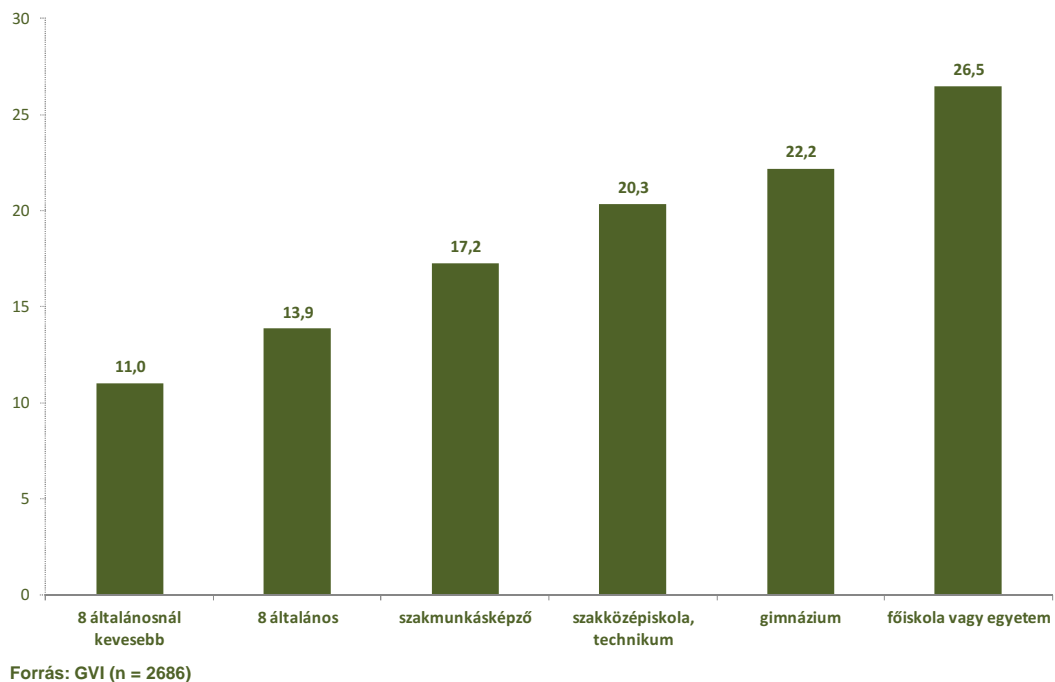
Ö8. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

- A Diploma-index azon megkérdezettek körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokat, diplomaszerezést terveznek, illetve szellemi munkára vágnak. Az indexértékek elemzése azt mutatja, hogy a lányok közül többen szeretnének felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. A szülők iskolai végzettsége szerinti bontás jól mutatja, hogy a felsőfokú végzettségűek jelentős mértékben továbbörökítik tanulási ambícióikat gyermekeiknek. Azon tanulók közül, akik önállóbbnak és iskolai munkájukban szorgalmasabbnak tekinthetőek, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül.

Ö9. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013

- A szülők tanácsai igen jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

3. A tanulói és szülői vélemények eltérései

- A szülők által gyermekük számára elképzelt továbbtanulási cél általában egybeesik gyermekeik céljával. A szülők véleménye szerint a legszélesebb körű későbbi továbbtanulási lehetőségekkel azok rendelkeznek, akik szakmát is tanulnak és érettségit is tesznek.
- Ha a továbbtanulással kapcsolatos, szülők által jelzett tanácsokat vetjük össze azzal, amit a gyerekek vélnek az otthoni tanácsokkal kapcsolatban, viszonylag jelentős eltéréseket tapasztalunk. 74-75% körüli vélemény-egyezést mutat a szakmaszerzést, illetve a diplomaszerezést övező elvárás, tehát a gyerekek negyede tévesen ítéli meg, hogy milyen pályára szánják őt szülei.
- A modellezés, az idegen nyelvek tanulása és a számolás területein a leggyakoribb a szülők és a gyerekek véleményének egybeesése a gyermek tehetségét illetően.

Bevezetés

Jelen tanulmány célja feltérképezni a Bács-Kiskun megyei, pályaválasztás előtt álló általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését, valamint szüleik pályairányítási szándékát.

A kutatás 2012-ben kezdődött el a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (BKMKIK) kezdeményezésére. Ekkor a vizsgálat alapját a BKMKIK „Pályaválasztási Körút” című pályaaorientációs eseménysorozatának résztvevői között lezajlott kérdőíves adatgyűjtés képezte. A kutatás ebben az évben azon szakmákra irányult, amelyek Bács-Kiskun megyére meghatározott hiányszakmák voltak a gépipari és fémipari szakmacsoportban, illetve a nemzetgazdaság által kiemelten igényelt gépészeti és közlekedési szakmacsoportba tartoztak. A pályaaorientációs rendezvényeken az adott szakmák iránt érdeklődő, pályaválasztás előtt álló (tehát a 2011/2012-es tanévben 7. osztályos, valamint a 2012/2013-as tanévben 8. osztályos) tanulók és szüleik töltöttek ki kérdőívet – összesen 1648 tanuló és 1383 szülő válaszolt a kérdésekre.

2013-ban a kutatás kibővítve folytatódott. Az adatfelvétel idén már az összes, Bács-Kiskun megyei település általános iskoláira kiterjedt, így jóval több megkérdezett sikerült utolérni: 2967 tanuló és 2806 szülő töltötte ki a kérdőíveket, adatbázisunk és az alábbi elemzés tehát ennyi válaszon alapul. 2013-ban módszertani változtatásokat is végrehajtottunk. Mind a tanulói, mind a szülői kérdőív hosszabb lett és részletesebb, és a szakképzés mellett a felsőfokú oktatás is hangsúlyosabban jelenik meg bennük, így teljesebb képet kaphatunk vizsgálatunk tárgyáról, a pályaaorientációról. Idén különböző háttérváltozók is szerepeltek a kérdezés során, így ezek segítségével lehetővé vált a részletesebb, kisebb csoportokra vonatkozó elemzés, valamint különböző összefüggések feltárása. Emellett az idei adatfelvétel során arra is lehetőségünk nyílt, hogy a tanulók válaszait összekapcsoljuk szüleik válaszaival, így meg tudtuk vizsgálni, hogy mely kérdéskörökben adnak a leginkább eltérő, illetve a leginkább hasonló válaszokat a diákok és szüleik.

A tanulmány első részében a szülők szemszögéből közelítjük meg a pályaválasztás kérdéseit, kitérve a gyermek számára ideálisnak tartott végzettségre, a pályaválasztásról való informálódás csatornáira és a kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleményekre is.

A második részben a tanulók szemszögéből vizsgáljuk meg a továbbtanulás, valamint a szakma- és pályaválasztás témaköreit. A fejezet körüljárja a gyermekek érdeklődési területeit, a feladatok elvégzésével kapcsolatos általános attitűdjüket, továbbtanulási terveiket és a munka világáról alkotott elképzeléseiket. A fejezet második részében az ún. tanulói profilok segítségével mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, tulajdonságok, illetve a családi háttér milyen módon befolyásolja a hetedik osztályos tanulók pályaválasztási döntéseit. Mind a szülők, mind a tanulók válaszainak elemzésekor hangsúlyt helyeztünk a tavalyi eredményekkel történő összehasonlításra – amennyiben ez lehetséges volt a módszertani változások ellenére.

A harmadik részben egyes fontos kérdések – továbbtanulási irány, továbbtanulással kapcsolatos tanácsok, tehetség – esetében megvizsgáljuk a tanulók és szüleik véleményének eltéréseit.

A tanulmányt a főbb következtetések levonásával és az esetleges további, jövőbeli kutatási irányok felvázolásával zárjuk.

1. Pályaválasztás a szülők szemszögéből

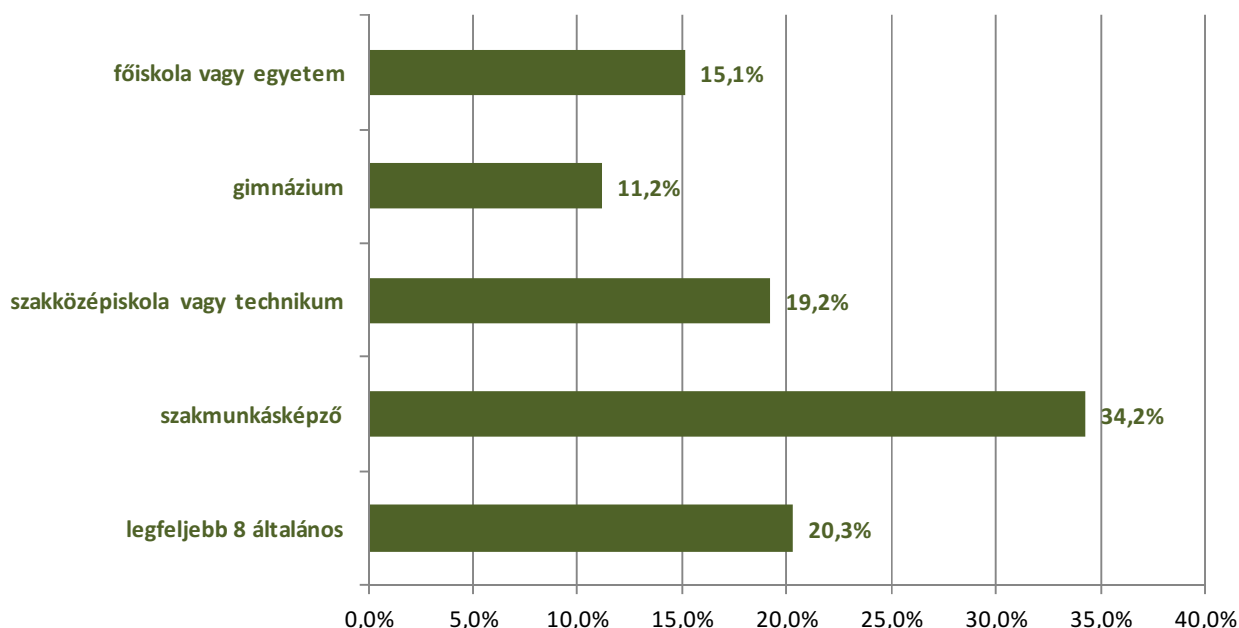
Főbb eredmények

- A szülők a továbbtanulásról, pályaválasztásról leginkább a médiából, az internetről, pályaválasztási kiállításokon és a szülői értekezleteken tájékozódnak. A média és az internet jelentősége növekedett 2012-höz képest.
- A szülők jelentős része részt venne szakmákat bemutató rendezvényeken: 41%-uk azért menne el, hogy megismerje a szakmákat, másik 41%-uk pedig amiatt, mert még nem döntöttek a szakmaválasztásról.
- A legtöbb szülő 2012-ben és 2013-ban is a szakközépiskolát tartja megfelelő továbbtanulási irányynak gyermeke számára, a szakiskola és a gimnázium jóval kevésbé népszerű körökben. A megkérdezettek közel fele (49%) szakközépiskolába járatná gyermekét, 28%-uk jelölte meg a gimnáziumot és csak 21%-uk a szakiskolát. A szülők mindössze 0,4%-a nem szeretné, ha gyermeke továbbtanulna. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők leginkább azt szeretnék, ha gyermekük gimnáziumban tanulna tovább.
- A szülők legtöbbször (24%) azt szeretné, ha gyermeke jól képzett szakmunkás lenne. 22%-uk érettségit, 18%-uk pedig diplomát látna legszívesebben gyermeke kezében. Minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy szeretné, hogy gyermeke diplomás legyen. A szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének.
- A legtöbb szülő azt javasolja, hogy a gyermeke szerezzen szakmát és érettségit is. 22%-uk szeretne részt venni pályaválasztási rendezvényen, mielőtt döntenek a kérdésben. Minél alacsonyabb a szülő iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy azt tanácsolja gyermekének, hogy szerezzen szakmát.
- A legtöbb szülő (29%) az informatikusi pályát javasolja gyermekének. Ezen kívül népszerűek még a vendéglátás-turisztika, a kereskedelem-marketing, és a gépészet szakmacsoporthoz tartozó szakmák is.
- A 2013-as adatok szerint összességében a szülők 58,5%-a engedné, hogy gyermeke kollégiumban lakjon.

A szülők által kitöltött kérdőívek kérdései a továbbtanulással és pályaválasztással kapcsolatos egyes döntéseket, terveket járják körül, valamint olyan jellemzőket, tényezőket, melyek ezeket a döntéseket feltételezhetően befolyásolják.

Az adatok azt mutatják, hogy kérdőívünkre az esetek nagy részében (81%) a gyermek édesanyja válaszolt. Az iskolai végzettségük szerinti bontásból (lásd az 1.1. ábrát) az látható, hogy a szülők legnagyobb része (34%) szakmunkásképzőt végzett, ötödük legfeljebb 8 általánost, 19%-uk pedig szakközépiskolát vagy technikumot végzett. 15%-uk végzett főiskolát vagy egyetemet, és 11%-uk gimnáziumot. Foglalkozásukat tekintve (lásd az 1.2. ábrát) a szülők legnagyobb része (18%) szakmunkás, és sokan vannak (15%), akik valamilyen okból nem dolgoznak, de nem munkanélküliek (pl. nyugdíjasok). Igen kevés a vezető beosztású (5%) és az alkalmi munkákból élő szülő (5%).

1.1. ábra: A szülők megoszlása iskolai végzettségük szerint (százalék), 2013

Forrás: GVI (n=2771)

1.2. ábra: A szülők megoszlása foglalkozásuk szerint (százalék), 2013

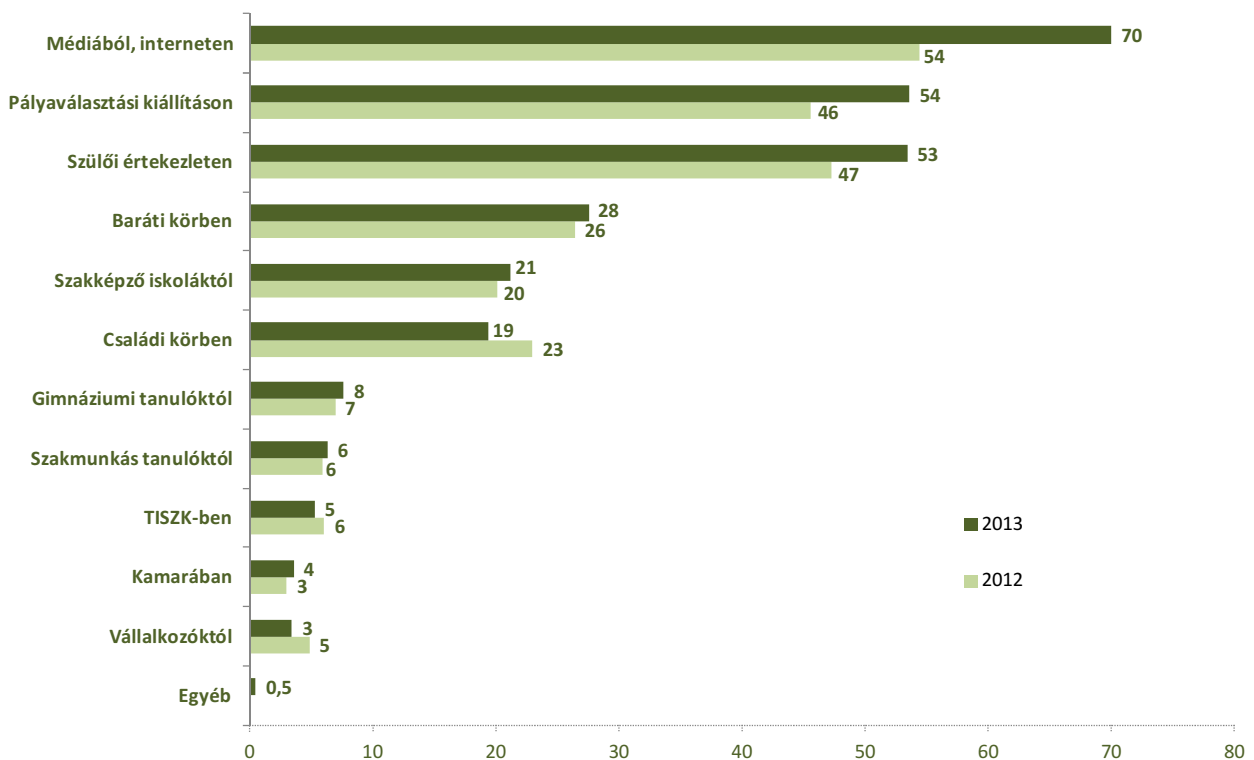
Forrás: GVI (n=2754)

1.1. Pályaválasztásról való tájékozódás

A szülők véleményével kapcsolatos vizsgálat részeként a kutatás kitért arra, hogy a szülők honnan szerzik a továbbtanulási és pályaválasztási lehetőségekkel kapcsolatos információkat. 2012-ben sokan említették a médiát és az internetet (54%), a szülői értekezletet (47%) és a pályaválasztási kiállításokat (46%). Szintén jelentős információforrásként tekintettek a szülők a családi- és baráti körre (23% illetve 26%), valamint a szakképző iskolákra (20%). A fentieknél jóval kevésbé számított fontosnak a szülők válasza alapján a szakmunkás- és gimnáziumi tanulóktól (6-7%), a TISZK-ektől (6%), a vállalkozóktól (5%), valamint a kamaráktól (3%) származó tájékoztatás.

2013-ban hasonló válaszokat adtak a szülők, mint tavaly, de jóval többen (70%) jelezték, hogy a médiából, interneten tájékozódnak. Pályaválasztási kiállításon 54%-uk (8 százalékpontos növekedés), szülői értekezleten 53%-uk (6 százalékpontos növekedés), baráti körben 28%-uk, szakképző iskoláktól 21%-uk és családi körben 19%-uk tájékozik. Kevesebb, mint 10%-uk jelezte, hogy gimnáziumi vagy szakmunkás tanulóktól, a TISZK-ekben, a Kamarában, vállalkozóktól vagy egyéb módon szerez információt (lásd az 1.1.1. ábrát).

1.1.1. ábra: A tájékozási lehetőségek elérhetősége szülők szemszögéből (százalék), 2012-2013

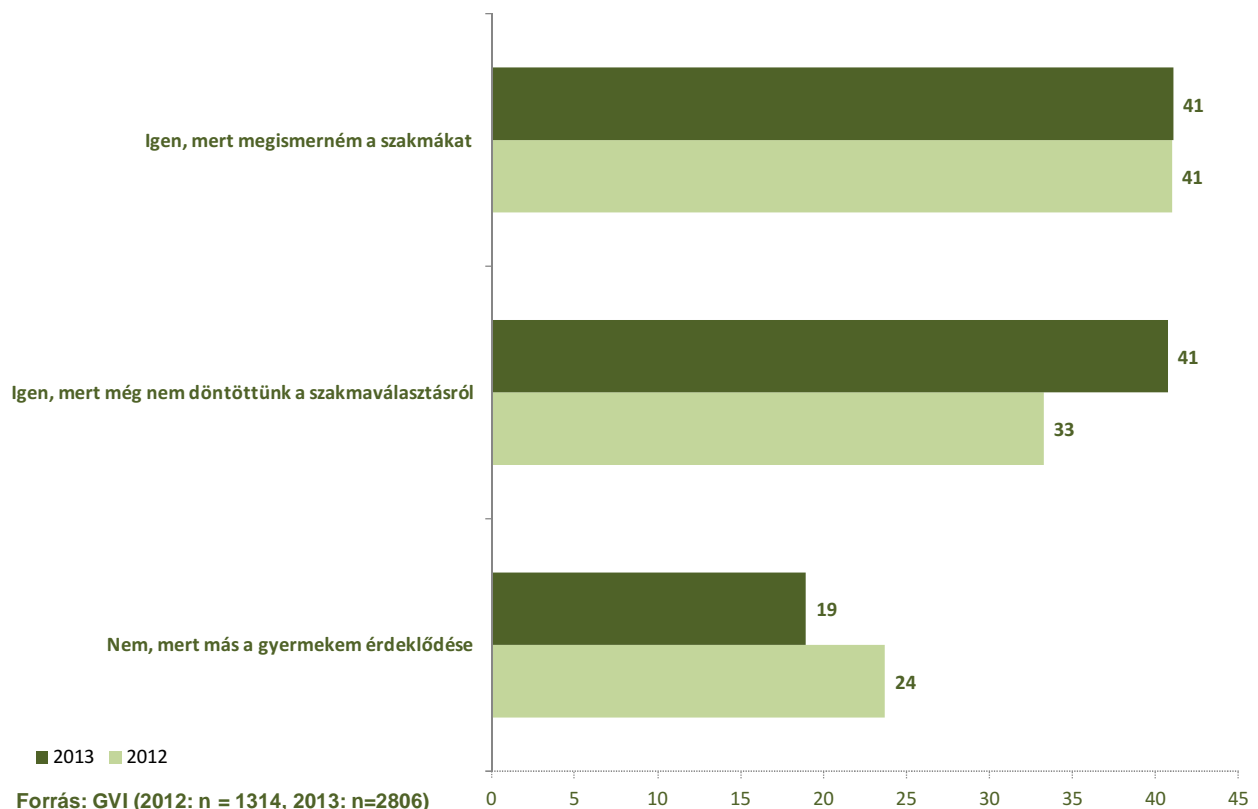
Forrás: GVI (2012: n = 1314, 2013: n=2806)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A kutatás kitért arra is, hogy mennyire tartanák fontosnak, érdekesnek a szülők a vállalkozóktól származó információkat, tehát szívesen részt vennének-e gyermekükkel olyan rendezvényen, amelyen a vállalkozók mutatják be szakmaikat. 2012-ben a szülők 74%-a jelezte, hogy érdekesnek tartana egy ilyen rendezvényt. Ők a leginkább a szakmák megismerésének lehetősége (41%) miatt mennének el, de a pályaválasztási döntés megkönnyítését is sokan (34%) említették. A szülők körülbelül egynegyede gondolta úgy, hogy egy ilyen esemény érdektelen lenne számára (24%), mert más a gyermeke érdeklődési köre.

2013-ban változatlanul a szülők 41%-a menne el szakmákat bemutató rendezvényre amiatt, hogy megismerje a szakmákat, és ugyanennyien mennének el amiatt, mert még nem döntöttek a szakmaválasztásról. 19%-uk nem menne el, mert más a gyermeke érdeklődési köre (lásd az 1.1.2. ábrát).

1.1.2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, részt vennének-e vállalkozók által tartott szakmákat bemutató rendezvényen (százalék), 2012-2013

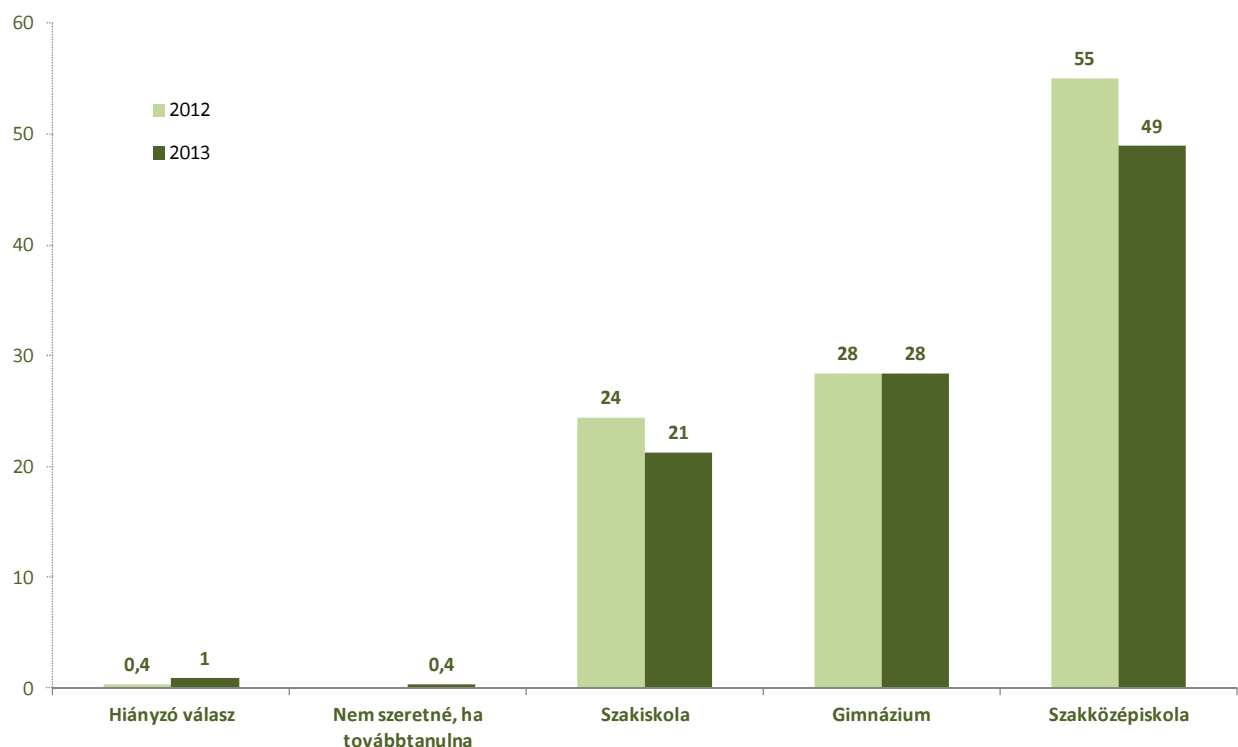
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.2. A gyermek továbbtanulásával kapcsolatos elképzelések

Az ideálisnak tartott középiskola típusával kapcsolatban a megkérdezett szülők három válaszlehetőség között dönthettek: szakiskola, szakközépiskola és gimnázium. 2012-ben több válaszlehetőséget is meg lehetett jelölni, de a legtöbb válaszadó csak egy válaszlehetőséget jelölt meg, csupán kilenc százalékuk jelölt meg két lehetőséget. 2012-ben a legtöbben a szakközépiskolát tartották megfelelőnek: a szülők 55%-a jelezte, hogy szeretné, ha gyermeke ilyen típusú intézményben tanulna tovább, a gimnáziumot 28%-uk jelölte meg, a szakiskolát pedig csupán 24%-uk.

2013-ban csak egy választ jelölhettek meg a szülők, de a sorrend ennek ellenére változatlan maradt: a megkérdezettek közel fele (49%) szakközépiskolába járatná gyermekét, 28%-uk jelölte meg a gimnáziumot és csak 21%-uk a szakiskolát. A szülők mindössze 0,4%-a nem szeretné, ha gyermeke továbbtanulna és 1%-uk nem válaszolt a kérdésre (lásd az 1.2.1. ábrát).

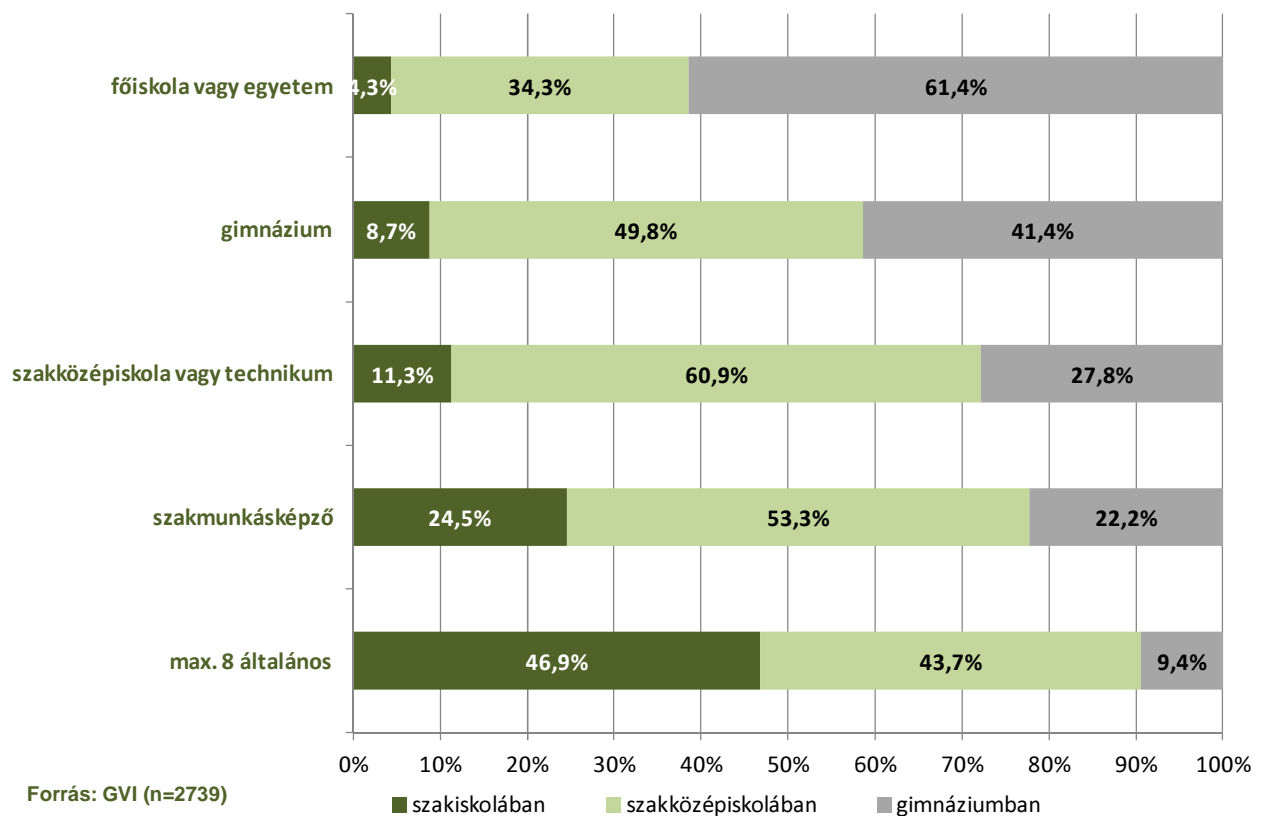
1.2.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolában tervezik gyermekük továbbtanulását (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1314, 2013: n=2806)

Az 1.2.2. ábrából jól látható, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, annál inkább azt szeretné, ha gyermeke gimnáziumban tanulna tovább. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők 61%-a választaná a gimnáziumot és csak 4%-uk a szakiskolát. A szakközépiskolát vagy technikumot végzettek többsége, 61%-a szakközépiskolába küldené gyermekét, mely cél a többi végzettségi csoportban is népszerű (34-53%). A legfeljebb 8 általánost végzett szülők 47%-a választja gyermeke számára a szakiskolát, 44%-uk a szakközépiskolát és csak 9%-uk a gimnáziumot. Ebből látható, hogy a szülők iskolai végzettsége igen sok esetben továbbörökítődik.

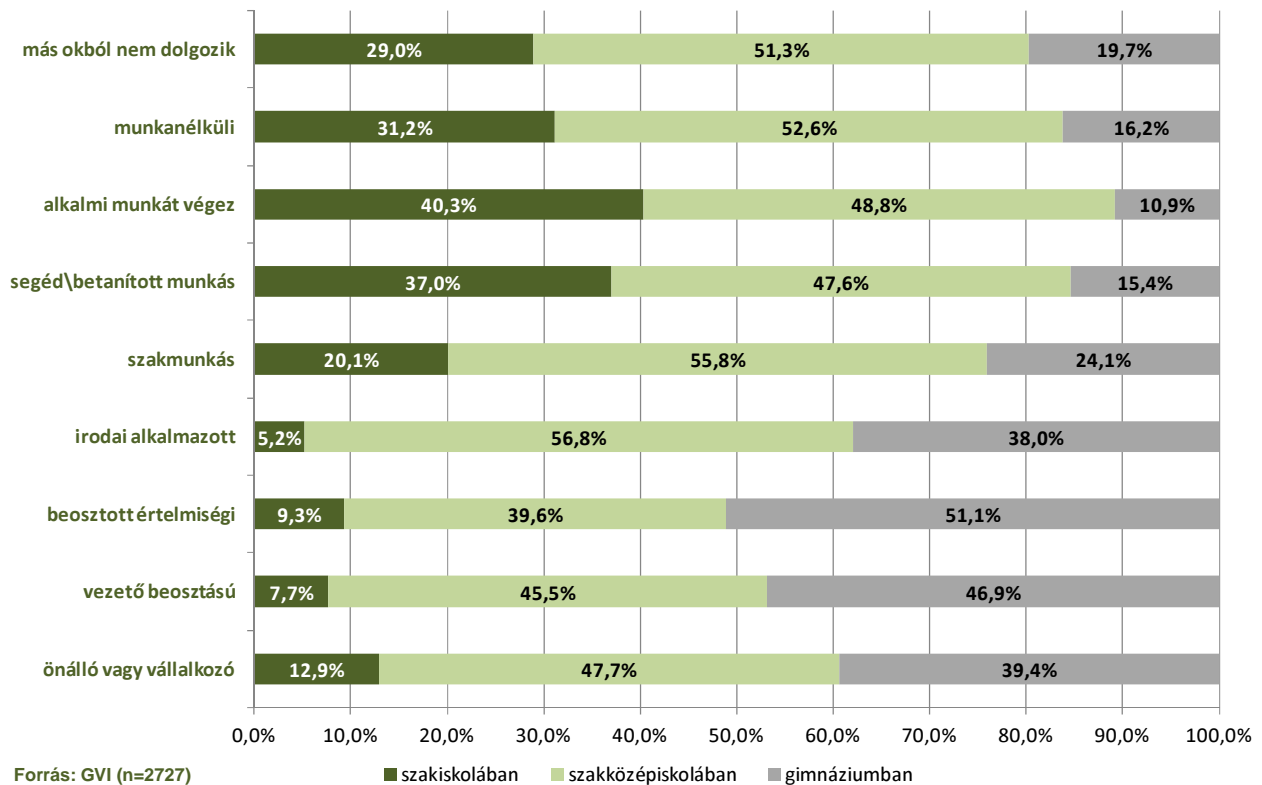
1.2.2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

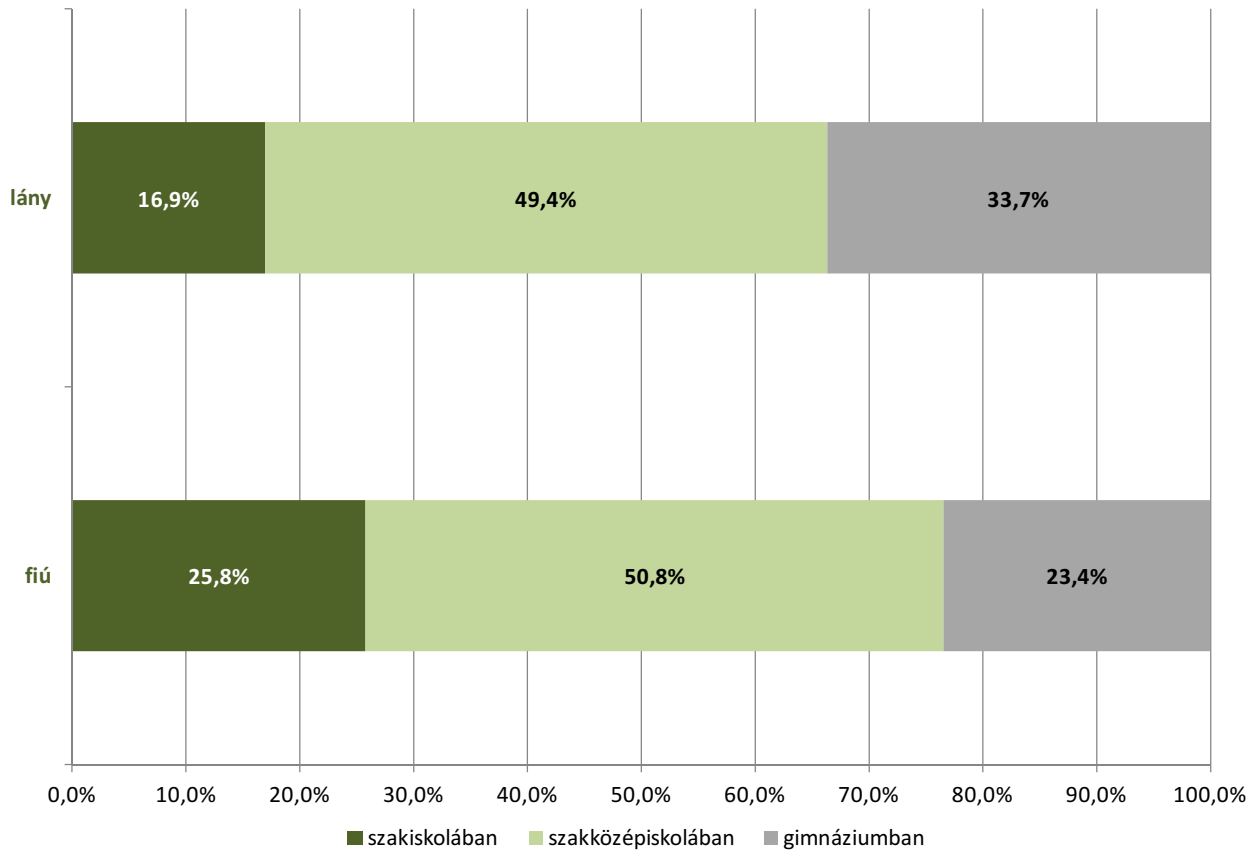
A válaszoló szülő foglalkozása is befolyásolja, hogy milyen iskolába szeretné járattatni gyermekét. A beosztott értelmiségiek és a vezető beosztásúak a gimnáziumot preferálják a többi lehetőséghez képest, a többi csoportban pedig a szakközépiskola a legnépszerűbb cél. Az alkalmi munkások, a segéd- és betanított munkások jelentős hányada küldené gyermekét szakiskolába (lásd az 1.2.3. ábrát).

1.2.3. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását a különböző foglalkozású szülők körében (százalék), 2013

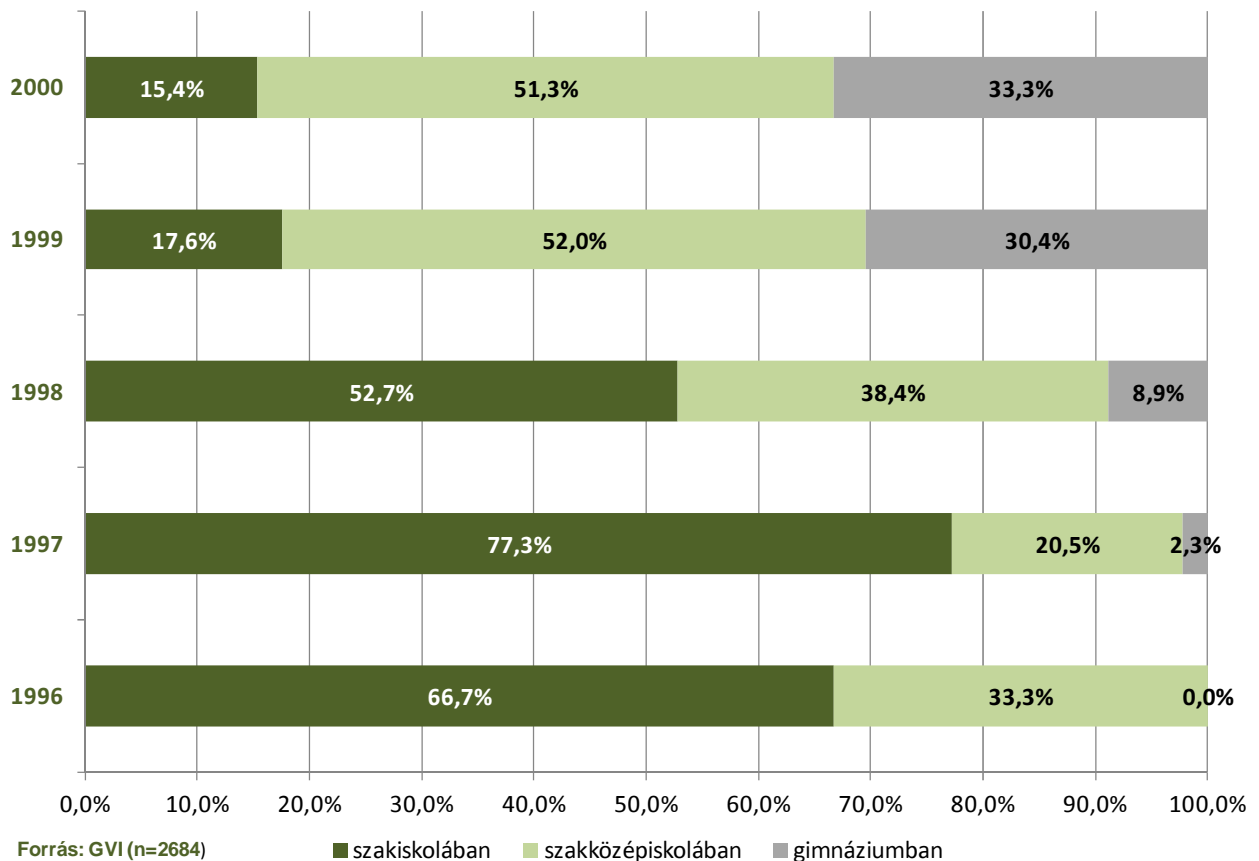
Az 1.2.4. ábrából látható, hogy a gyermek nemétől függetlenül körülbelül a szülők fele szakközépiskolába tervezi küldeni gyermekét. A lányokat viszont nagyobb valószínűséggel küldik gimnáziumba, a fiúkat pedig inkább szakiskolába.

1.2.4. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását gyermekük neme szerint (százalék), 2013

Az 1.2.5. ábrából láthatjuk, hogy az idősebb gyerekeknél elenyésző azon szülők aránya, akik gimnáziumban tervezik gyermekük jövőjét. Ez valószínűsíthetően összefügg azzal, hogy aki 1998 előtt született és még mindig általános iskolás, annak tanulási nehézségei lehetnek.

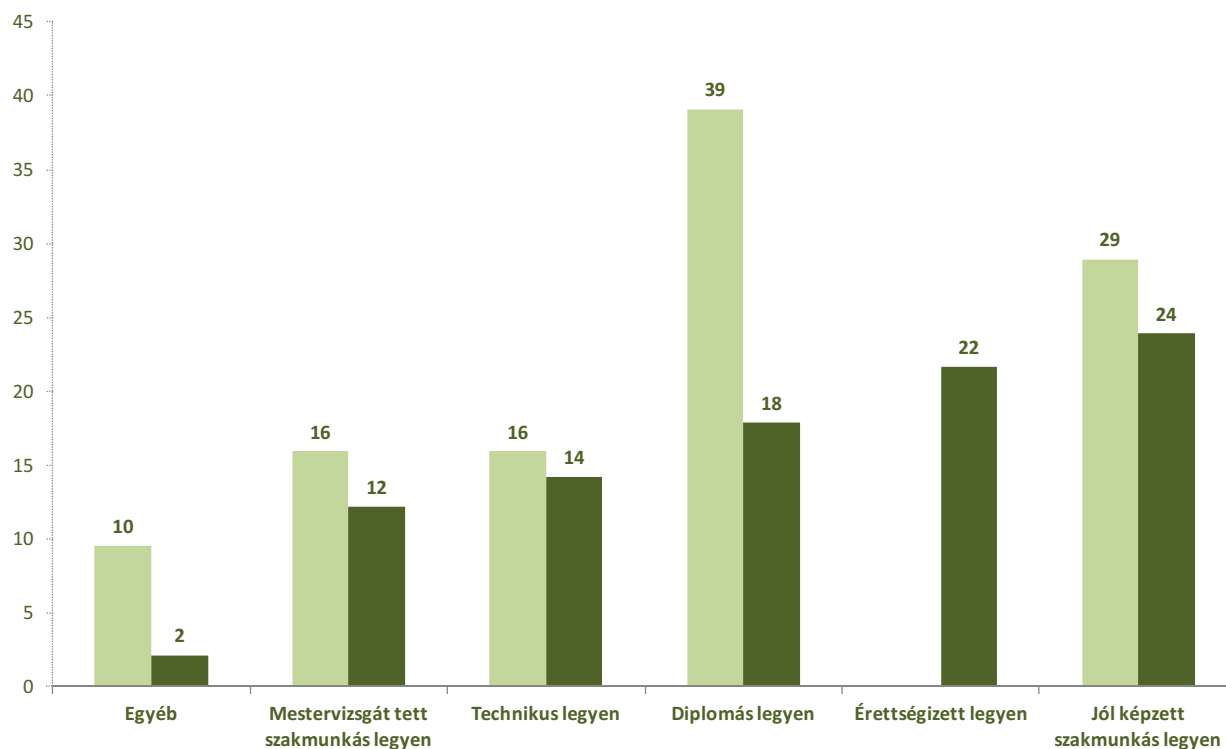
1.2.5. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen iskolatípusban tervezik gyermekük továbbtanulását gyermekük születési éve szerint (százalék), 2013

A kutatás kitért a gyermek számára kívánatosnak tartott ideális végzettségre is. 2012-ben a válaszadók körülbelül nyolc százaléka jelölt meg több válaszlehetőséget is, így jellemző volt az egyértelmű választás. 2012-ben a legtöbb szülő (39%) azt szerette volna, ha gyermeke diplomát szerezne. Emellett igen sokan (29%) azt tartották ideálisnak, ha gyermekükből jól képzett szakmunkás válna. A megkérdezettek 16-16%-a jelölte meg a technikus, illetve a mestervizsgát tett szakmunkás végzettséget. Az „egyéb” választ a válaszadók 10%-a jelölte meg, ők saját szavaikkal írták le, hogy milyen jövőt szeretnének gyermeküknek. A legtöbben itt azt fejtették ki, hogy a legfontosabb számukra, hogy gyermekük boldog legyen és a saját érdeklődése szerinti munkát végezze. Többen kiemelték itt az érettségi megszerzésének fontosságát is.

2013-ban csak egy választ jelölhettek meg szülők, így ez is hatással lehet a válaszok megoszlására. Legtöbbjük (24%-uk) azt szeretné, ha gyermeke jól képzett szakmunkás lenne. 22%-uk érettségit, 18%-uk pedig diplomát látna legszívesebben gyermeke kezében – tehát ez utóbbi arány kevesebb, mint a felére esett vissza tavaly óta. A szülők 14%-a azt tartaná gyermeke számára a legjobbnak, ha technikus végzettséggel rendelkezne, 12%-uk pedig azt, ha mestervizsgát tett szakmunkássá válna. További 2% az „egyéb” választ jelölte meg, ők a tavalyi eredményekhez hasonlóan leggyakrabban azt jelezték, hogy az a legfontosabb számukra, hogy gyermekük olyan munkát végezzen, amit szeret, illetve gyakori volt az érettségi megszerzésének említése is (lásd az 1.2.6. ábrát).

1.2.6. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen végzettséget gondol ideálisnak gyermeke számára (százalék), 2012-2013

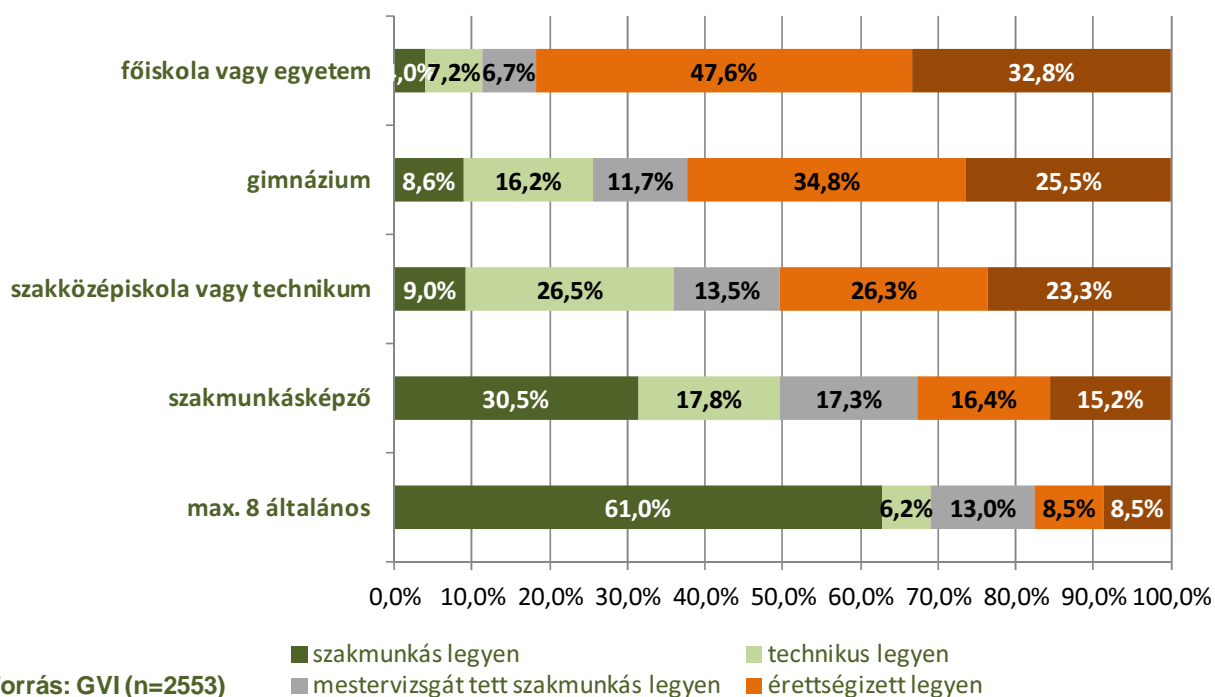

Forrás: GVI (2012: n = 1314, 2013: n=2806)

■ 2012 ■ 2013

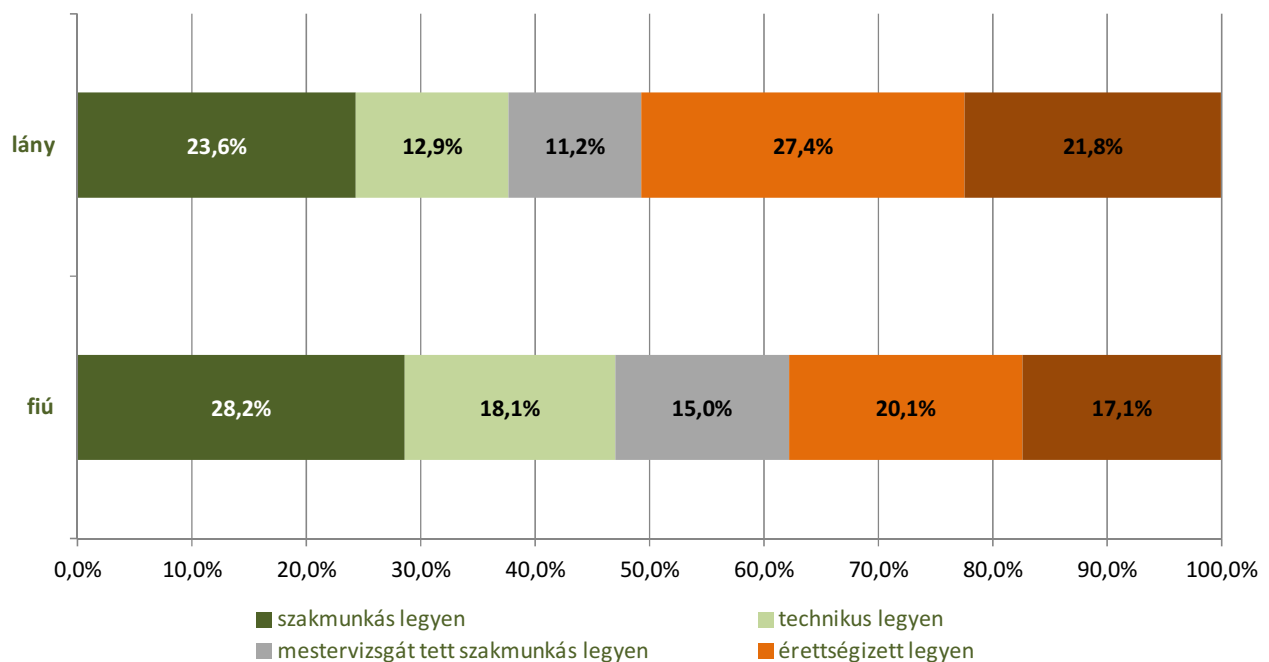
Az 1.2.7. ábrából láthatjuk, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy szeretné, hogy gyermeke diplomás legyen, és annál kevésbé valószínű, hogy azt szeretné, hogy szakmunkás legyen. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők 33%-a szánja gyermekét diplomásnak, mely arány a szakmunkás szülők körében csak 15%, a legfeljebb 8 általánost végzettek között pedig 8,5%. A szakmunkás végzettséget leginkább (61%) a legfeljebb 8 általánost végzettek szánják gyermekeiknek, a szakmunkás végzettségű szülők körében pedig csak 30,5% ez az arány. Tehát elmondható, hogy a szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének.

1.2.7. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen végzettséget tartanak ideálisnak gyermeküknek, a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013

A nemek szerinti bontás azt mutatja (lásd az 1.2.8. ábrát), hogy a lányok szülei inkább szeretnék, hogy gyermekük diplomás legyen: a lányos szülők 22%-a gondolja ezt, a fiúk szüleinek körében 17% ez az arány. Fiaiknak inkább képzelnek szakmunkás jövőt a szülők, mint lányaiknak: a fiúk szüleinek 28%-a nyilatkozott így, a lányok szüleinek pedig 24%-a.

1.2.8. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen végzettséget tartanak ideálisnak gyermeküknek, gyermekük neme szerint (százalék), 2013

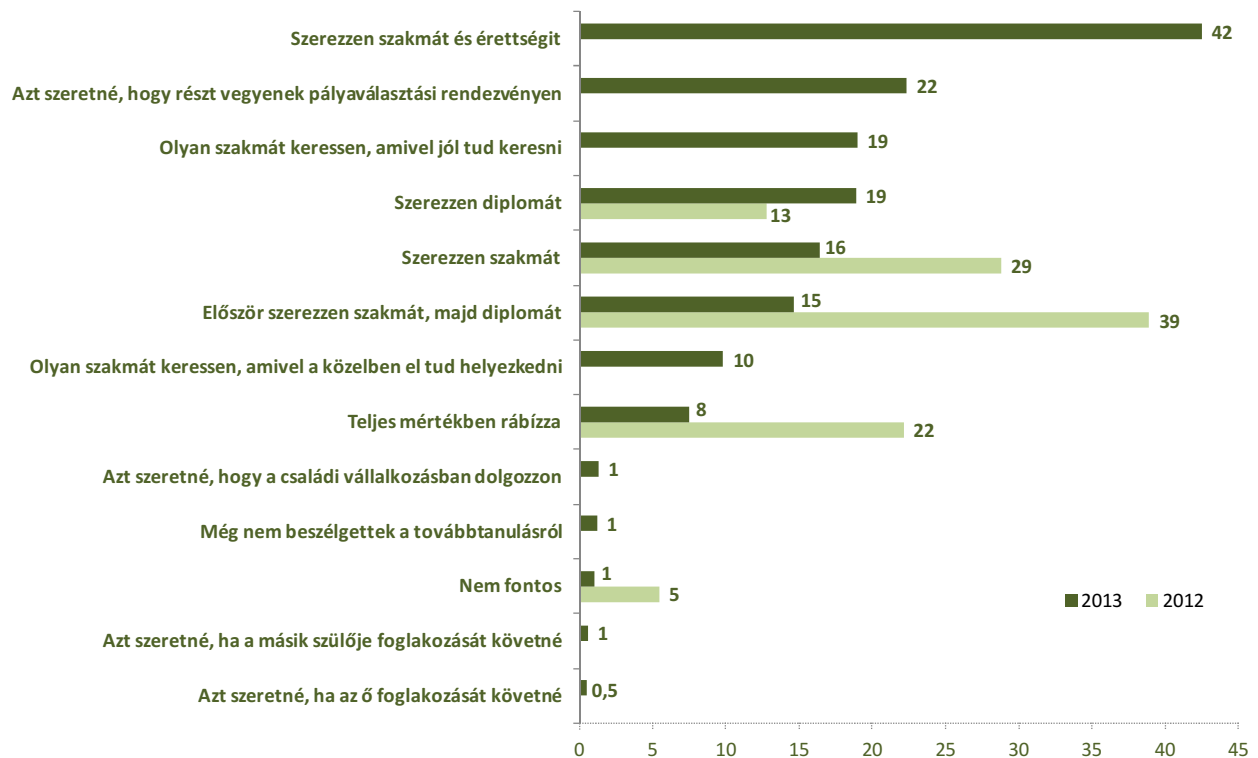

A különböző középiskola-típusok más-más végzettség megszerzéséhez segítenek hozzá, ezért a középiskola típusa és a célul kitűzött végzettség kapcsolatban áll egymással. Az adatok 2012-höz hasonlóan 2013-ban is azt mutatják, hogy a várnak megfelelően a szakiskolába jelentkezők szüleinek többsége (79%) azt szeretné, ha gyermeke szakmunkás lenne, 16%-uk pedig mestervizsgát tett szakmunkás jövőt szán gyermekének. A szakközépiskolába jelentkezők szülei körében változatosabb a kép: 16%-uk azt szeretné, ha gyermeke szakmunkás lenne, 29%-uk jelölte meg a technikus végzettséget, 18%-uk a mestervizsgát tett szakmunkás végzettséget. 17-17%-uk szeretné, ha gyermeke érettségit, illetve diplomát szerezne. A gyermeküket gimnáziumba küldő szülők között ez utóbbi arányok jóval magasabbak: 51%-uk szeretné, ha gyermeke érettségit tenne és 38%-uk javasolja gyermekének a diplomaszerezést.

A továbbtanulással és az ideálisnak tartott végzettséggel kapcsolatos szülői tervekhez szorosan kapcsolódnak a gyermeknek adott, továbbtanulással kapcsolatos tanácsok. A szülői tanácsokra vonatkozó kérdés 2012-ben és 2013-ban is elsősorban arra vonatkozott, hogy a szülők mennyire tartják fontosnak a szakma vagy a diploma megszerzését. Az 1.2.9. ábrán látható, hogy 2012-ben azok közül, akik beleszólnak a gyermek pályaválasztásába, legtöbben (39%) azt tanácsolták, hogy először szerezzon szakmát, majd később döntsön a diploma megszerzéséről. A válaszadók 29%-a azt ajánlotta gyerekeinek, hogy csak szakmát szerezzon, 22%-uk teljes mértékben rábízta gyermekére a pályaválasztást. Igen kevés szülő ragaszkodott ahhoz, hogy gyermeke szerezzon diplomát (12%), emellett a szülők 4%-a jelezte, hogy szerinte nem fontos a szakmaválasztás.

2013-ban ez a kérdés kibővítve, több válaszlehetőséggel szerepelt a szülői kérdőívben. A legnépszerűbbnek az a 2012-ben még nem szereplő válasz bizonyult, miszerint a szülő azt javasolja, hogy a gyermeke szerezzon szakmát és érettségit is (42%-uk válaszolt így). A szülők 22%-a szeretne részt venni pályaválasztási rendezvényen, mielőtt döntenek a kérdésben (ez a válasz szintén 2013-ban szerepelt először). 19%-uk azt tanácsolja gyerekeinek, hogy olyan szakmát keressen, amivel jól tud keresni, és ugyanennyien javasolják a diplomaszerezést is, mely utóbbi 6 százalékpontos növekedést mutat a tavalyi adathoz képest. A szakmaszerzés népszerűsége visszaesni látszik: idén csak 16% jelölte meg ezt a lehetőséget, ami 13 százalékpontos csökkenést jelent. Szintén jóval kevesebben adják azt a tanácsot gyermeküknek, hogy először szerezzon szakmát és utána diplomát (15%, mely 24 százalékpontos visszaesést jelent). A szülők 10%-a tartja fontosnak, hogy gyermeke olyan szakmát keressen, amivel a közelben el tud helyezkedni, 8%-uk pedig teljes mértékben gyermekére bízta a pályaválasztást (tavaly 22%). A további válaszlehetőségekkel (azt szeretné, hogy a családi vállalkozásban dolgozzon; még nem beszélgettek a továbbtanulásról; nem fontos a pályaválasztás; azt szeretné, ha az ő, vagy a másik szülője foglalkozását követné) kevesen éltek, válaszonként maximum 1%. Az eredményeket figyelembe véve idén is elmondható, hogy a szülőknek jól kialakult véleménye van arról, szeretnék-e beleszólni gyermekük pályaválasztásába és ha igen, merre szeretnék őt terelni.

1.2.9. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen továbbtanulási lehetőséget tanácsol gyermekének (százalék), 2012-2013

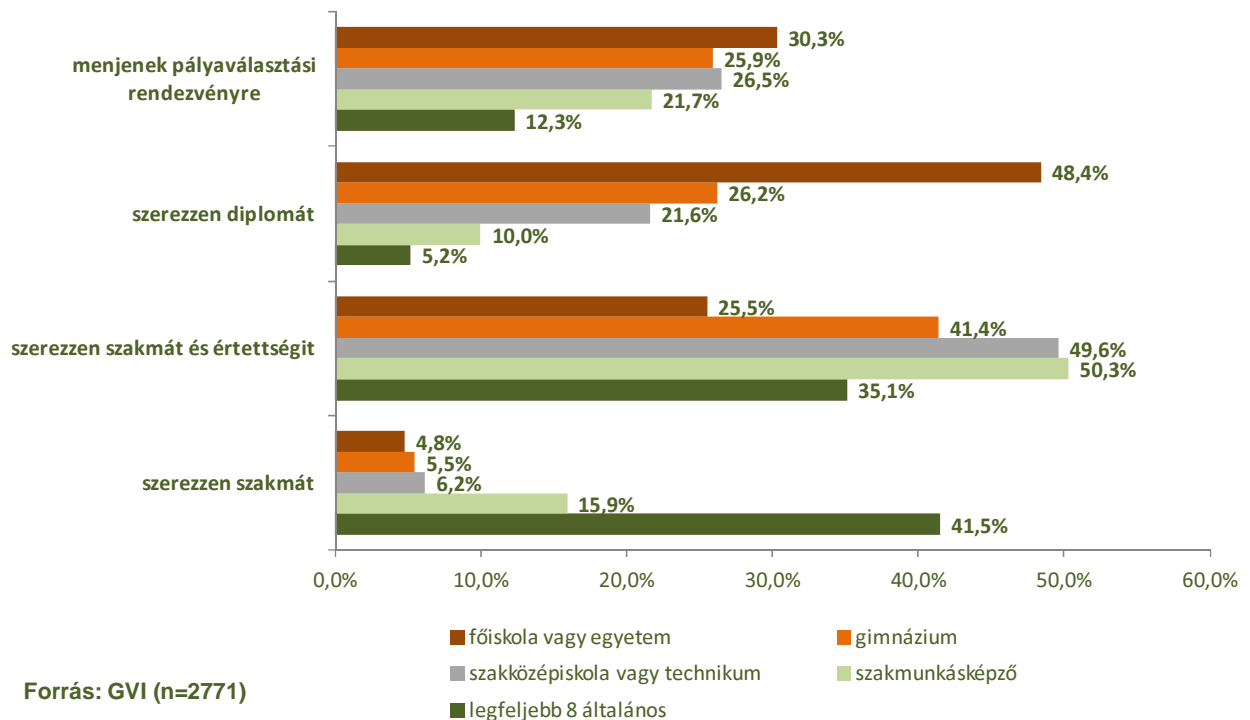

Forrás: GVI (2012: n = 1314, 2013: n=2806)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Ha a szülők iskolai végzettsége szerint vizsgáljuk meg a pályaválasztásra vonatkozó tanácsokat, azt láthatjuk, hogy minél alacsonyabb a szülő iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy azt tanácsolja gyermekének, hogy szerezzen szakmát – a diplomás szülőknek csak 5%-a javasolja ezt, míg a maximum 8 általánost végzett szülőknek 42%-a. Leginkább a szakközépiskolai, illetve szakmunkás végzettséggel rendelkező szülők tanácsolják gyermeküknek, hogy szerezzenek szakmát és érettségít is (a felük nyilatkozott így), míg a legfeljebb 8 általánost végzetteknek 35%-a, a diplomásoknak 26%-a jelezte ezt. Minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, annál inkább azt javasolja gyermekének, hogy szerezzen diplomát – a legfeljebb 8 általánost végzetteknek csupán 5%-a, míg a diplomásoknak 48%-a adta ezt a tanácsot. Pályaválasztási rendezvényre leginkább a diplomás szülők mennének gyermekükkel (30%-uk), és a legfeljebb 8 általánost végzett szülők a legkevésbé (12%-uk) (lásd az 1.2.10. ábrát – az ábrán csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük).

1.2.10. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen továbbtanulási lehetőséget tanácsolnak gyermeküknek, a különböző iskolai végzettségű szülők körében (százalék), 2013

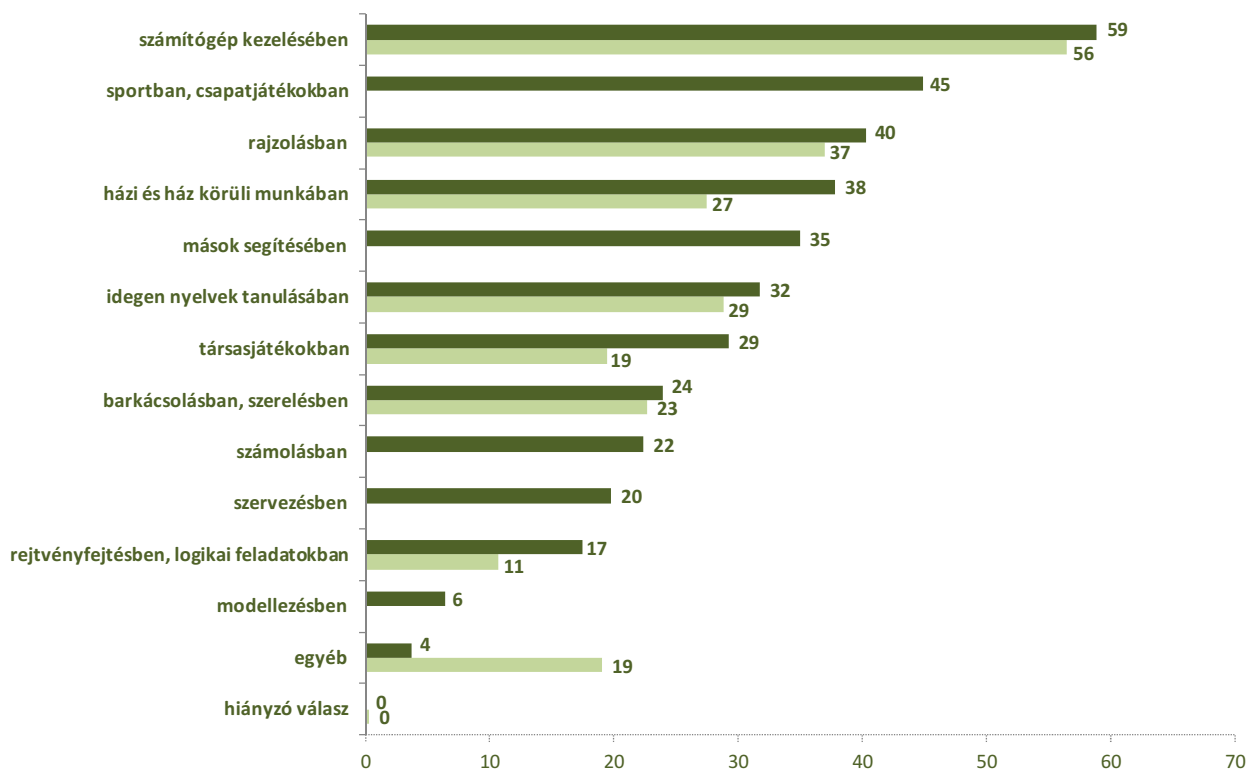
1.3. Érdeklődési kör, tehetség

Kutatásunk egyik fontos része arra keres választ, hogy milyen területeken tartják tehetségesnek gyermeküket a szülők – mely kérdés szorosan összefügg azzal, hogy milyen továbbtanulási irányt és későbbi életpályát tartanak megfelelőnek a számára.

2012-ben az adatok azt mutatták, hogy a szülők közül a legtöbben (56%) a számítógép kezelésében tartják ügyesnek gyermeküket. A rajzolás 37%-uk, az idegen nyelvek tanulását 29%-uk, a házimunkát pedig 27%-uk említette. 2013-ban jóval több válaszlehetőség szerepelt a kérdőívben, ennek ellenére idén is a számítógép kezelést jelölte meg a legtöbb szülő (59%), emellett a sport és csapatjátékok (mely idén először szerepelt a kérdőívben) is magas értéket (45%) mutat. A rajzban is sok szülő (40%) tartja tehetségesnek gyermekét, a házi és ház körüli munkákban 38%, mások segítségével pedig 35%. Az idegen nyelveket a szülők 32%-a emelte ki, a társasjátékokat 29%-uk, a barkácsolást és szerelést 24%, a számolást pedig 22%. A szervezésben 20% tartja ügyesnek gyermekét, a rejtvényfejtést és logikai feladatokat 17% jelölte meg, a

modellezést pedig 6% (lásd az 1.3.1. ábrát). (A válaszadók több válaszlehetőséget is megjelölhettek.)

1.3.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, mely területeken tartják tehetségesnek gyermeküket (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1383, 2013: n=2806)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Azt gondoljuk, hogy a jelenlegi képességek és érdeklődés meghatározóak a jövőbeli tervekkel kapcsolatban, ezért megvizsgáltuk a különböző területeken mutatott tehetség és a választott iskolatípus, illetve az ideálisnak tartott végzettség kapcsolatát is.

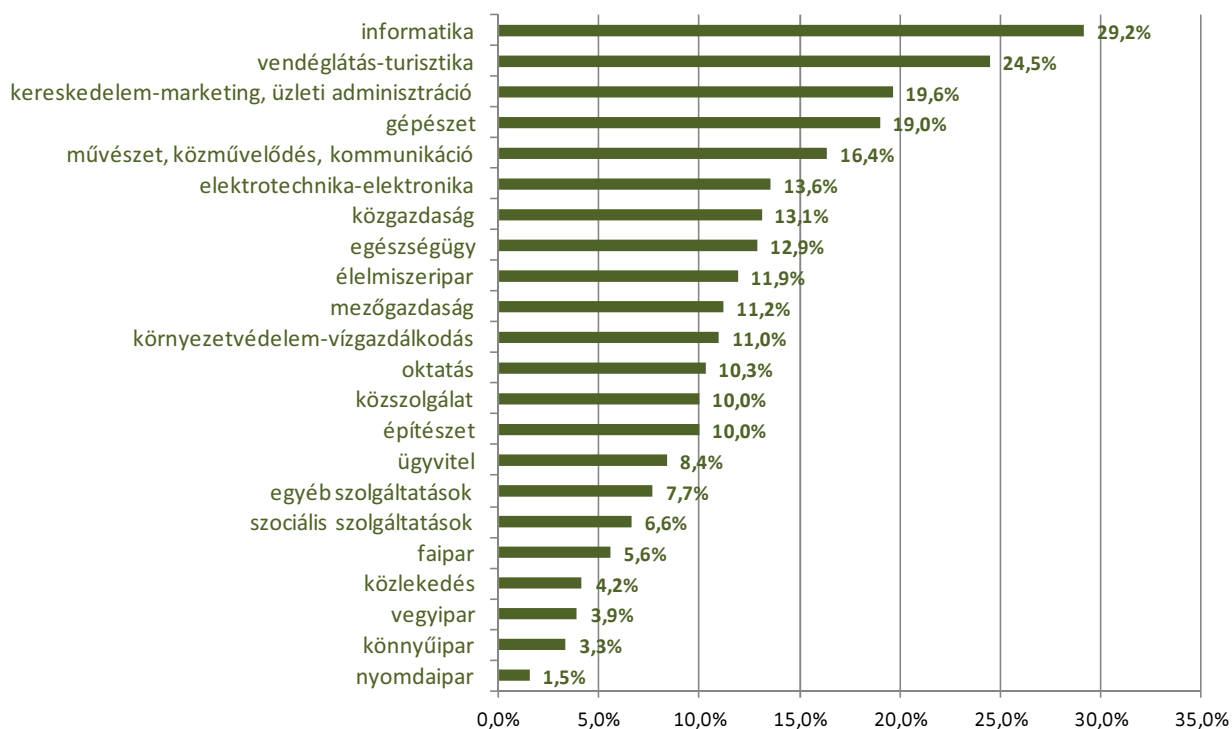
- Akik a barkácsolásban, szerelésben, vagy a házi és ház körüli munkákban tartják ügyesnek gyermeküket, jellemzően a szakiskolát, a szakközépiskolát és a szakmunkás végzettséget tartják ideálisnak számára.
- A rajzolásban, a számítógép kezelésében és mások segítésében tehetséges gyerekeket általában a szakközépiskolában tett érettségi irányába terelik szüleik.
- A számolásban, az idegen nyelvek tanulásában, rejtvényfejtésben és logikai feladványok megoldásában, valamint a szervezésben ügyes gyerekek szülei

az átlagnál nagyobb arányban küldenék gyermeküket gimnáziumba, és leggyakrabban az érettségi, illetve a diploma megszerzését tartják számukra ideálisnak.

1.4. Szakmaválasztással kapcsolatos tervek

A kérdés arra is kitért, hogy a szülők milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlanának gyermeküknek. Az adatok szerint a legtöbben (29%) az informatikus pályát javasolják. Ezen kívül népszerűek még a vendéglátás-turisztika, a kereskedelem-marketing, és a gépészet szakmacsoportba tartozó szakmák is (rendre 25%, 20%, illetve 19% ajánlja ezt gyermekének). A legkevésbé javasolt szakmacsoportok a közlekedés, a vegyipar, a könnyűipar és a nyomdaipar – mindegyik esetében a szülők kevesebb mint 5%-a válaszolt úgy, hogy ezekhez tartozó szakmát ajánl gyermekének (lásd az 1.4.1. ábrát).

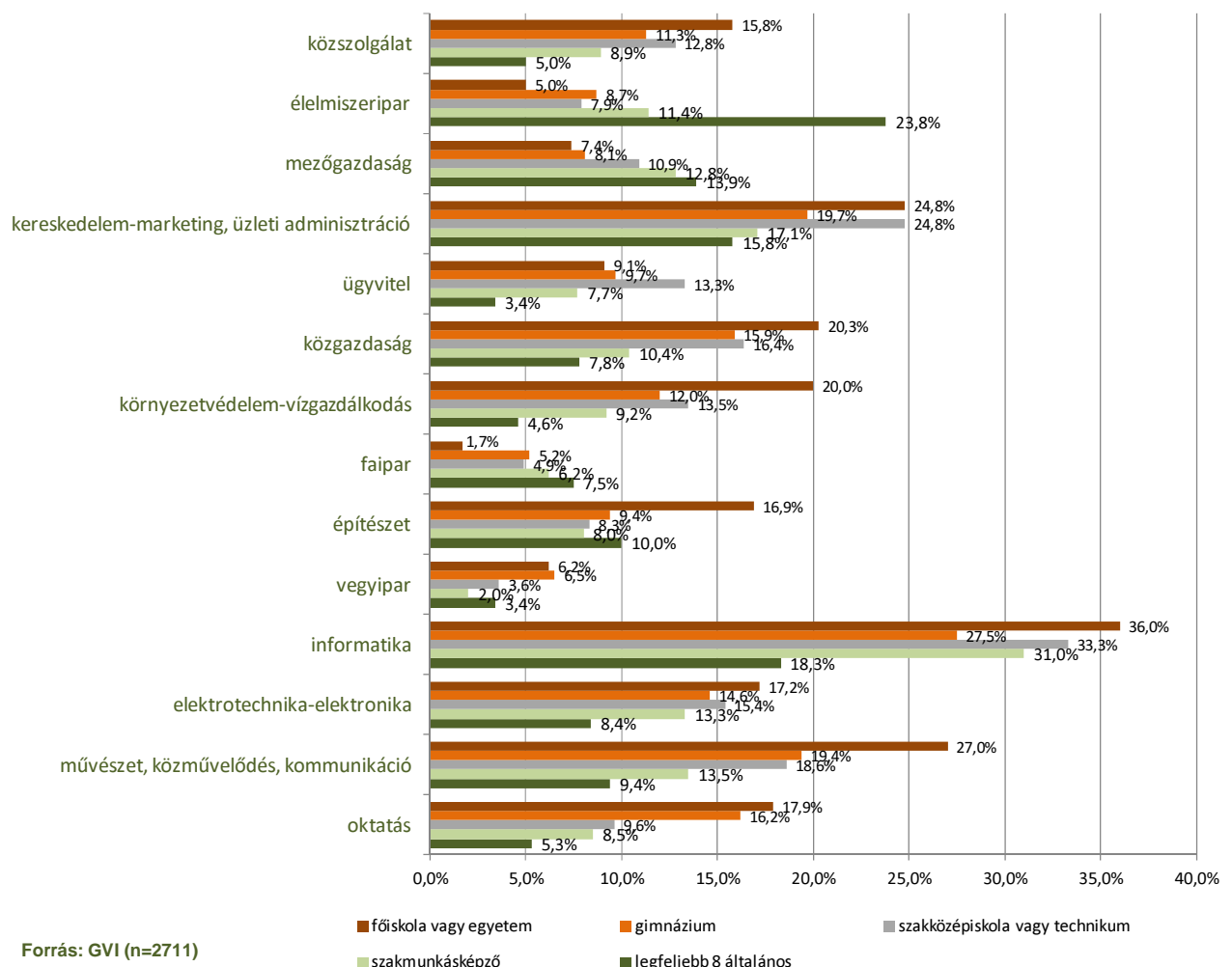
1.4.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlana gyermekének (az említések százalékos aránya), 2013

Forrás: GVI (n=2806)

Ha a szülők iskolai végzettsége szerint vizsgáljuk meg, hogy milyen szakmát ajánlanak gyermeküknek, láthatjuk, hogy az oktatás, a művészet, az elektrotechnika, az informatika, az építészet, a környezetvédelem, a közgazdaság és a közszolgálat szakmáit leginkább a diplomás szülők ajánlják gyermeküknek. Emellett elmondható, hogy minél alacsonyabb valakinek az iskolai végzettsége, annál kevésbé javasol gyerekének ilyen szakmákat. Ezzel szemben a faiparhoz, a mezőgazdasághoz és az élelmiszeriparhoz tartozó szakmákat leginkább a legfeljebb 8 általánost végzettek javasolják gyermeküknek (lásd az 1.4.2. ábrát).

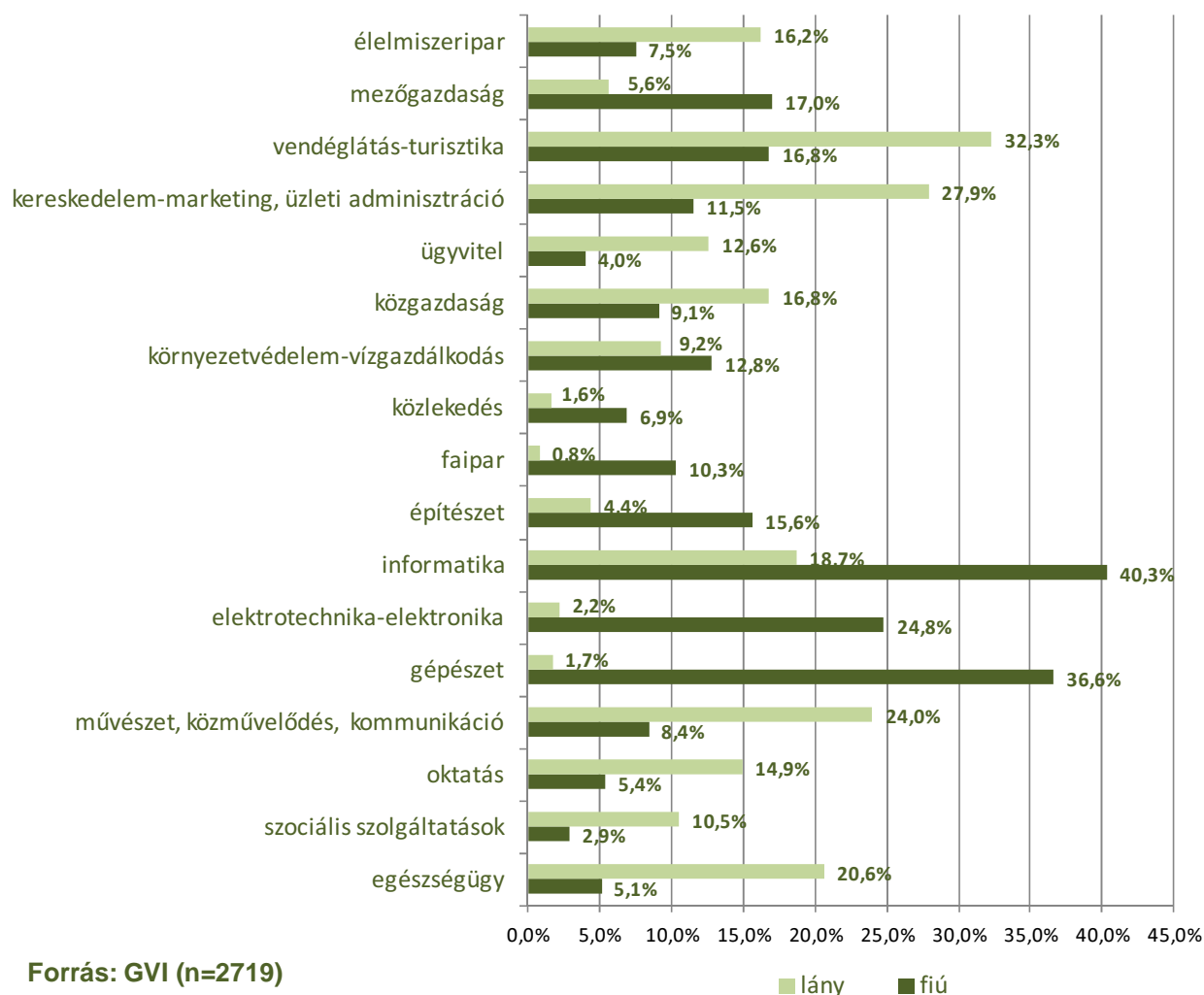
1.4.2. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők megoszlása aszerint, hogy milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlana gyermekének (az említések százalékos aránya), 2013

A legtöbb szakmacsoport esetében tetten érhető, hogy a szülők szívesen javasolnak a hagyományos nemi szerepeknek megfelelő szakmát gyermeküknek. A lányoknak inkább ajánlanak az egészségügyhöz, a szociális szolgáltatásokhoz, az oktatáshoz, a művészethez, a közgazdasághoz, az ügyvitelhez, a vendéglátáshoz és az

élelmiszeriparhoz kapcsolódó szakmát. A fiúknak nagyobb valószínűséggel javasolják, hogy a gépészet, az elektrotechnika, az informatika, a közlekedés, a környezetvédelem-vízgazdálkodás, a faipar vagy a mezőgazdaság területén helyezkedjenek el. Helyenként igen nagyok a különbségek, például míg a fiúk esetében a szülők 37%-a javasol a gépészethez tartozó szakmát, addig a lányoknál csak a szülők 2%-a teszi ezt (lásd az 1.4.3. ábrát).

1.4.3. ábra: A különböző nemű tanulók szüleinek megoszlása aszerint, hogy milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlanának gyermeküknek (az említések százalékos aránya), 2013

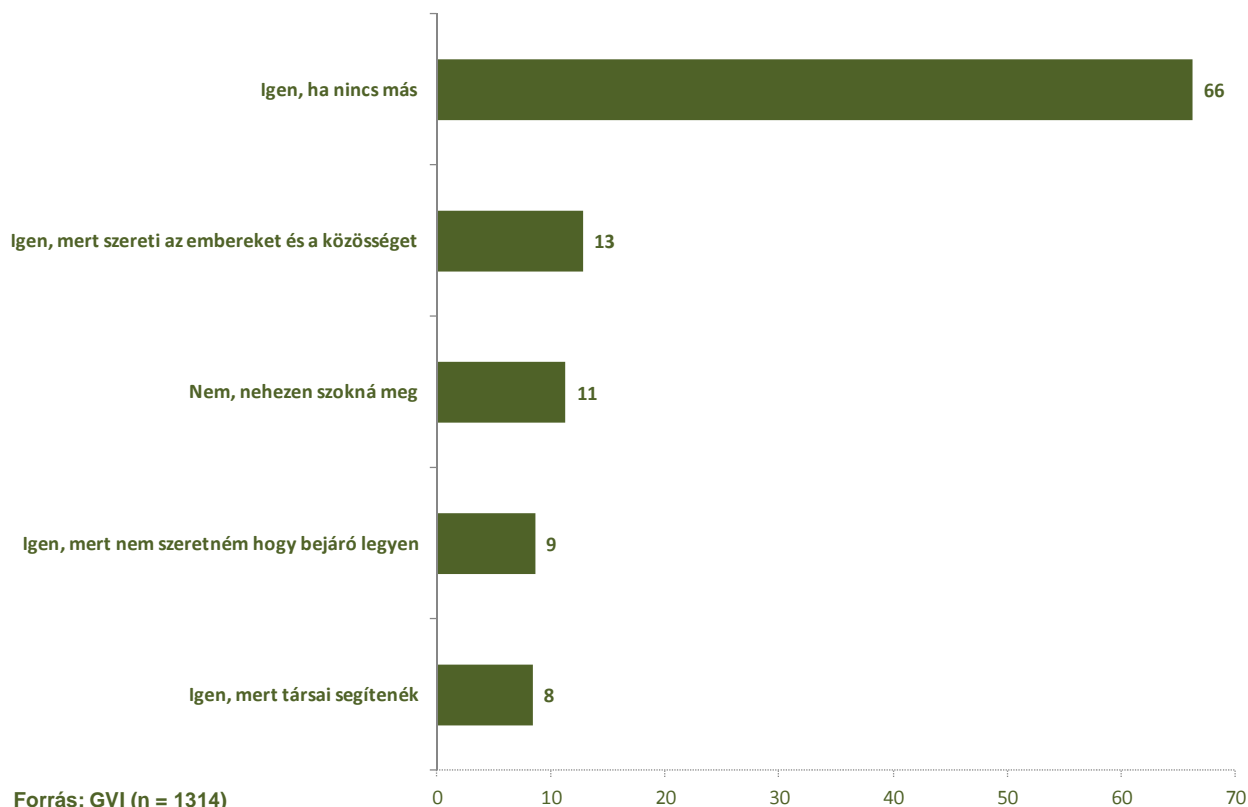
1.5. Kollégiumi elhelyezés

A kutatás mindkét évben kitért a kollégiumi elhelyezésről alkotott véleményekre is. 2012-ben a legtöbb szülő (62%) úgy gondolta, ha nincs más, gyermeküknek megfelel a kollégiumi szállás is. A kollégium előnyeként hangsúlyozta a közösségi életet a válaszadók 13%-a. A megkérdezettek 11%-a nem küldené kollégiumba gyermekét, mert úgy gondolja, hogy a gyermek nehezen szokná meg azt. A társak által a tanulásban nyújtott segítséget a szülők 8%-a emelte ki, valamint 9%-uk válaszolta, hogy így szeretnék elkerülni, hogy gyerekük „bejárós” legyen (lásd az 1.5.1. ábrát).

2013-ban több válaszlehetőséget tartalmazott a kérdőív kollégiumra vonatkozó kérdése, mint a megelőző évben és a megkérdezettek több választ is megjelölhettek. Emiatt a két év adatai nem hasonlíthatók össze, így külön ábrákon közöljük őket. Az ideai adatok azt mutatják, hogy összességében a szülők enyhe többsége, 58,5%-a engedné, hogy gyermeke kollégiumban lakjon. A szülők 24%-a akkor engedné, hogy gyermeke kollégiumban lakjon, ha nem lenne más lehetősége. 23%-uk azért tartja jónak a kollégiumot, mert azt gondolja, hogy ott gyermeke önállóbbá válna, 19%-uk pedig azért, mert ott gyermeke tanulását szakemberek segítenék. Kevesebben vannak, akik azért engednék, hogy gyermekük kollégiumba menjen, mert a gyerek szereti a közösséget (8%), mert társai segítségére lennének (7%), vagy mert nem szeretné, hogy gyereke bejáró legyen (5%) (lásd az 1.5.2. ábrát).

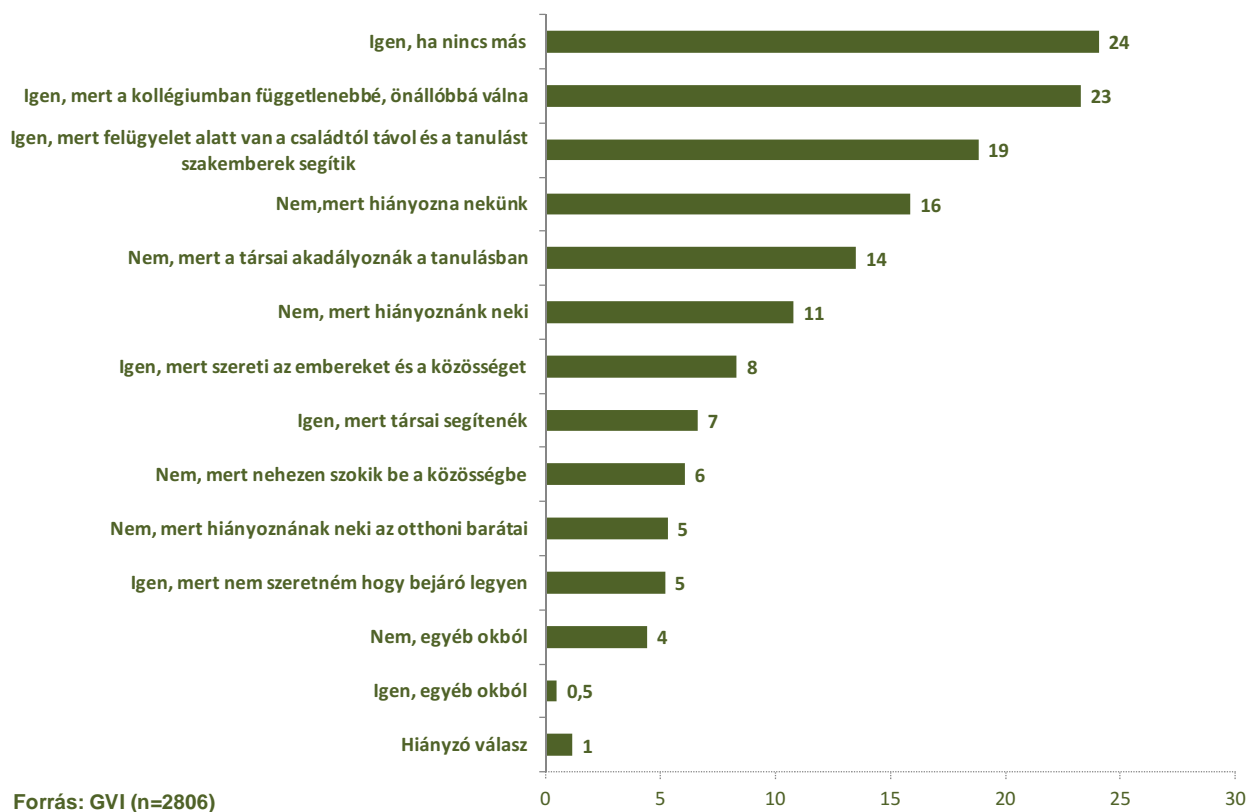
Az adatok azt mutatják, hogy a szülők 41,5%-a nem engedné, hogy gyermeke kollégista legyen. 16%-uk azért nem, mert hiányozna nekik a gyermek, 14%-uk pedig úgy gondolja, hogy a társai akadályoznák a tanulásban. 11%-uk azért nem szeretné, hogy gyereke kollégiumban lakjon, mert úgy gondolja, hogy gyermekének hiányozna a családja, 5%-uk szerint pedig az otthoni barátok hiányoznának neki. 6%-uk szerint a gyermeke nehezen szokna be a közösségbe, ezért nem engedné, hogy kollégista legyen (lásd az 1.5.2. ábrát).

1.5.1. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy engednék-e, hogy gyermekük kollégiumban lakjon (százalék), 2012

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.5.2. ábra: A szülők megoszlása aszerint, hogy engednék-e, hogy gyermekük kollégiumban lakjon (százalék), 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2. Pályaválasztás a tanulók szemszögéből

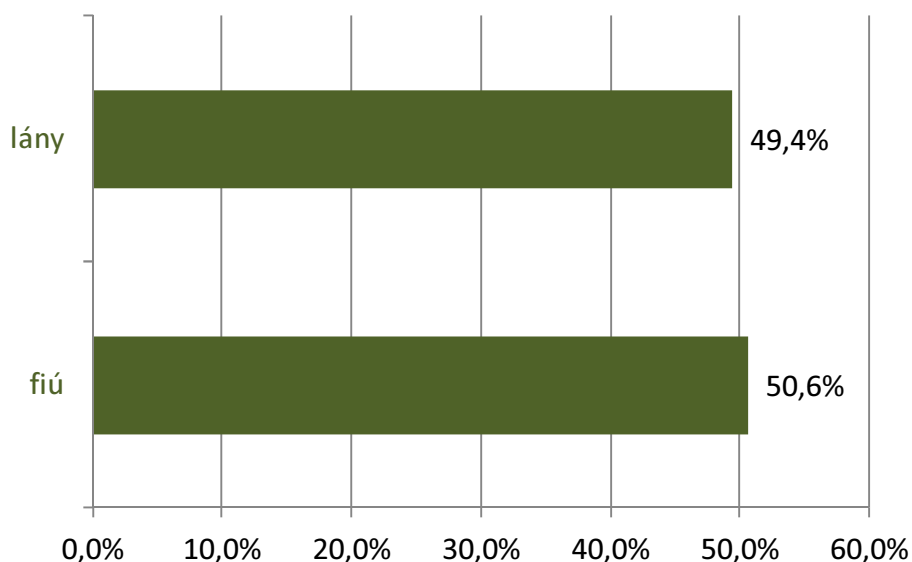
Főbb eredmények

- Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak: 84%-uk innen szerzi az információkat.
- A tanulók közül majdnem mindenki foglalkozott már a továbbtanulás kérdéseivel. 2013-ban a legtöbben (74%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 54%-uk iskolai pályaválasztási rendezvényen, 28%-uk pedig osztályfőnöki órán szerezte az információit. Idén 9% azoknak az aránya, akiknél még nem került szóba a pályaválasztás kérdése.
- 2013-ban a legtöbb tanulónak (47%-nak) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szakmát tanuljon és szerezzen érettségét is. Körülbelül a megkérdezett tanulók harmada érzi úgy, hogy ezt a döntést önállóan hozhatja meg, mivel szülei teljesen rábízák a választást.
- Végzettségi terveket tekintve a legtöbb tanuló érettségizett szakmunkás szeretne lenni (36%), őket követik azok, akik diplomát szeretnének (29%), 24%-uk szakmunkásnak szeretne tanulni, 10%-uk pedig technikus végzettséget szeretne. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.
- A legtöbb diák úgy érzi, a számítógép kezelésében, a sportban és a rajzolásban tehetséges. Emellett sokan jelezték, hogy ügyesek házi és ház körüli munkákban, illetve társasjátékokban. A gyakorlatias feladatok elvégzésében a szakképzésben való részvételt tervező diákok tehetségesebbek.
- 2013-ban azt mutatják az adatok, hogy a legtöbb diák a sütésben, főzésben, a bevásárlásban és a háziállatok gondozásában segít szívesen szüleinek. Az otthoni segítségnyújtás jelentős nemek szerinti eltéréseket mutat: a legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál.
- A jövőbeli foglalkozás tekintetében az állatgondozás és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében. A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak.

- 2013-ban az elmúlt évhez hasonlóan a legtöbb tanulót (83%) az motiválja tartós munkavállalásra, hogy pénzt keressen. Sokan szeretnék saját lakást (68%), és a diákok több, mint fele (55%) gondol a családalapításra is. Csupán 6%-uk jelezte, hogy még nem foglalkozik ezzel a kérdéssel.
- 2013-ban a gyerekek 47%-a jelezte, hogy szívesen lakna kollégiumban, 53%-uk pedig nem. Azok közül, akik szívesen lagnának kollégiumban, a legtöbben azért választanák ezt a lehetőséget, mert így együtt lehetnének a barátaikkal, és sokaknál az is szempont, hogy nem szeretnék bejárók lenni.
- Az Önállóság-index azt mutatja, hogy önállóság kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél. Azok a tanulók, akik magasabb szinten kívánnak továbbtanulni, magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot. Azok a gyerekek, akik nagyobb értéket kaptak az Önállóság-index számításakor, nagyobb gyakorisággal választanak magasabb iskolai végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat, a legönállóbbak kreativitást igénylő területen dolgoznának.
- A Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára, illetve szakközépiskolai érettségire vágnak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődés, mint a lányok között. A gépipari/fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában szakmunkások vagy technikusok. A magas fokú gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók szülei általában azt szeretnék, hogy gyermekük családjuk vállalkozásában dolgozzon, és sokuk édesapja szeretné, ha az ő foglalkozását követné gyermeke. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.
- A lányok közül többen szeretnék felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. A szülők iskolai végzettsége szerinti bontás jól mutatja, hogy a felsőfokú végzettségűek jelentős mértékben továbbörökítik tanulási ambícióikat gyermekeiknek.
- A szülők tanácsai igen jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

A 2.1. ábrán látható, hogy 2013-as mintánkba csaknem egyenlő arányban kerültek be lányok és fiúk (49%, illetve 51%), mely így reprezentálja a nemek arányát a teljes népességben.

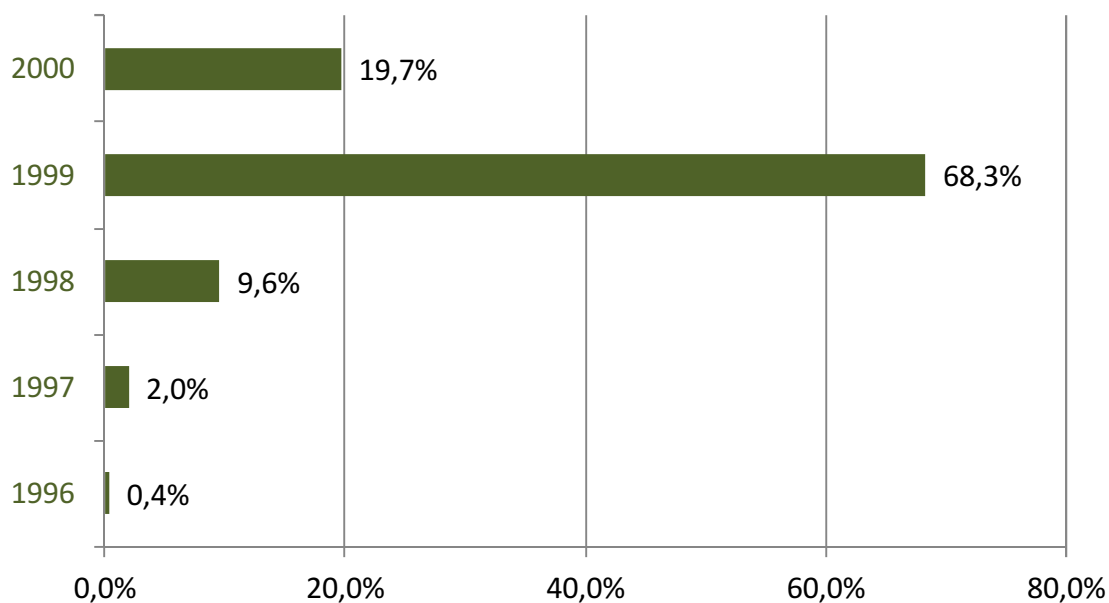
2.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2013

Forrás: GVI (n=2967)

A mintába került tanulók többsége (88%-a) 1999-ben vagy 2000-ben született, tehát 13-14 éves volt a kérdezés idején. Csak 12%-uk idősebb ennél, és nincs olyan tanuló, aki 17 évesnél idősebb lenne (lásd a 2.2. ábrát).

3.2. ábra: A tanulók megoszlása életkoruk szerint (százalék), 2013

Forrás: GVI (n=2965)

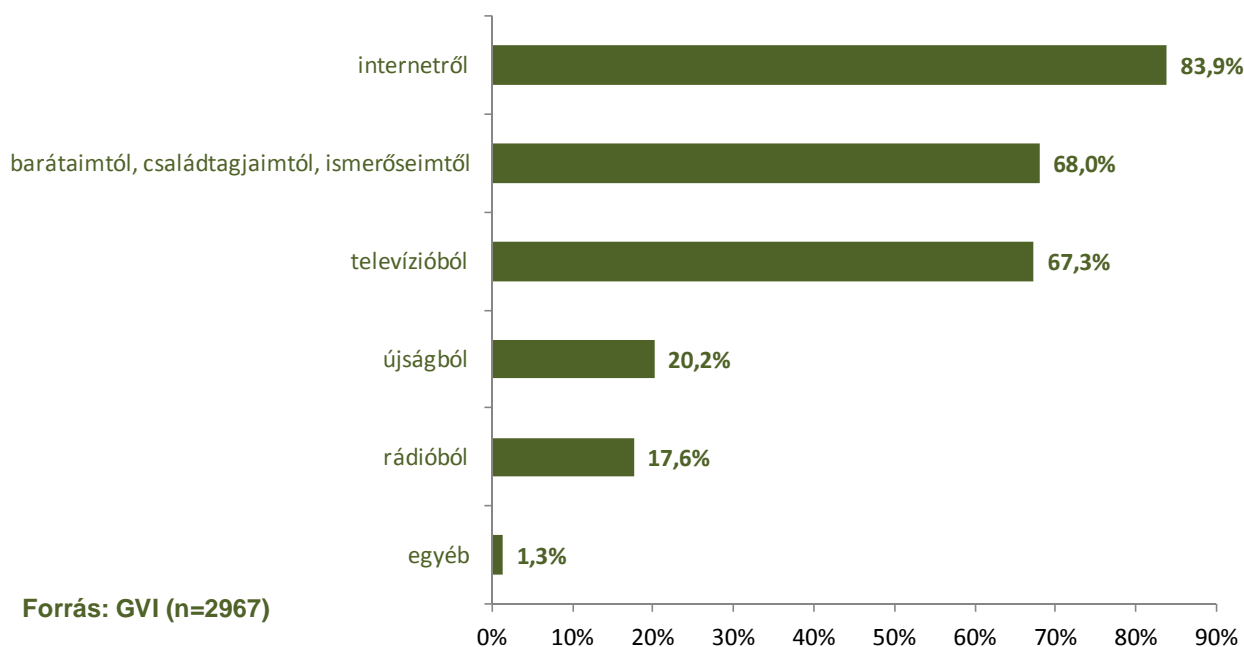
2.1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében

Az alábbi alfejezetben a tanulók szemszögéből mutatjuk be a továbbtanulás és pályaválasztás témaköreit. Kitérünk arra is, hogy a tanulók miben gondolják tehetségesnek magukat és hogyan kapcsolódnak a munka világhoz, milyen terveik vannak a jövőre nézve.

2.1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás

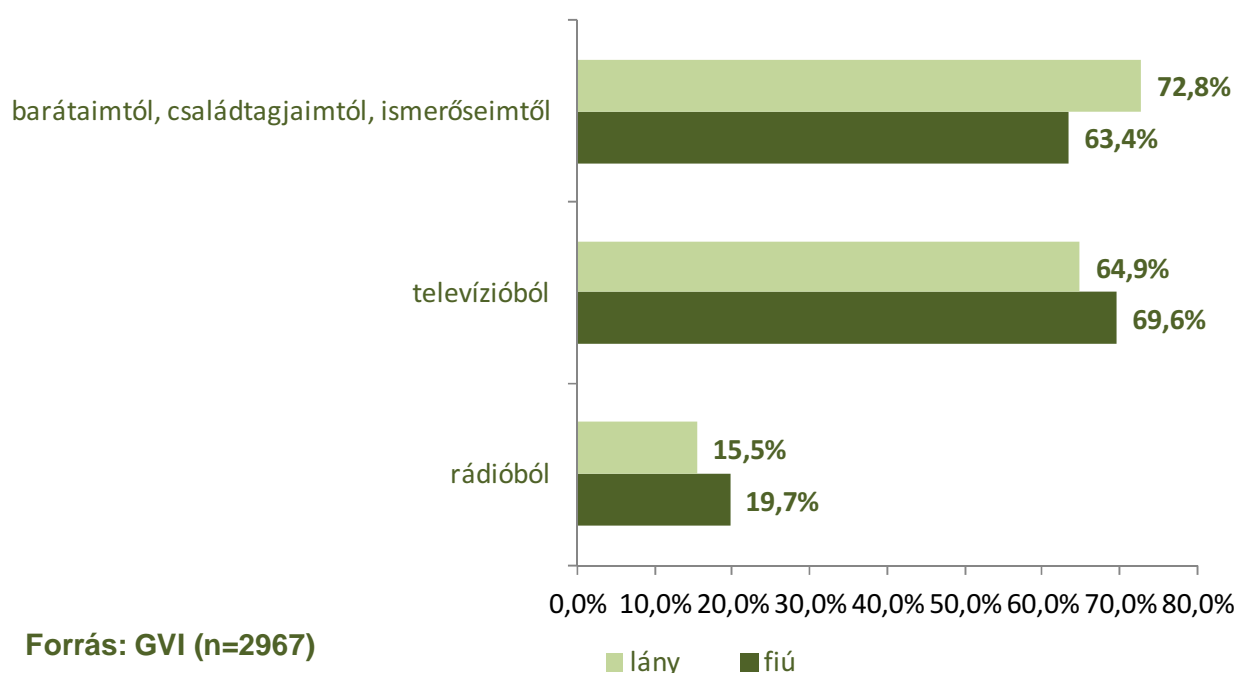
Először általánosságban vizsgáljuk meg a tanulók tájékozódási szokásait. Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak, 84%-uk innen szerzi az információkat. Népszerű még a barátoktól, családtagoktól való információszerzés is (a tanulók 68%-a él ezzel), illetve a televízióból való tájékozódás (67,3%). Jólal kevesebben tájékozódnak újságokból (20,2%) vagy rádióból (17,6%), és mindössze 1,3%-uk tájékozódik egyéb módon (pl. könyvekből, lexikonokból) (lásd a 2.1.1.1. ábrát).

4.1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya),2013

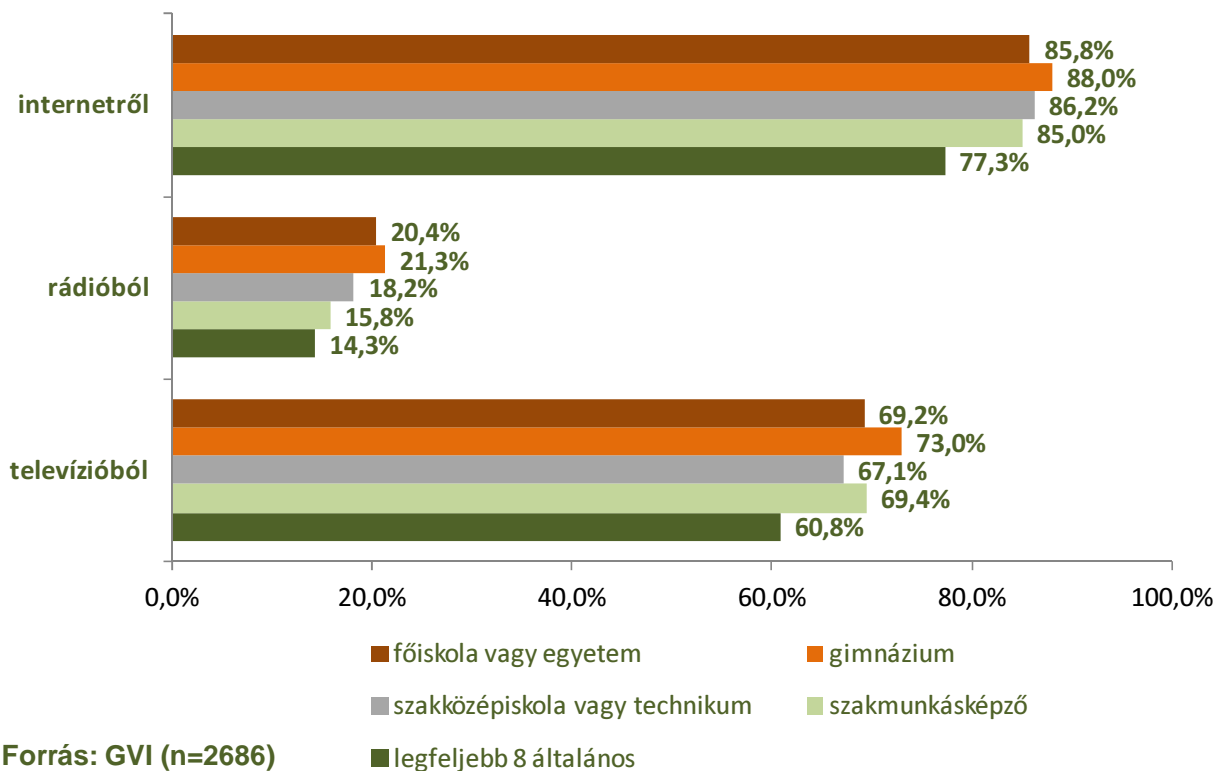
Némelyik információforrást más-más arányban veszik igénybe a lányok és a fiúk. A lányok körében népszerűbb a barátoktól, családtól való információszerzés (73%-uk él ezzel, míg a fiúknak csak 63%-a). A televíziót és a rádiót viszont inkább használják a fiúk tájékozódásra: a lányokhoz képest 4-5 százalékponttal többen használják ezeket (lásd a 2.1.1.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük).

5.1.1.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2013

A 2.1.1.3. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők gyerekei bizonyos információforrásokat különböző arányokban használnak ki. A legalacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekeinek kisebb része használja az internetet, a rádiót és a televíziót tájékozódásra, mint a más iskolai végzettségű szülők gyermekei. Mindhárom médiumot a gimnáziumot végzett szülők gyermekei használják a legnagyobb arányban. (Az ábrán csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük.)

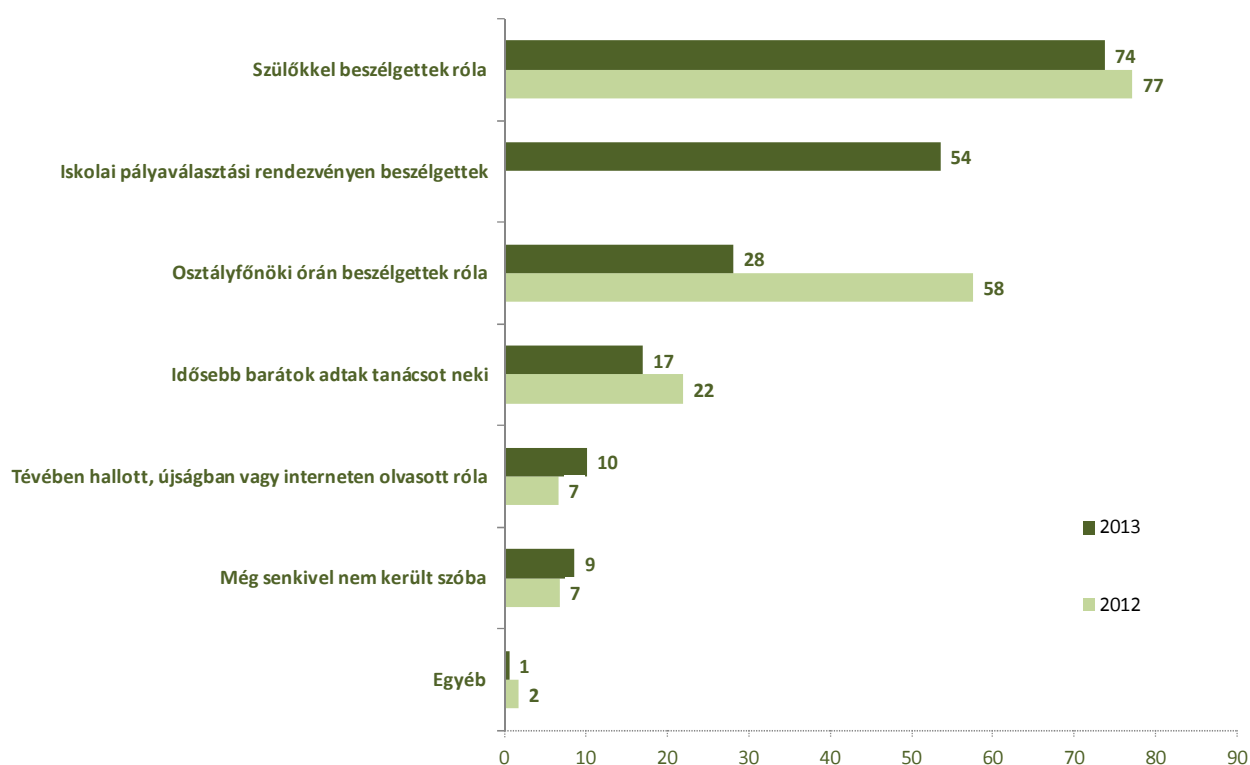
6.1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyermekeinek megoszlása aszerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2013

2012-ben és 2013-ban is megvizsgáltuk, hogy a továbbtanulásról milyen forrásokból tájékozódnak a tanulók. 2012-ben a gyerekek nagy része (77%) úgy válaszolt, hogy már beszélgetett a kérdéssel szüleivel. A válaszadók több, mint fele (58%) már osztályfőnöki órán is foglalkozott a továbbtanulással. Ezenkívül jelentős hányaduknak (22%) adtak már tanácsot idősebb barátok. A médiából, az internetről kevesen tájékozódtak (7%), és kevesen voltak olyanok is, akik még egyáltalán nem foglalkoztak a kérdéssel (7%).

2013-ban is a legtöbben (74%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, és a tavalyihoz hasonló arányokat látunk a többi válaszlehetőségnél is. A tanulók 54%-a iskolai pályaválasztási rendezvényen, 28%-uk osztályfőnöki órán tájékozódott. 17%-uknak idősebb barátai adtak tanácsot, 11%-uk a médiából tájékozódott, 1%-uk pedig egyéb módon. Idén 9% azoknak az aránya, akiknél még nem került szóba a pályaválasztás kérdése. A tájékozódási forrásokat foglalja össze a 2.1.1.4. ábra.

7.1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása aszerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

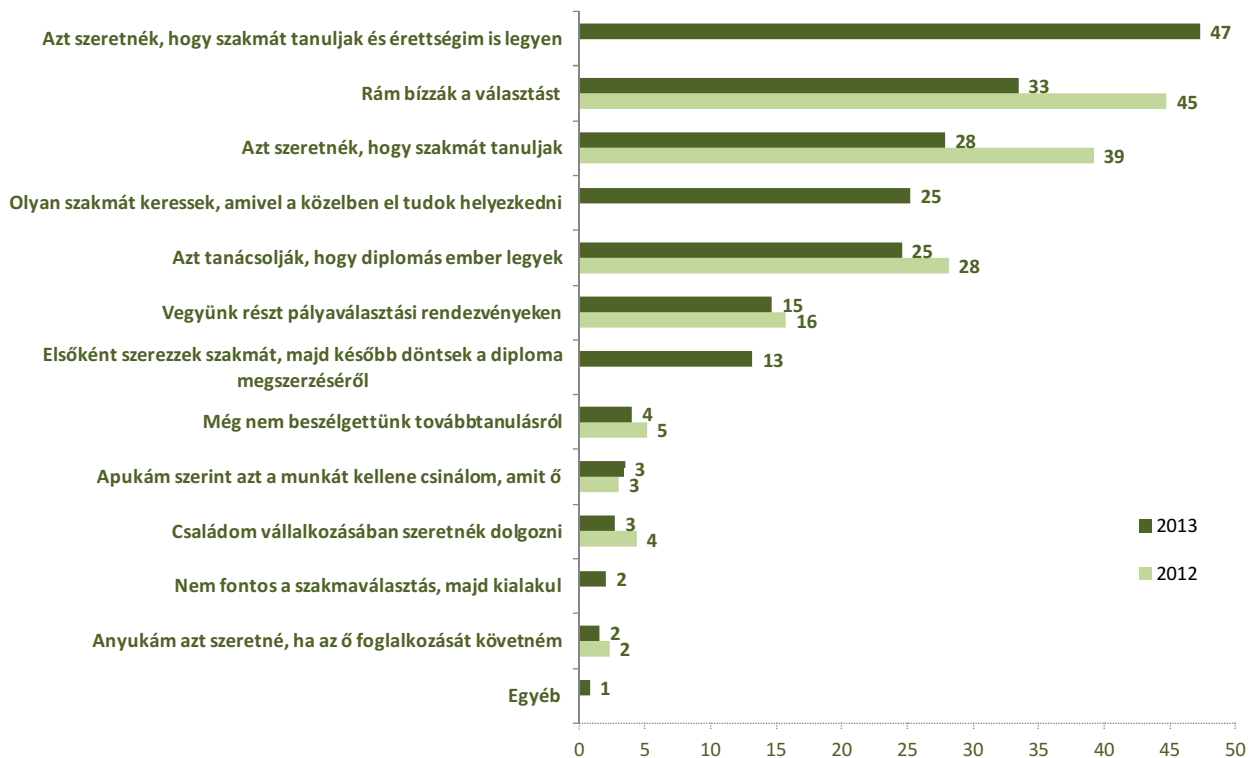
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A kérdés arra is kitért mindkét évben, hogy a gyerekeknek mit tanácsoltak szüleik a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban. 2012-ben a legtöbb gyerek (45%) azt jelezte, hogy szülei teljes mértékben rábízzák a pályaválasztást – sokkal nagyobb arányban, mint ahogy a szülők nyilatkoztak erről, ők ugyanis csak 22%-os arányban válaszolták ezt. Sokan említették, hogy szülei a szakma kitanulását javasolták neki (39%). Ennél valamivel kisebb arányban (28%) kapták azt a tanácsot, hogy szerezzenek diplomát. A gyerekek 16%-a azt beszélte meg szüleivel, hogy együtt

elmennek egy szakmákat bemutató rendezvényre, ahol tovább tájékozódhatnak és később hoznak döntést. 4%-uk a családi vállalkozásban való részvételt, 3%-uk, illetve 2%-uk pedig az apa, illetve az anya szakmájának folytatását beszélte meg szüleivel. Körülbelül 5%-uk jelezte, hogy még nem beszélt szüleivel az általános iskola utáni jövőről

2013-ban a legtöbb tanulónak (47%-nak) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szakmát tanuljon és szerezzen érettségit is (a válaszlehetőség 2013-ban először szerepelt a kérdőívben). 33%-uk állította, hogy szülei rábízák a választást, mely 12 százalékpontos csökkenést jelent 2012-höz képest. (2013-ban is megfigyelhető, hogy a tanulók által jelzett arány jóval magasabb, mint a szülők által jelzett: idén a szülők 8%-a állította, hogy pedig teljes mértékben gyermekére bízta a pályaválasztást.) 2013-ban a gyerekek 28%-a kapott olyan tanácsot szüleitől hogy tanuljon szakmát (ami 11 százalékpontos visszaesést jelent), és 25%-uknak mondják azt, hogy olyan szakmát keressenek, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni. Szintén 25% válaszolt úgy, hogy szülei azt szeretnék, hogy diplomát szerezzen (ez 3 százalékpontos csökkenés 2012-höz képest), és 13% úgy, hogy szülei csak a szakma megszerzése után szeretnék, ha gondolkozna a diplomáról. A tanulók 15%-ának javasolták, hogy vegyenek részt pályaválasztási rendezvényen. Viszonylag keveseknek mondták, hogy kövessék anyjuk, illetve apjuk foglalkozását (2% illetve 3%), vagy hogy dolgozzanak a családi vállalkozásban (2%). Szintén alacsony azoknak az aránya, akik még nem beszélgettek erről (4%), és akiknek a szülei nem tartják fontosnak a szakmaválasztást (2%) (lásd a 2.1.1.5. ábrát).

2.1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása aszerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

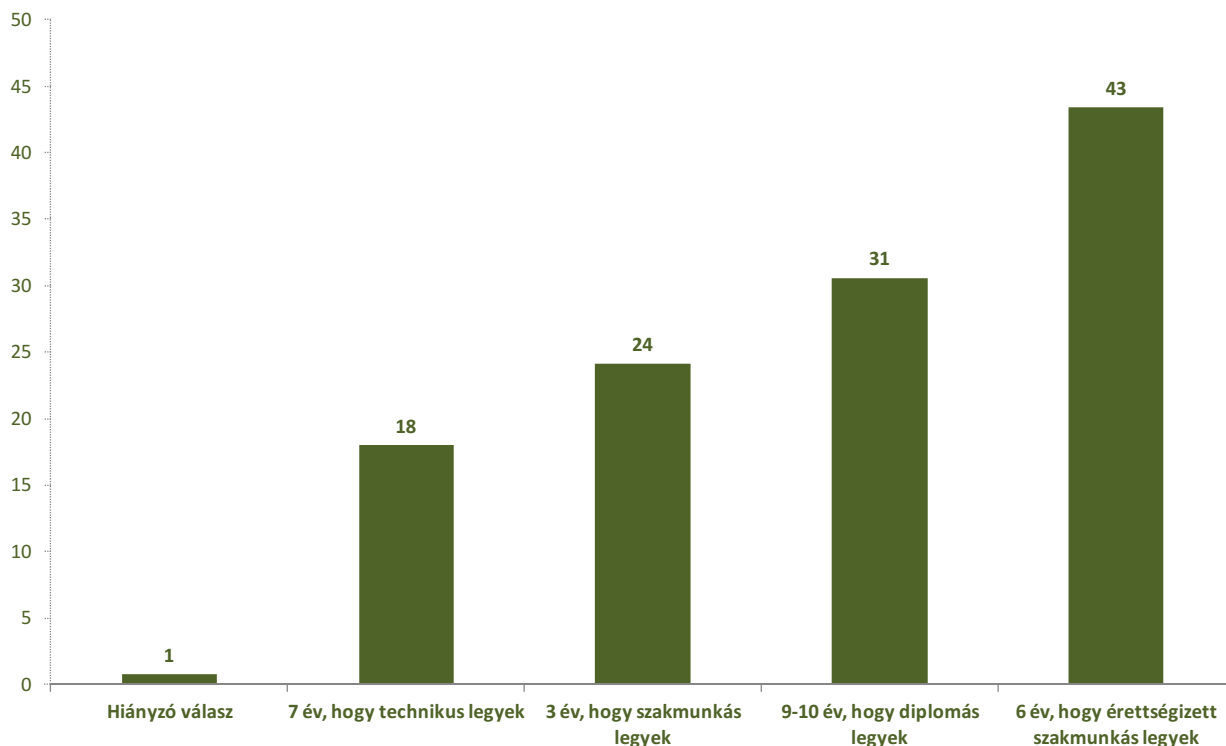
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2.1.2. Továbbtanulási tervek

A kérdés kitért a tanulók saját továbbtanulási terveire is. 2012-ben a legtöbben (43%) azt válaszolták, hogy hat évig szeretnék továbbtanulni, hogy érettségizett szakmunkások lehessenek. A kilenc-tíz év tanulással megszerezhető diploma volt körükben a második legnépszerűbb cél (31%). A három év tanulással megszerezhető szakmunkás végzettséget 24%-uk tartotta elérendő célnak, a hét év tanulással megszerezhető technikai végzettséget pedig 18%-uk (lásd a 2.1.2.1. ábrát).

2013-ban ugyanaz a sorrend, mint az előző évben, bár alacsonyabb arányokat tapasztaltunk, ami annak is köszönhető, hogy a legtöbben egyértelmű választ adtak, kevesen jelöltek meg több válaszlehetőséget. A legtöbben érettségizett szakmunkások szeretnék lenni (36%), őket követik azok, akik diplomát szeretnék (29%), 24%-uk 3 évig tanulna tovább, hogy szakmunkás legyen, 10%-uk pedig technikai végzettséget szeretne. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne tovább tanulni (lásd a 2.1.2.2. ábrát).

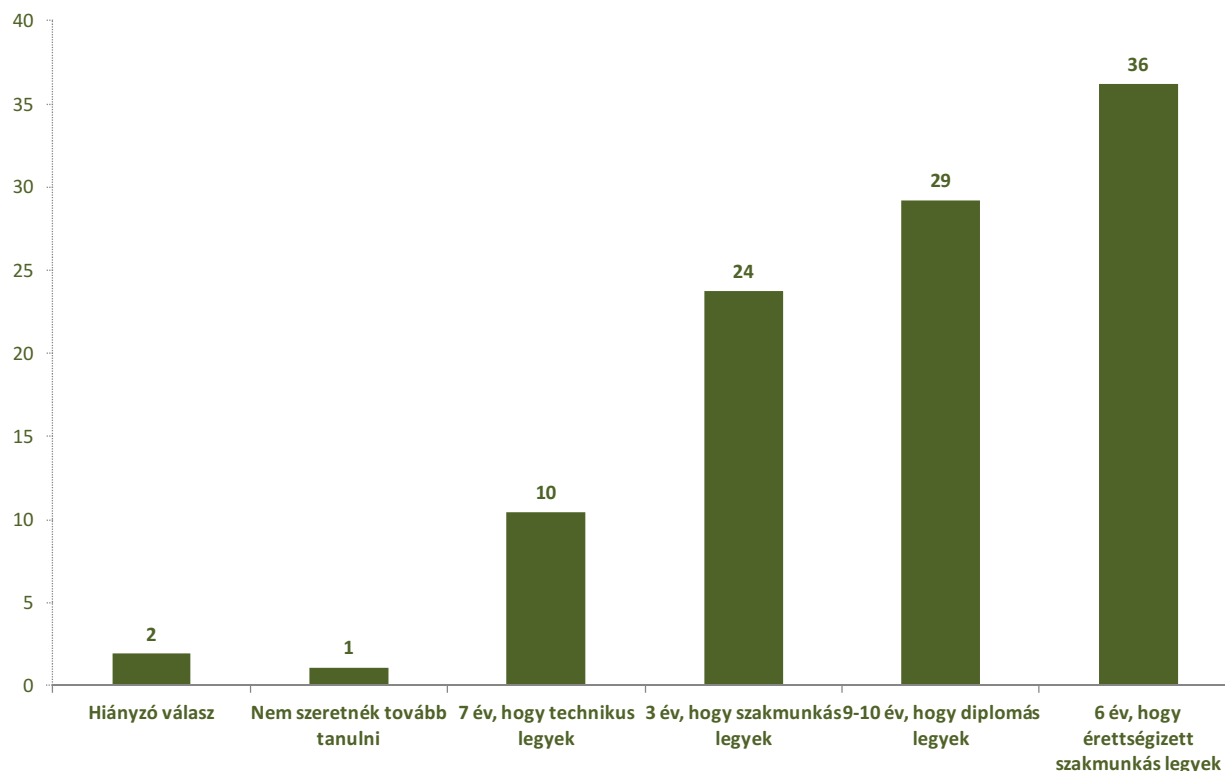
8.1.2.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2012

Forrás: GVI (2012: n = 1648)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

9.1.2.2. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2013

Forrás: GVI (n=2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2.1.3. Érdeklődési kör, tehetség

Az alábbiakban a tanulók érdeklődési körét, szívesen végzett otthoni feladatait és az ezekkel kapcsolatos tapasztalatait vizsgáljuk meg, valamint azt, hogy miben érzik ügyesnek, tehetségesnek magukat. Tehát több irányból próbáljuk megközelíteni a munka világával való kapcsolatukat.

A diákok érdeklődési körét vizsgáló kérdést mindkét évben feltettük. 2012-ben ennek kapcsán a legtöbben a zenehallgatást és filmnézést (62%), valamint az internetezést (40%) említették meg. Ezeken kívül sokan válaszolták, hogy autóról, motorokról olvasnak szívesen (22%), vagy a sporthíreket követik (20%), esetleg a sztárok és celebek életét (19%). Ennél kevesebben vannak, akiket a lakóhelyük építése érdekel (7%), receptek (16%), az egészséges életmód (10%), illetve különféle hirdetések (7%).

2013-ban változtattunk a válaszlehetőségeken (így az időbeli összehasonlítás korlátozottan lehetséges). Az adatok azt mutatják, hogy a tanulók érdeklődési körében messze a zenehallgatás (73%) és a filmnézés (69%) áll a legfontosabb helyen. Ezt követi a divat és öltözködés (39%), valamint a sporthírek, a sztárok, celebek életéről szóló hírek és az autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek (29-30%). A szépségápolással kapcsolatos híreket a megkérdezettek 24%-a követi, az ételreceptek, a természettudományos cikkek és a művészetek pedig 20-21%-ukat érdeklik. Az egészséges életmóddal kapcsolatos híreket, a lakóhely építésével, szépítésével foglalkozó cikkeket, a gazdasági híreket és a hirdetések 20%-nál kevesebb megkérdezett jelölte meg (lásd a 2.1.3.1. ábrát).

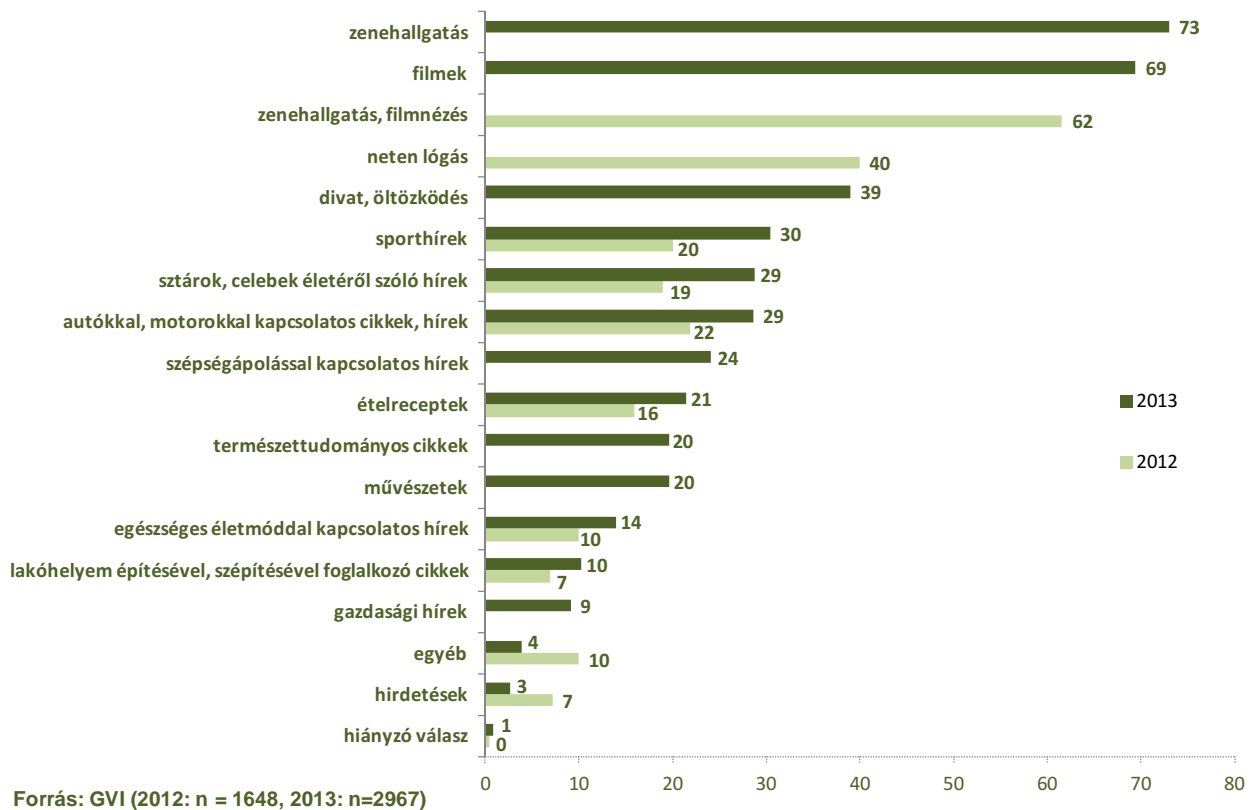
Ha nemek szerint vizsgáljuk a diákok érdeklődési körét, azt tapasztaljuk, hogy a filmek, a zenehallgatás, a lakóhely építésével, szépítésével foglalkozó cikkek és a természettudományos cikkek iránt érdeklődők körében kiegyenlített a nemek aránya. A lányok körében jóval népszerűbbek a következő témák (zárójelben a lányok aránya azok között, akik megjelölték az adott érdeklődési kört):

- szépségápolással kapcsolatos hírek (86%)
- sztárok, celebek életéről szóló hírek (83%)
- divat, öltözködés (83%)
- egészséges életmóddal kapcsolatos hírek (71%)
- művészetek (71%)
- ételreceptek (68%)

A fiúk körében népszerűbb témák pedig a következők (zárójelben a fiúk aránya azok között, akik megjelölték az adott érdeklődési kört):

- autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek, hírek (92%)
- sporthírek (73%)
- gazdasági hírek (73%)

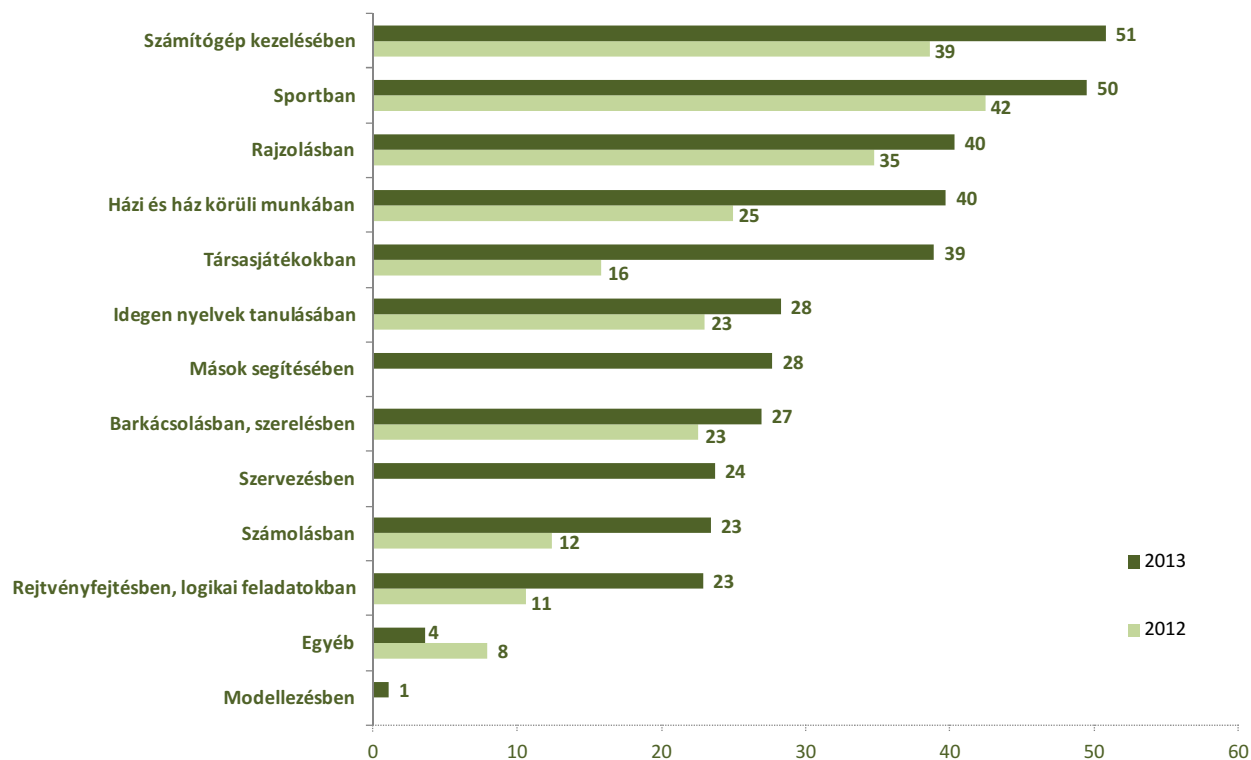
2.1.3.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, mely területek érdeklik őket (százalék), 2012-2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2012-ben és 2013-ban is megkérdeztük a tanulókat arról, hogy miben érzik ügyesnek magukat, miben tehetségesek. 2012-ben a legtöbben sportolásban (42%), a számítógép kezelésében (39%), rajzolásban (35%) mondták magukat tehetségesnek. A házimunkát 25%-uk, az idegen nyelvek tanulását és a barkácsolást 23-23%-uk, a társasjátékokat 16%-uk, a fejszámolást 12%-uk, a rejtvényfejtést pedig 11%-uk említette. 2013-ban több válaszlehetőség szerepelt a kérdőívben, ennek ellenére idén is a számítógép kezelése (51%), a sport (50%) és a rajzolás (40%) áll az első három helyen. Emellett sokan jelezték, hogy ügyesek házi és ház körüli munkákban (40%), illetve társasjátékokban (39%). Az idegen nyelvek tanulását, mások segítségével és a barkácsolást csak 27-28%-uk választotta, a szervezést, a számolást és a rejtvényfejtést pedig 23-24%-uk. A modellezést csupán a diákok 1%-a jelölte meg (lásd a 2.1.3.2. ábrát).

2.1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2012-2013

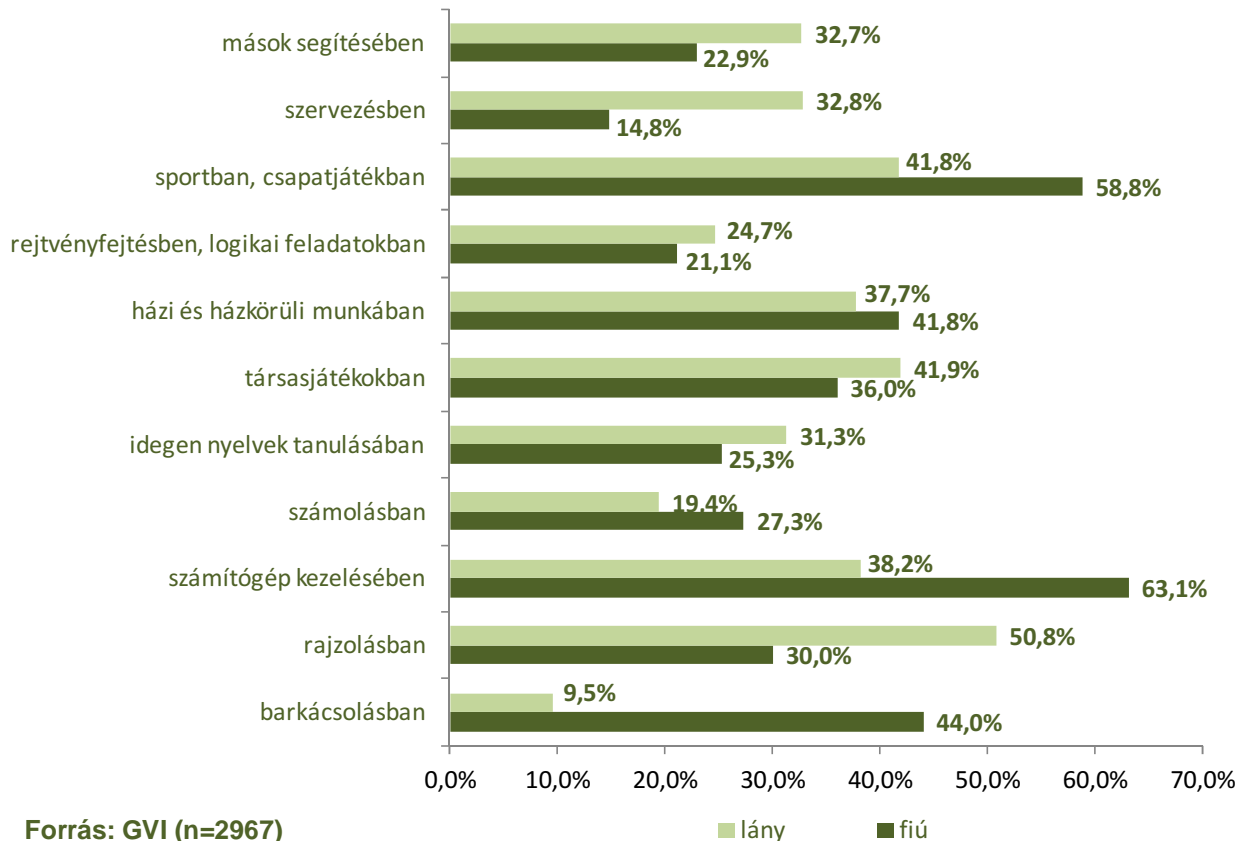

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti bontás (lásd a 2.1.3.3. ábrát) azt mutatja, hogy a fiúk a lányokhoz képest jóval nagyobb arányban érzik magukat ügyesnek barkácsolásban, számolásban, házi és ház körüli munkákban, valamint a sportokban. A lányok mások segítségével, szervezésben, rejtvényfejtésben, társasjátékokban, idegen nyelvek tanulásában és rajzolásban ügyesebbnek tartják magukat, mint a fiúk.

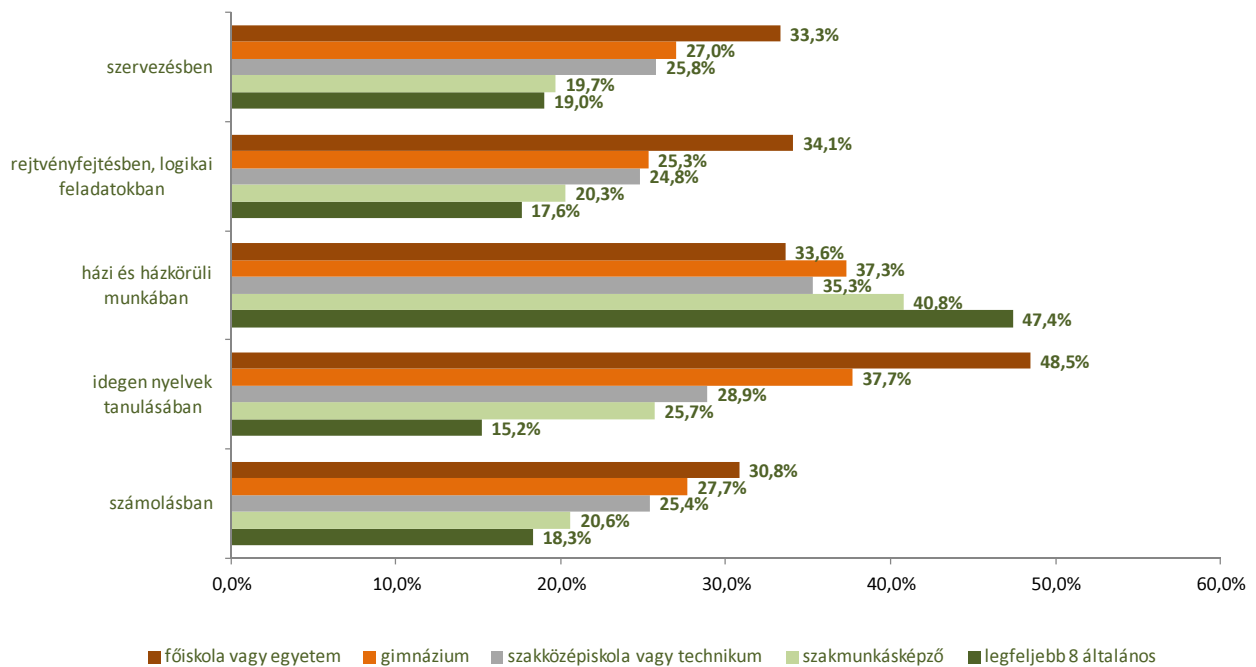
2.1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Több készség esetében szembeötlő, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, a gyermeke annál nagyobb valószínűséggel tartja magát ügyesnek az adott területen – ilyen a szervezés, a rejtvényfejtés, az idegen nyelvek tanulása és a számolás is. A házi és ház körüli munkák esetében fordított a helyzet: a legalacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják nagy százalékban ügyesnek magukat ezekben (a 2.1.3.4. ábrán csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük).

2.1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2013

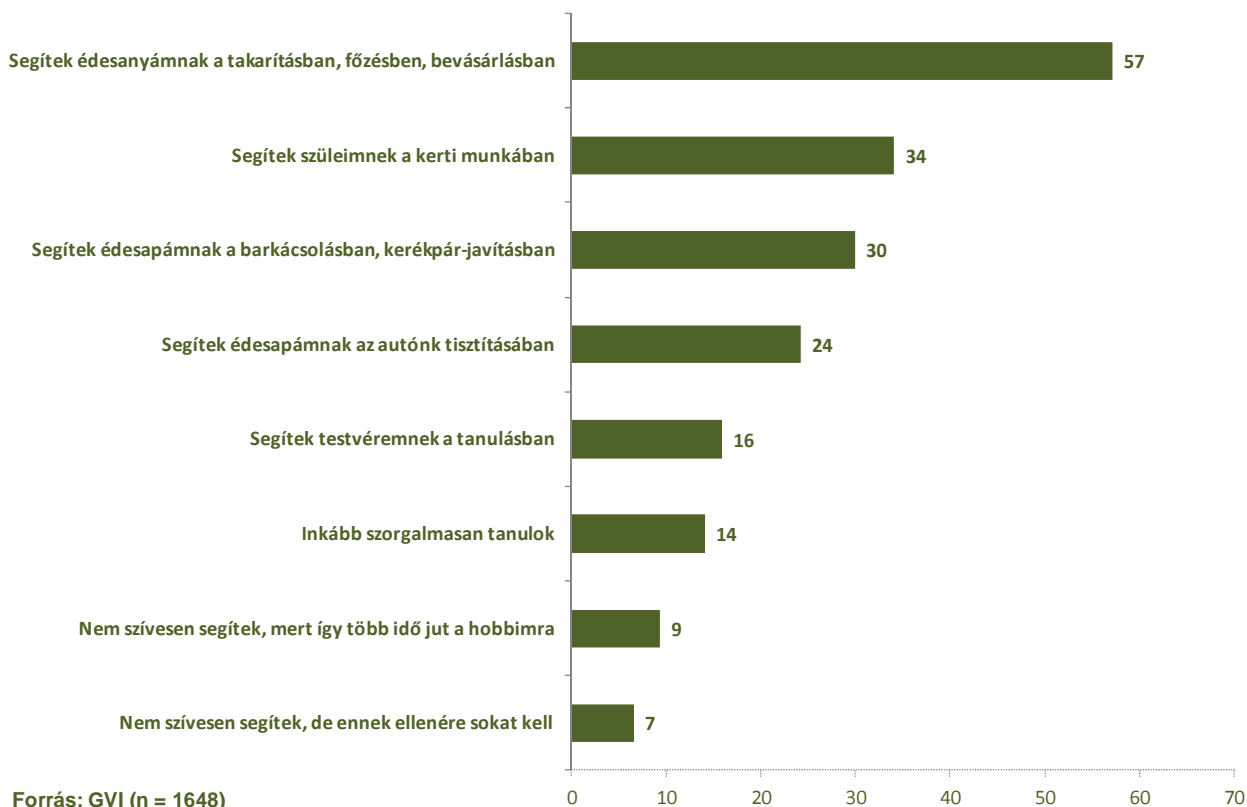
Forrás: GVI (n=2686)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A diákoktól azt is megkérdeztük, hogy milyen feladatokat végeznek szívesen otthon, miben szoktak segíteni, vagy ha nem szoktak, mire fordítják inkább idejüket. 2013-ban jelentősen változtattunk a kérdés formáján és válaszlehetőségein, ezért külön ábrán közöljük a két év adatait, mivel ezeket nem lehet összehasonlítani.

Tavaly a legtöbben a takarítást, főzést, bevásárlást említették (57%), majd a kerti munka következett (34%). Ezt a barkácsolásban, kerékpárjavításban nyújtott segítség követte (30%), valamint az autó tisztítása (24%). Kisebb testvérének 16%-uk szokott segíteni a tanulásban. Kevesebben voltak, akik azt jelezték, hogy valamilyen okból nem tudnak segíteni semmilyen feladatban. Inkább a tanulásra fordítja idejét a gyerekek 14%-a, hobbjára pedig 9%-uk. A tanulók 7%-a számolt be arról, hogy nem szívesen segít, mégis sok feladatot kell elvégeznie (lásd a 2.1.3.5. ábrát).

2.1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2012

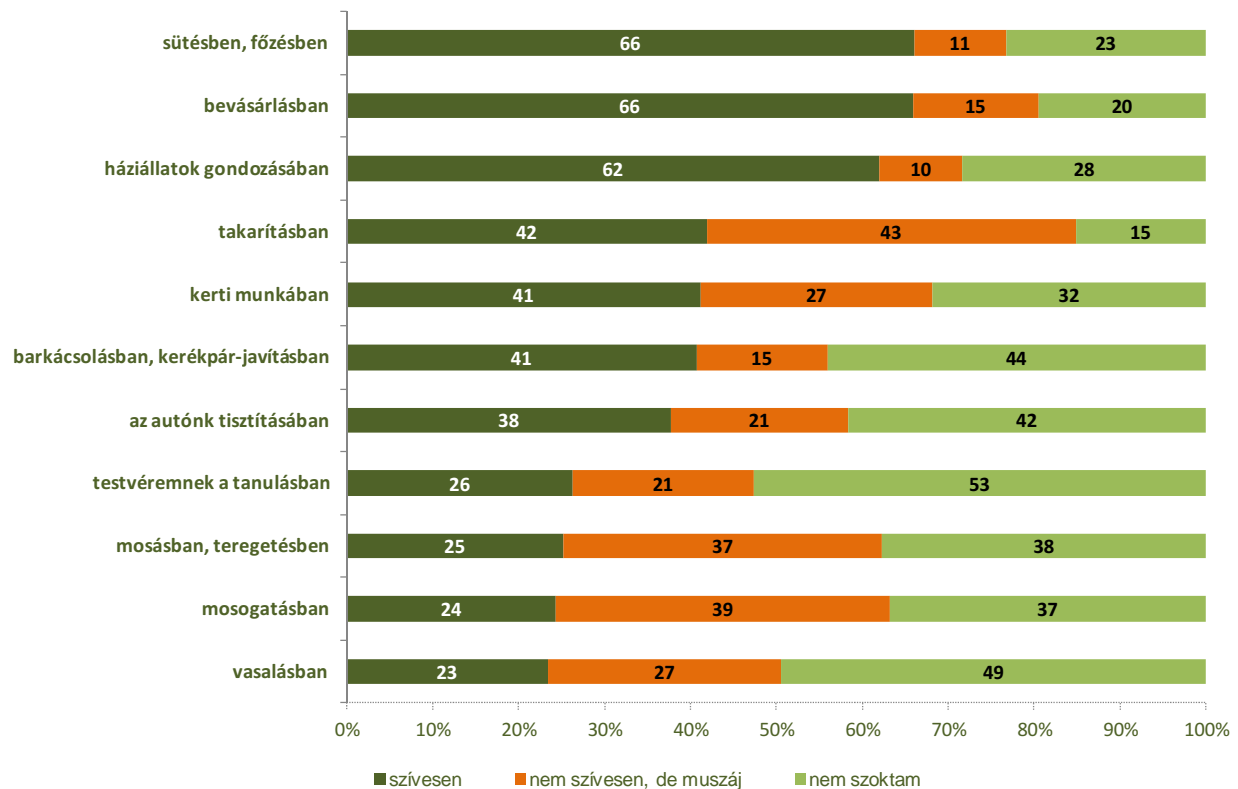

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2013-ban azt mutatják az adatok, hogy a legtöbb diák a sütésben, főzésben (66%), a bevásárlásban (66%) és a háziállatok gondozásában (62%) segít szívesesen szüleinek. A takarítás, a kerti munka, a barkácsolás és kerékpár-javítás 41-42% körében népszerű. Az autó tisztítását 38%-uk jelölte meg. Szívesen segít testvéreinek a tanulásban a diákok 26%-a, a mosásban, teregetésben 25%-uk, a mosogatásban 24% és a vasalásban mindössze 23%. A diákok azt is megjelölhették, hogy melyik az a munka, amelyben nem szívesen segítenek, de mégis muszáj. Itt első helyen áll a takarítás 43%-kal, második a mosogatás (39%), a harmadik legnépszerűtlenebb, de kötelező házimunka pedig a mosás és teregetés (37%). Összességében a legtöbben a takarításban segítenek (a megkérdezettek 85%-a), a legkevesebben pedig a testvérüknek a tanulásban¹ (47%) (lásd a 2.1.3.6. ábrát).

¹ Az alacsony értéket többek között az is okozza, hogy nem minden megkérdezettnek van fiatalabb testvére, akivel együtt is él.

2.1.3.6. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az otthoni segítségnyújtás jelentős nemek szerinti eltéréseket mutat. A legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál, ez alól kivétel az alábbi három munka:

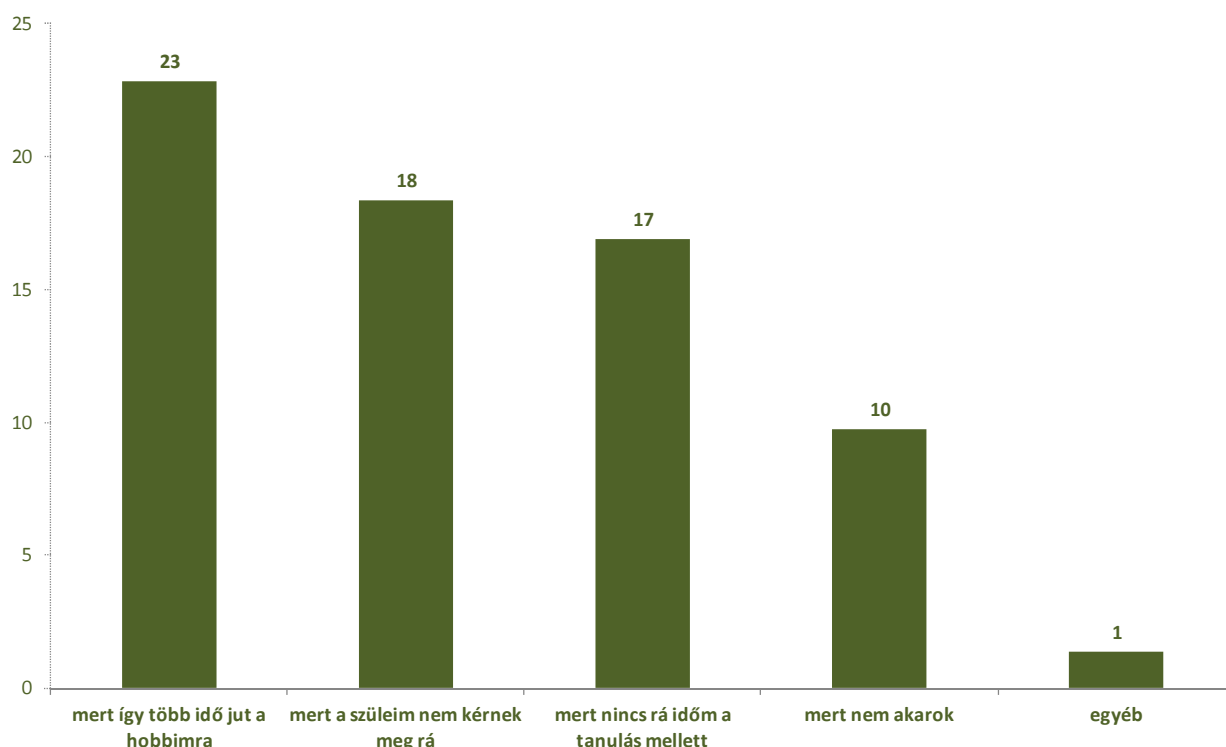
- barkácsolásban, kerékpár-javításban a fiúk 64%-a segít szívesen, a lányok körében csak 17%
- az autó tisztításában a fiúk közül 44%, a lányok körében 31% segít szívesen
- kerti munkában a fiúk közül 45%, a lányok közül 37% segít szívesen

A lányok sokkal szívesebben segítenek sütésben, főzésben (fiúk 49%, lányok 84%) és bevásárlásban (fiúk 54%, lányok 79%). Szintén a lányok az aktívabbak a takarításban (fiúk 33%, lányok 51%), a testvérüknek a tanulásban nyújtott segítségben (fiúk 20%, lányok 33%), a mosásban, teregetésben (fiúk 15%, lányok 36%), a mosogatásban (fiúk 17%, lányok 32%) és a vasalásban (fiúk 13%, lányok 35%). A háziállatok gondozása

esetén kiegyenlítettebbek a nemi szerepek: ebben a fiúk 61%-a és a lányok 63%-a segít szívesen.

Azoktól, akik semmiben nem szoktak otthon segíteni, idén megkérdeztük ennek okát is. A 2.1.3.7. ábrán látható, hogy a legtöbben (23%) azért nem segítenek, hogy több időt tudjanak szánni a hobbijukra. 18%-uk azért nem szokott segíteni, mert a szülei soha nem kérik meg erre, 17%-uknak nem jut erre ideje a tanulás mellett, 10%-uk nem akar segíteni és 1%-uk egyéb okot írt.

2.1.3.7. ábra: Azon tanulók megoszlása az okok szerint, akik nem szoktak otthon segíteni (százalék), 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2.1.4. Munkával kapcsolatos tervek

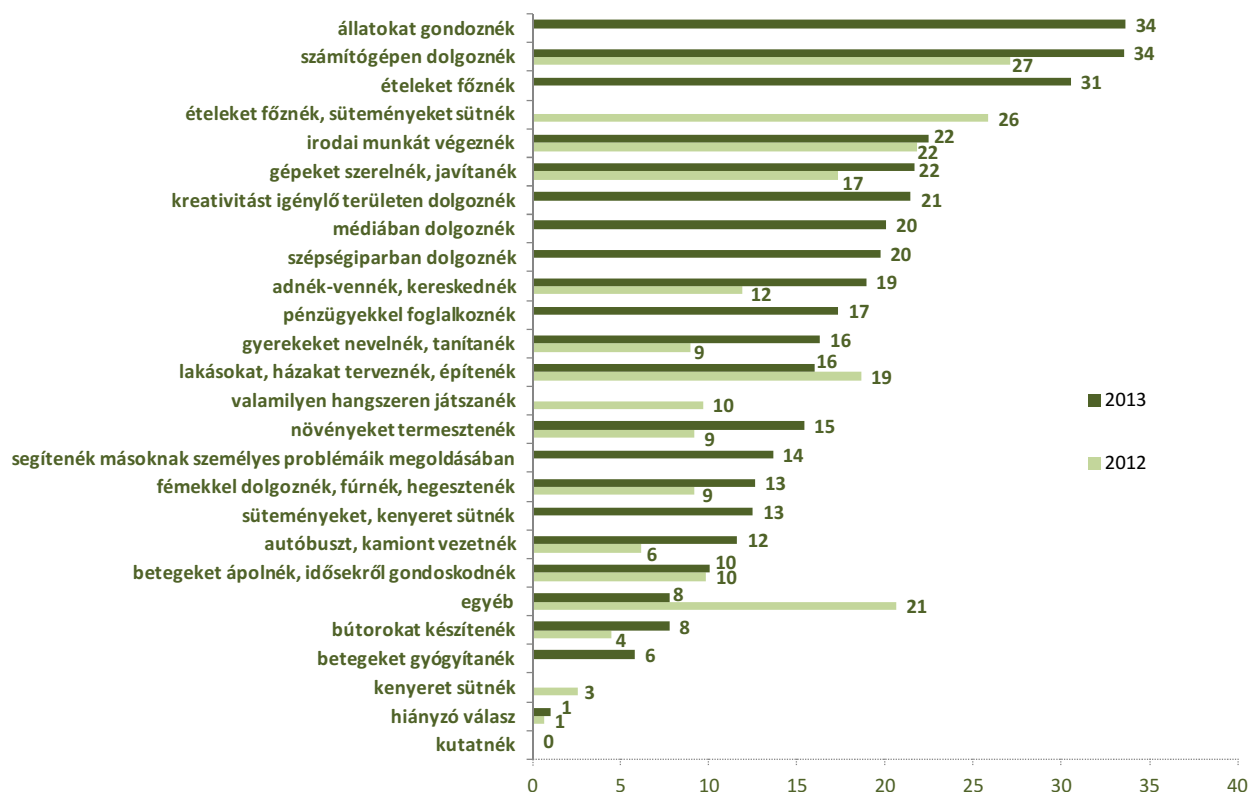
Az alábbiakban a tanulók munkával kapcsolatos elképzeléseit járjuk körül, melyek szoros összefüggésben állnak továbbtanulási terveikkel. A tanulók vágyott jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos kérdést 2013-ban kibővítve tettük fel, hogy teljeseb képet kapjunk a diákok ambícióiról, érdeklődési területéről. A diákok több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

2012-ben azt mutatták az adatok, hogy a diákok körében legkívánatosabbak a számítógéppel végzett (27%) és az irodai (22%) munkák. Szintén sokan jelezték, hogy szeretnének gyakorlatias feladatot végezni, mint a sütés, főzés (26%); a lakások, házak tervezése és építése (19%), vagy a gépek szerelése (17%). Az emberekkel való folyamatos kapcsolatot igénylő munkák közül a kereskedelem, adásvétel volt a legnépszerűbb (12%), majd a betegápolás (10%), végül a tanítás (9%) következett. Szintén ennyien (9%) foglalkoznának növényekkel, és a fémekkel való munka is ugyanennyi gyereket érdekelt 2012-ben. Hangszereken a gyerekek 10%-a játszana. Kevésbé volt népszerű az autóbusz- és kamionvezetés (6%), a bútorkészítés (4%) és a pék szakma (3%).

A 2013-as adatok szerint az állatgondozás és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében (34-34%). A számítógépen végzett munka népszerűsége 7 százalékponttal nőtt 2012-höz képest. Szakácsnak a diákok 31%-a készül, irodai munkát és gépszerelést és –javítást pedig 22%-uk végezne szívesen. Kreativitást igénylő területen dolgozna 21%-uk, a médiában és a szépségiparban pedig 20-20%-uk dolgozna. A kereskedelem 19%-ukat érdekli (tavaly 12%), a pénzügyi munkák pedig 17%-ukat. Gyerekeket 16%-uk nevelne, tanítana (tavaly 9%), és szintén 16%-uk lenne szívesen építész vagy lakberendező (tavaly 19%). Növénytermesztéssel a megkérdezettek 15%-a foglalkozna (tavaly 9%), mások személyes problémának megoldásában pedig 14%-uk segítene szívesen (pl. pszichológusként vagy szociális munkásként). A fémmegmunkáláshoz kapcsolódó szakmák a diákok 13%-át vonzzák (tavaly 9%), péknek vagy cukrásznak pedig 13%-uk állna. Autóbust, kamiont 12%-uk vezetne (ami 6 százalékpontos növekedés a tavalyi adathoz képest). Betegápolással 10%-uk foglalkozna, bútorasztalosnak 8%-uk menne, orvosnak 6%-uk készül, kutatónak pedig mindössze egy fő (lásd a 2.1.4.1. ábrát). Egyéb választ a megkérdezettek 8%-a adott, ők a leggyakrabban rendőri munkára, illetve sportolói pályára vágnak. Emellett

többek között megemlítették még az alábbi szakmákat is: színész, erdész, táncos, mérnök, vegyész, jogász, idegenvezető, katona, régész, pincér.

2.1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei szerint (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak (lásd a 2.1.4.1. táblázatot). Az adatok azt mutatják, hogy a gépszerelés (a fiúk 41%-a jelölte meg ezt a lehetőséget, a lányoknak pedig 2%-a), a fémmegmunkálás (fiúk 24%, lányok 1%), a gépjárművezetés (fiúk 22%, lányok 1%) és a bútorasztalosság (fiúk 14%, lányok 2%) a leginkább fiúkat vonzó szakmák. Emellett a fiúkat jobban érdeklik a számítógépen végezhető munkák, mint a lányokat (fiúk 45%, lányok 22%). Továbbá kereskedőnek is több fiú menne, mint lány (fiúk 25%, lányok 13%) és építésznek is (fiúk 20%, lányok 12%).

A 2013-as adatok szerint a lányok körében jóval népszerűbb a szépségiparban végzett munka, mint a fiúk között (fiúk 1%, lányok 39%), a tanítás (fiúk 9%, lányok 27%) és a személyes problémák megoldásában nyújtott segítség (fiúk 7%, lányok 21%). Emellett szakácsnak is jóval több lány készül (fiúk 20%, lányok 42%) és a médiában is több lány helyezkedne el (fiúk 15%, lányok 25%). Irodai munkát is több lány végezne,

mint fiú (fiúk 13%, lányok 32%). Kreativitást igénylő területen dolgozna a lányok 27%-a, míg a fiúk között csak 16% ez az arány. Péknek, vagy cukrásznak készül a lányok közül 17%, a fiúk közül pedig csak 9%. Ápolónak a fiúk 4%-a menne, a lányok közül pedig 17%, orvosnak pedig a fiúk 4%-a, míg a lányok közül 7%.

Nemek szerint kiegyenlített érdeklődés jellemzi a növénytermesztést (fiúk 17%, lányok 13%), az állatgondozást (fiúk 30%, lányok 37%) és a pénzügyi munkákat (fiúk 17%, lányok 18%).

2.1.4.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei nemek szerint, 2013

	Fiúk				Lányok			
	Említette		Nem említette		Említette		Nem említette	
	Eset-szám	Százalék	Eset-szám	Százalék	Eset-szám	Százalék	Eset-szám	Százalék
gépeket szerelnék, javítanék	613	40,8	888	59,2	29	2,0	1437	98,0
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	359	23,9	1142	76,1	15	1,0	1451	99,0
számítógépen dolgoznék	671	44,7	830	55,3	324	22,1	1142	77,9
ételeket főznék	295	19,7	1206	80,3	611	41,7	855	58,3
betegeket ápolnák, idősekről gondoskodnák	56	3,7	1445	96,3	243	16,6	1223	83,4
betegeket gyógyítanék	66	4,4	1435	95,6	106	7,2	1360	92,8
lakásokat, házakat terveznék, építenék	295	19,7	1206	80,3	180	12,3	1286	87,7
bútorokat készítenék	207	13,8	1294	86,2	23	1,6	1443	98,4
autóbuszt, kamiont vezetnék	328	21,9	1173	78,1	17	1,2	1449	98,8
irodai munkát végeznék	200	13,3	1301	86,7	467	31,9	999	68,1
süteményeket, kenyeret sütnék	129	8,6	1372	91,4	242	16,5	1224	83,5

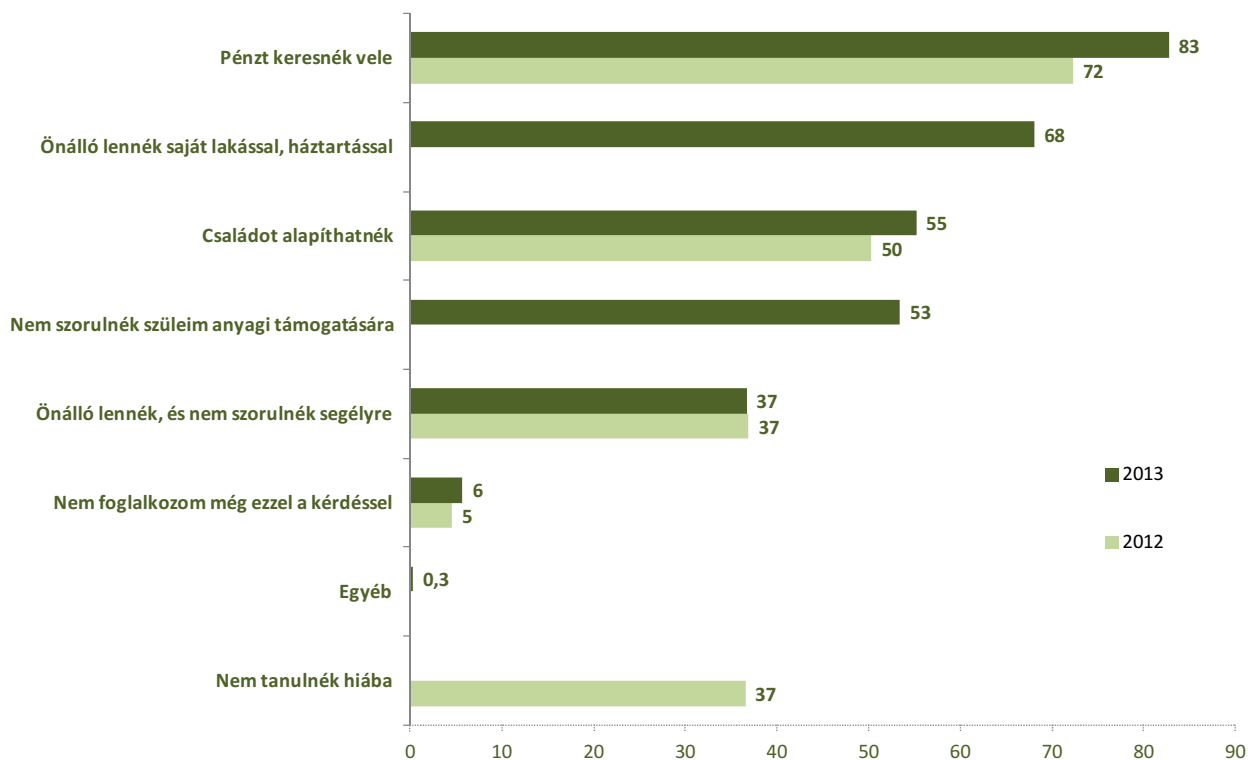
gyerekeket nevelnék, tanítanék	87	5,8	1414	94,2	397	27,1	1069	72,9
növényeket termesztenék	261	17,4	1240	82,6	196	13,4	1270	86,6
állatokat gondoznák	455	30,3	1046	69,7	543	37,0	923	63,0
szépségiparban dolgoznák	20	1,3	1481	98,7	565	38,5	901	61,5
adnék-vennék, kereskednék	367	24,5	1134	75,5	194	13,2	1272	86,8
kreativitást igénylő területen dolgoznák	242	16,1	1259	83,9	395	26,9	1071	73,1
pénzügyekkel foglalkoznák	255	17,0	1246	83,0	260	17,7	1206	82,3
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	104	6,9	1397	93,1	300	20,5	1166	79,5
médiában dolgoznák	226	15,1	1275	84,9	369	25,2	1097	74,8
kutatnék	0	0,0	1501	100,0	1	0,1	1465	99,9

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A kutatás mindkét évben kitért a diákok munkával, tartós munkavállalással kapcsolatos motivációira is. 2012-ben a legtöbben a pénzkeresést említették (72%), a második leggyakoribb cél pedig az volt, hogy így tegyék lehetővé a családalapítást (50%). További, kissé kevésbé gyakran említett motiváció volt az önállóság, függetlenség, biztonság elérése (37%) és a tanulásba fektetett energia utólagos igazolása (37%). A gyerekeknek mindössze öt százaléka jelezte, hogy még nem foglalkozott a kérdéssel.

2013-ban az elmúlt évhez hasonlóan a legtöbb tanulót (83%) az motiválja tartós munkavállalásra, hogy pénzt keressen. Sokan szeretnének saját lakást (68%), és a diákok több, mint fele (55%) gondol a családalapításra is. Több, mint felüknek (53%) az is szempont, hogy anyagilag függetlenedjen szüleitől. 37%-uk azért vállalna munkát, hogy ne szoruljon segélyre, és csupán 6%-uk jelezte, hogy még nem foglalkozik ezzel a kérdéssel. A tanulók munkavállalással elérhető céljait foglalja össze a 2.1.4.2. ábra.

2.1.4.2. ábra: A diákok tartós munkavállalással megvalósítható tervei (százalék), 2012-2013

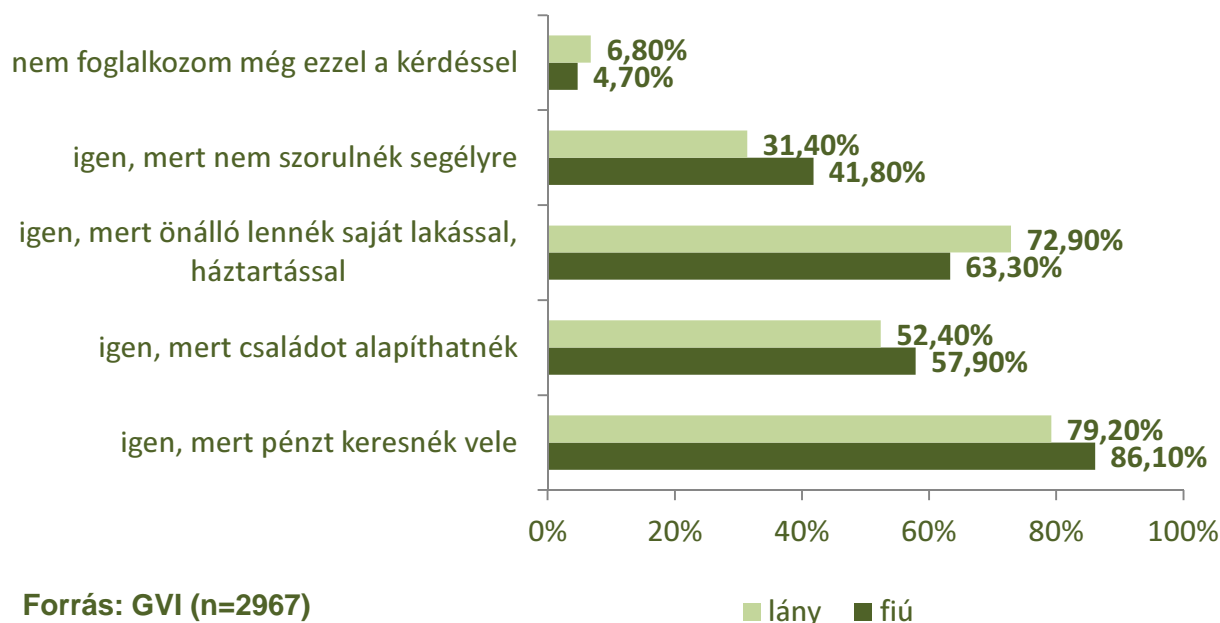

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Ha a tartós munkavállalással megvalósítható terveket nemek szerinti bontásban vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a fiúk kissé nagyobb arányban említették motivációként a pénzkeresést, a családalapítást, és a segély elkerülését, mint a lányok. A lányok közül többen vannak, akiket az önállóság, saját lakás motivál, illetve akik még nem foglalkoznak a tartós munkahely kérdésével (lásd a 2.1.4.3. ábrát).

2.1.4.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy mi motiválja őket arra, hogy tartós munkahelyük legyen (az említések százalékos aránya), 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2.1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok

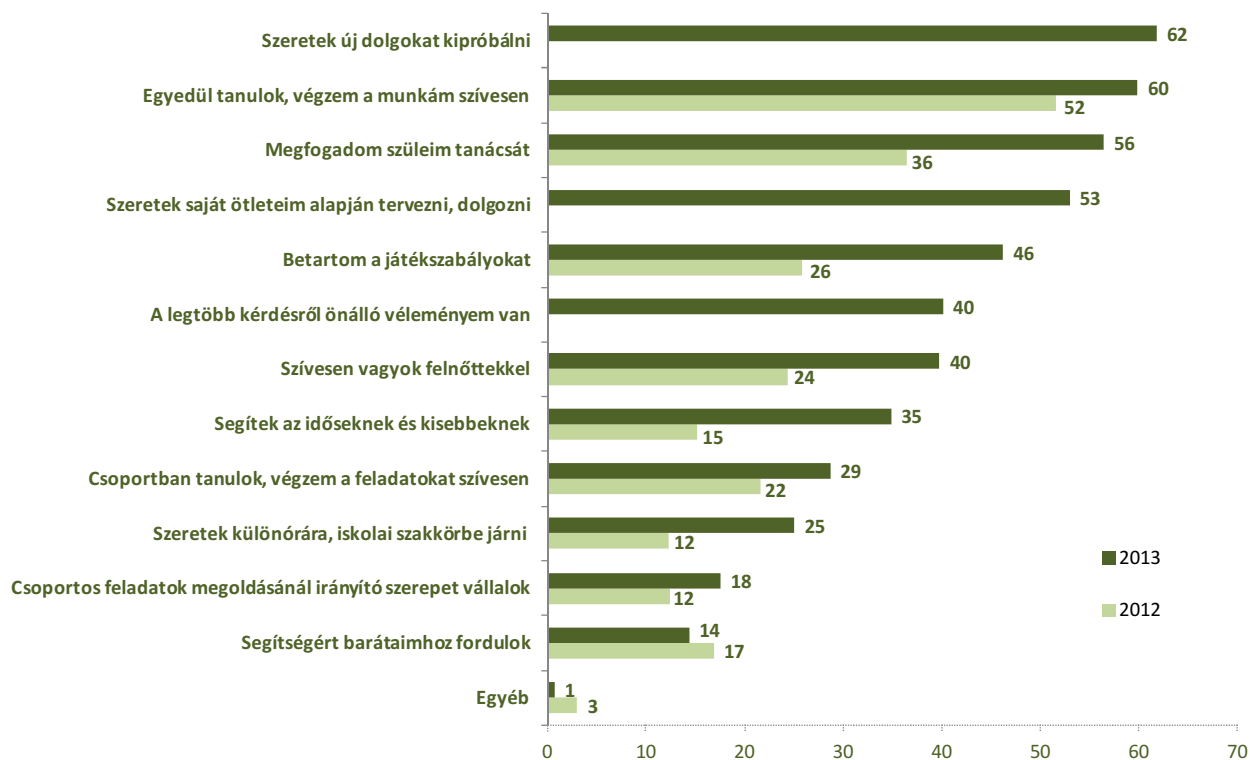
A kutatás mindkét évben kitért a tanulók társas kapcsolataira, társas viselkedésére is, így információt kaptunk bizonyos társas készségek meglétéről illetve hiányáról, például az együttműködés, az önállóság, a segítségnyújtás és a szabálykövetés tekintetében.

2012-ben a megkérdezett diákok 52%-a volt önállóan mondható, mivel jelezték, hogy általában egyedül végzik el feladataikat. Sokan említették a szülők tanácsainak (36%) és a szabályoknak a követését (26%), emellett sokan töltötték idejüket szívesen felnőttek között (24%). Kevesebben voltak, akik a csoportos munkát (22%) és a barátaik tanácsait (14%) részesítették előnyben. A tanulók 15%-a említette, hogy szívesen segít az időseknek és a kisebb gyerekeknek, ennél alig kevesebben voltak, akik szívesen

vállalnak vezető szerepet (12%), és körülbelül ugyanennyien vesznek részt iskolai szakkörökön (12%).

2013-ban a megelőző év eredményeihez hasonló válaszokat kaptunk a diákoktól, de idén új válaszlehetőségek is szerepeltek a kérdőívben. Ezek egyike volt a legnépszerűbb válaszlehetőség: a diákok 62%-a jelezte, hogy szívesen próbál ki új dolgokat. Majdnem ennyien vannak (60%), akik egyedül szeretnek dolgozni (csoportban csak 29%-uk szeret). A gyerekek több, mint fele (56%), megfogadja szülei tanácsát, ami 20 százalékpontos növekedést jelent 2012-höz képest. Azoknak az aránya is igen magas (53%), akik szeretnek a saját ötleteik alapján tervezni, dolgozni. 2012-höz képest csaknem kétszer annyian (46%) jelezték, hogy betartják a játékszabályokat. 40%-uknak önálló véleménye van a legtöbb kérdésben, és ugyanennyien vannak, akik szívesen töltik az idejüket felnőttek társaságában. A tavalyi eredményhez képest jóval többen vannak (35%), akik segítenek az idősebbeknek és kisebbeknek. A tanulók 25%-a szeret különórákra, illetve iskolai szakkörökre járni, 18%-uk szeret irányító szerepet vállalni csoportos feladatokban és mindössze 14%-uk fordul inkább barátaihoz segítségért szülei helyett (lásd a 2.1.5.1. ábrát). Mindkét év adatai alapján elmondhatjuk, hogy ezek a tulajdonságok a hetedikesek korosztályában alakulóban vannak. Néhány év múlva várhatóan a szabályokhoz és tekintélyhez való kritikus viszony és a hasonló korú közösségbe vetett magasabb bizalom váltja fel a szülői tanácsok és szabályok követését. A felmérésnek erre a részére tehát úgy érdemes gondolni, mint egy kiinduló állapotra.

2.1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2012-2013

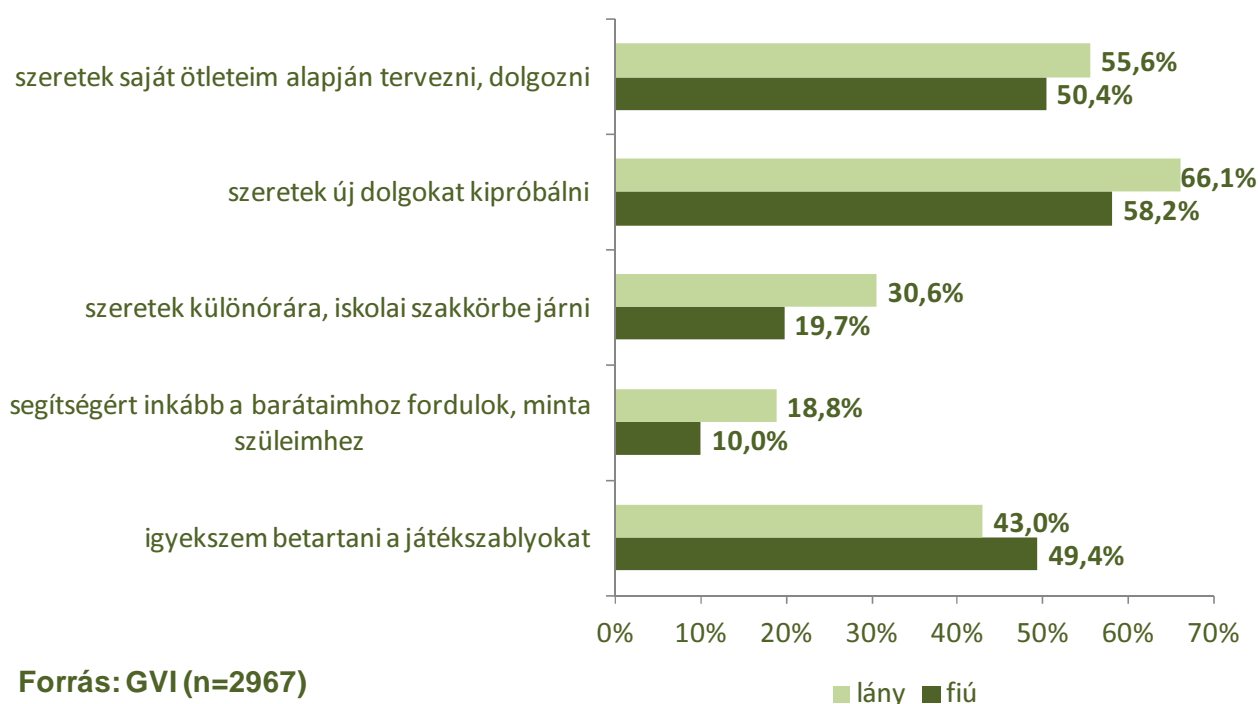

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányok és fiúk különböző arányban tartják jellemezőnek magukra az egyes tulajdonságokat. A lányok nagyobb része szeret saját ötletei alapján dolgozni, új dolgokat kipróbálni, különóra, szakkörbe járni, illetve a fiúkénál nagyobb százalékuk fordul barátaihoz segítségért szüleik helyett. A fiúk pedig inkább betartják a játékszabályokat, mint a lányok (lásd a 2.1.5.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük).

2.1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása aszerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2013

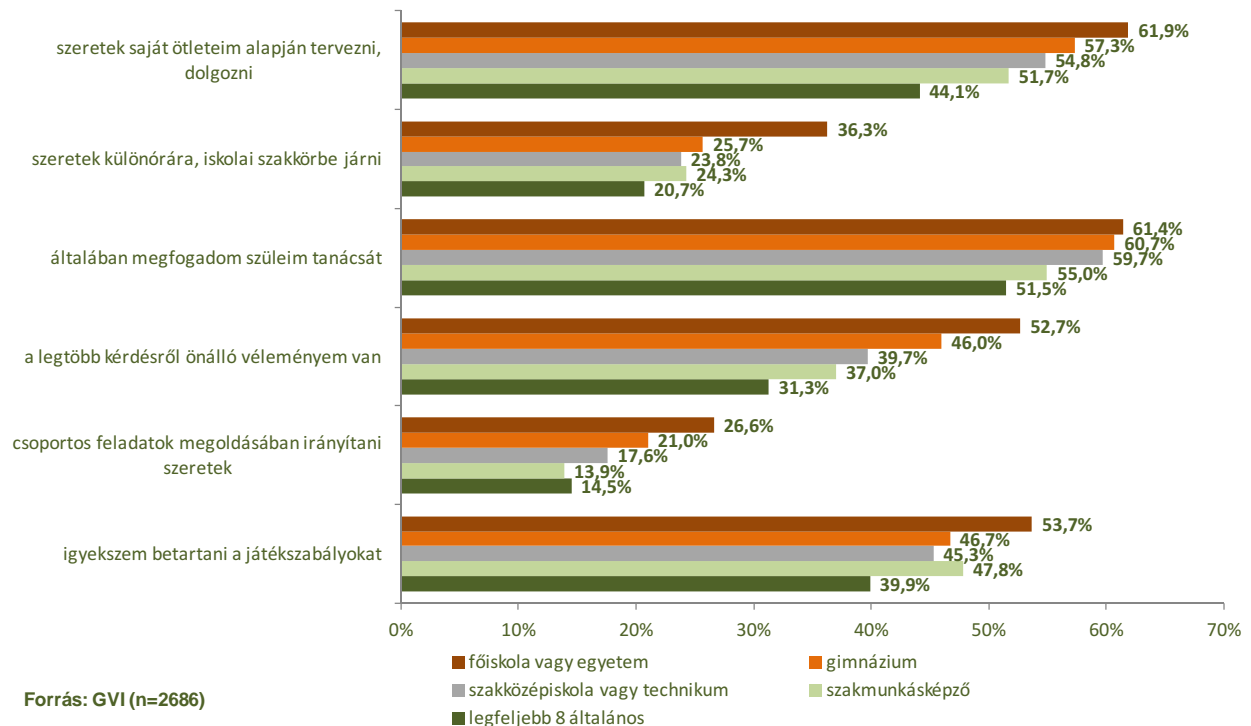
Forrás: GVI (n=2967)

■ lány ■ fiú

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Gyakorlatilag minden tulajdonság² esetében érvényesül, hogy a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei inkább tartják jellemzőnek azt magukra (lásd a 2.1.5.3. ábrát – az ábrán csak a statisztikai értelemben jelentős különbséggel bíró szempontokat közöljük).

2.1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

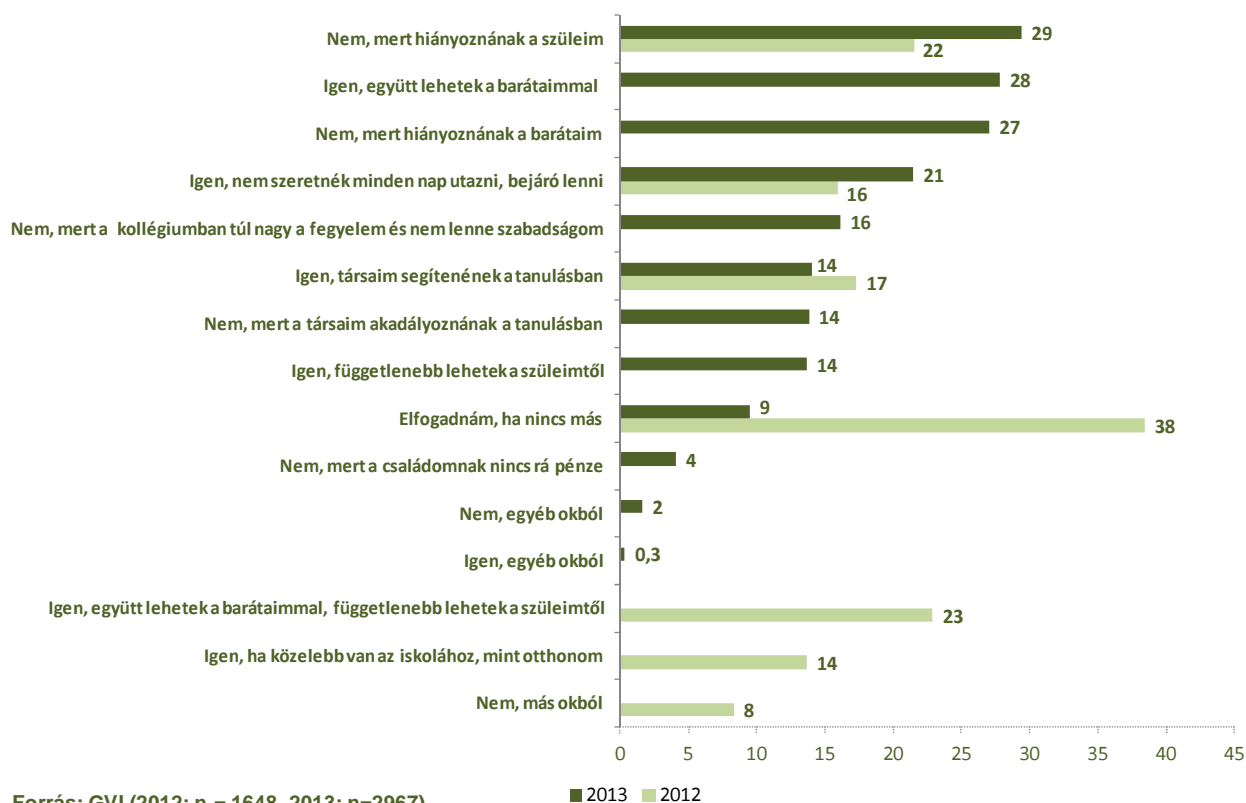
2.1.6. Kollégiumi elhelyezés

A szülők mellett a tanulók körében is megvizsgáltuk a kollégiumi elhelyezésről alkotott véleményeket. 2012-ben 38%-uk elfogadta volna a kollégiumi elhelyezést, ha nincs más lehetőség. Emellett a függetlenség, a barátokkal való együttlét (23%) és a tanulásban való együttműködés (17%) voltak a legfőbb, kollégium mellett szóló érvek, valamint a fölösleges utazás elkerülése. Az ellenérvek között sokan említették, hogy hiányoznának a szüleik (22%), ezenkívül az egyéb okok között gyakran felmerült az otthon hiánya, az, hogy nem szeretik a társaságot, valamint hogy otthon jobban tudnak tanulni.

² Azon tulajdonságok, melyek esetében statisztikailag szignifikáns eltérést mutatnak az adatok

2013-ban a gyerekek 47%-a jelezte, hogy szívesen lakna kollégiumban, 53%-uk pedig nem. A legtöbben (29%) azért nem mennének kollégiumba, mert hiányoznának nekik a szüleik. Viszonylag sokan vannak azok is, akik azért nem szeretnék kollégisták lenni, mert hiányolnák otthoni barátaikat (27%), azok, akik szerint a kollégiumban túl nagy a fegyelem (16%), illetve azok, akik úgy gondolják, hogy társaik akadályoznák őket a tanulásban (14%). Azok közül, akik szívesen lalnának kollégiumban, a legtöbben azért választanák ezt a lehetőséget, mert így együtt lehetnének a barátaikkal (28%), de sokaknál (21%) az is szempont, hogy nem szeretnék bejárók lenni. 14%-uk szívesen lenne kollégista azért, hogy társai segíthessék a tanulásban, és ugyanennyien vannak azok, akik a szüleiktől való függetlenedés miatt választanák a kollégiumi létet. Mindössze 9%-uk választotta a közömbös „elfogadnám, ha nincs más” választ – itt a tavalyi eredményhez képest bekövetkezett jelentős, 31 százalékpontos csökkenés egyik oka a válaszlehetőségek bővülése. A válaszok megoszlását a 2.1.6.1. ábra mutatja.

2.1.6.1. ábra: Tanulók megoszlása aszerint, szívesen laknának-e kollégiumban (százalék), 2012-2013

Forrás: GVI (2012: n = 1648, 2013: n=2967)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2.1.7. A Bács-Kiskun megyei vállalatok ismertsége a diákok körében

A kérdés részeként a tanulóknak össze kellett párosítaniuk a 2.1.7.1. táblázatban látható Bács-Kiskun megyei vállalatokat az általuk kínált termékekkel vagy szolgáltatásokkal.

2.1.7.1. táblázat: A Bács-Kiskun megyei vállalatok által kínált termékek vagy szolgáltatások ismertsége a diákok körében, N=2967, 2013

Vállalatnév	Kínált termék vagy szolgáltatás	Helyesen párosító diákok	
		száma	százalékos aránya
Bosal-Autoflex Kft.	járműipari alkatrészek (vonóhorog)	671	22,6
CabTec Kft.	kábelezési rendszerek	978	33,0
Freudenberg Simmering Kft.	szimmering tömítések	1253	42,2
Hilti Szerszám Kft.	kéziszerszámok (vésők, fúrók)	1346	45,4
Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft.	fékrendszerek	1467	49,4
Lamans Color Bt.	gépjármű- és karosszéria javítás, autófényezés	725	24,4
MAG Hungary Kft.	autóipari szerszámgépek	441	14,9
Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	gépjárművek	1485	50,1
Phoenix Mecano Kecskemét Kft.	emelőberendezések	482	16,2
Szimikron Ipari Kft.	golyósorsó	535	18,0

A táblázatból látható, hogy a legtöbb diák a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. (50,1%), a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. (49,4%) és a Hilti Szerszám Kft. (45,4%) termékeit ismeri. A legkevesebben a MAG Hungary Kft. (14,9%), a Phoenix Mecano Kecskemét Kft. (16,2%) és a Szimikron Ipari Kft. (18,0%) termékeit tudták

beazonosítani. Itt megjegyezzük, hogy a vállalatok ismertségén kívül az is hat a fenti eredményekre, hogy a vállalat nevében mennyire jól felismerhető a kínált termék neve (pl. Freudenberg Simmering Kft. – szimmering tömítések). Ebben az esetben a feltett kérdés által vizsgált jelenség nem egyértelmű: szövegértési készségek keverednek benne a tájékozottsággal.

Az adatok azt mutatják, hogy a diákok átlagosan 3 cég esetében találták el a kínált terméket vagy szolgáltatást. A legtöbben (41,4%) egyet sem találtak el, vagy nem válaszoltak a kérdésre, 8,3%-uk a 10 cégből ötöt ismer, és 8,6%-uk ismeri mind a tíz cég termékeit vagy szolgáltatásait.

2.2. A tanulói profilok elemzése

Az alábbiakban mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, valamint a tanulók családi háttere milyen módon befolyásolja a fiatalok pályaválasztási döntéseit. Az elemzéshez ún. tanulói profilokat alakítottunk ki. Ezek olyan tágabb kategóriákat jelentenek, melyeket az érdeklődési kör, a tanulással és a munkával kapcsolatos attitűd, a pszichológiai alapjellemzők és a jövőről alkotott elképzelések alapján állítottunk össze. A különböző profilokat indexek segítségével számszerűsítettük, ezek: Önállóság-index, Szabadidő-index, Gépipar/fémipar-index és Diploma-index. Az Önállóság-index a gyermek szüleitől való önállóságát és az önálló feladatvégzéshez kapcsolódó képességeit méri. A Szabadidő-index azt méri, hogy mennyire szerepelnek a megkérdezett diák életének középpontjában a hobbik és a szabadidős tevékenységek. A Gépipar/fémipar-index a gépipari és a fémipari szakmunkák iránt tanúsított érdeklődést méri. Végül a Diploma-index a felsőfokú tanulmányok és az arra épülő foglalkozások iránti vonzódást mutatja.

A fenti indexek olyan összetett mutatószámok, melyek egy-egy tanuló esetében több különböző, egymástól független kérdésre adott válaszokból jönnek létre. Az egyes indexek létrehozásakor a válaszokat úgy kódoltuk, hogy az adott tanuló 1-es értéket kapott, ha említette a válaszlehetőséget és 0 értéket, ha nem említette. Ezután kiválasztottuk a kérdőív adott témakörbe tartozó válaszlehetőségeit³, ezek értékeit tanulónként összeadtuk és az így kapott összeget (a jobb érthetőség és összehasonlíthatóság érdekében) 100-as skálára vetítettük. Ezáltal olyan indexszámokat kaptunk, melyek azt mutatják, hogy a lehetséges válaszlehetőségekből keveset, vagy sokat jelölt meg az adott tanuló. Az indexek így jól értelmezhetőek: minél több odavágó válaszlehetőséget jelölt meg a tanuló, annál nagyobb értéket vesz fel az index, pl. a 60-as értékű Önállóság-indexszel jellemezhető tanuló önállóbbnak tekinthető, mint akinél ez az érték 20.

Elsőként tekintsük át a négy index legfontosabb statisztikai jellemzőit (lásd a 2.2.1. táblázatot). A 100-as skálára vetített indexszámok mindegyikénél a 0 érték jelenti a minimumot, ami azt jelenti, hogy mindegyik esetében volt olyan tanuló a mintában, aki az adott indexbe beleszámító válaszlehetőségek közül egyiket sem jelölte meg. A maximumot a Szabadidő-index kivételével (ahol 87,5 ez érték) minden index 100-nál veszi fel, tehát ennek kivételével mindegyik esetében akadt olyan tanuló, aki minden, az

³ Az indexek alapjául szolgáló válaszlehetőségek felsorolását lásd az indexek tartalmánál

indexbe beleszámító válaszlehetőséget megjelölt a kérdőívben. A legmagasabb átlagértéket a Gépipar/fémipar-index (38,6) és az Önállóság-index (28,0) esetében mértük, a legalacsonyabbat pedig a Szabadidő-index esetében (18,9). Ez azt jelenti, hogy a megkérdezett tanulók átlagosan több gépipari/fémipari érdeklődésre, illetve önállóságra utaló választ adtak, a szabadidő-centrikusságra vonatkozó válaszok pedig viszonylag ritkán fordultak elő. A legnagyobb szórás⁴ a Diploma-index esetében, a legkisebbet pedig a Szabadidő-index esetében mértük.

2.2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2013

	Esetszám	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
Önállóság-index	2967	0	100,0	40,1	20,5
Szabadidő-index	2967	0	87,5	18,9	14,7
Gépipar/fémipar-index	2967	0	100,0	38,6	20,9
Diploma-index	2967	0	100,0	28,0	29,2

Az egyes indexek egymással való kapcsolatát egyszerű korrelációs mutatókkal⁵ vizsgáltuk meg. Egy kivétellel minden korrelációs együttható statisztikailag szignifikáns, azaz feltételezhetjük, hogy az összefüggést nem a véletlen okozza.

A 2.2.2. táblázatból látható, hogy a legerősebb pozitív kapcsolat (0,435) az Önállóság-index és a Diploma-index között áll fenn, azaz elmondható, hogy a felsőfokú végzettséget tervezők átlagosan önállóbbak, mint a többi tanuló. Ugyancsak viszonylag erős összefüggést mutat az Önállóság-index és a Szabadidő-index (0,231): e szerint az önállóbbnak tekinthető diákok jelentős figyelmet fordítanak szabadidejükre is. Gyengébb, de pozitív kapcsolatot találtunk a felsőfokú végzettség tervezése és a szabadidős tevékenységek között (0,184). Emellett a gépipari érdeklődés viszonylag ritkán jár együtt a szabadidős tevékenységek középpontba helyezésével, ahogy a negatív korrelációs együtthatóból láthatjuk (-0,118). 0,01-os szignifikancia-szinten nem, de 0,05-os

⁴ Szórás: az átlagtól való átlagos eltérés

⁵ Az ún. Pearson-féle korrelációs együttható -1 és +1 közötti szám. A +1-es érték esetében a két változó között tökéletes lineáris kapcsolat (korreláció) áll fenn, a -1-es érték pedig a tökéletes negatív korrelációt jelöli. A kettő közötti értékek a – pozitív vagy negatív – összefüggés erősségét jelölik: minél közelebb van az érték +1-hez vagy -1-hez, annál erősebb az összefüggés. A 0 érték esetében nem beszélhetünk a két változó között fennálló lineáris összefüggésről.

szignifikancia-szinten szignifikáns⁶ negatív kapcsolatot láthatunk a diplomaszerzés és a gépipari érdeklődés között. A negatív érték (-0,042) azt jelzi, hogy a megkérdezett fiatalok viszonylag stabil preferenciákkal rendelkeznek, tehát a szakképzettség megszerzése és a felsőfokú tanulmányok között sokan már egyértelműen döntöttek. Mivel azonban ez a negatív érték viszonylag alacsony, ezért az összefüggés nem mondható szorosnak, azaz sok kivételt is találunk a mintában.

2.2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között

	Önállóság- index	Szabadidő- index	Gépipar- index	Diploma- index
Önállóság-index	-	0,231	0,058	0,435
Szabadidő-index		-	-0,118	0,184
Gépipar-index			-	-0,042
Diploma-index				-

Megjegyzés: a félkövérrel jelzett eredmények 0,01-os szignifikancia-szinten statisztikailag szignifikánsnak tekinthetők

A következőkben a négy különböző tanulói profil tartalmát és a különböző egyéb kérdésekkel való összefüggéseit ismertetjük.⁷

⁶ Ebben az esetben az összefüggés mögötti okok között a véletlennek kissé nagyobb szerep jut, de még így is jóval valószínűbb, hogy nem a véletlen okozza az összefüggést.

⁷ Mivel a kérdőív kérdéseinél több válaszlehetőséget is megjelölhettek a tanulók, az alfejezet minden ábráján feltüntetjük azon tanulók átlagértékeit, akik említették az adott válaszlehetőséget és azokét is, akik nem

2.2.1. Az Önállóság-index

Minél magasabb az önállóság-index értéke egy megkérdezett tanulónál, annál önállóbbnak tekinthető.

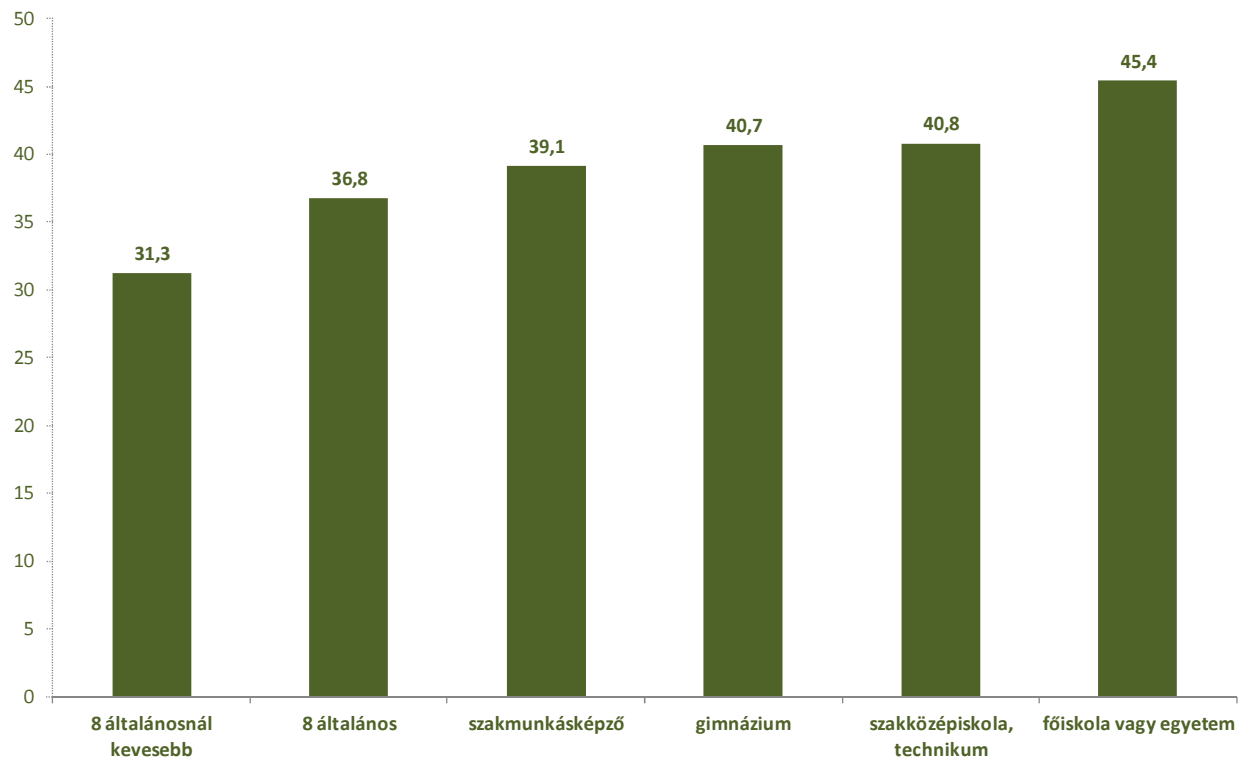
Az Önállóság-index tartalma:

- egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek
- gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek
- a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- szeretném, ha felnőttként tartós munkám, biztos munkahelyem lenne, mert önálló lennék saját lakással, háztartással
- szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról: rám bízzák a választást
- szívesen laknék kollégiumban, mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől

Az adatelemzés azt mutatja, hogy az önállóság kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél, a lányok csak igen kevésbé bizonyultak önállóbbnak a fiúknál: az átlagpontszám a lányok körében 41,7, a fiúk között pedig 38,5.

Ha a szülők iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt láthatjuk (lásd a 2.2.1.1. ábrát), hogy annak növekedésével emelkedik gyermekük önállósága. A 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű szülők gyermekeinek körében az átlagpontszám 31,3, a szakmunkások gyermekei között 39,1, az érettségivel rendelkezőknél 40,7-40,8, míg a felsőfokú végzettségű szülők gyerekei között 45,4.

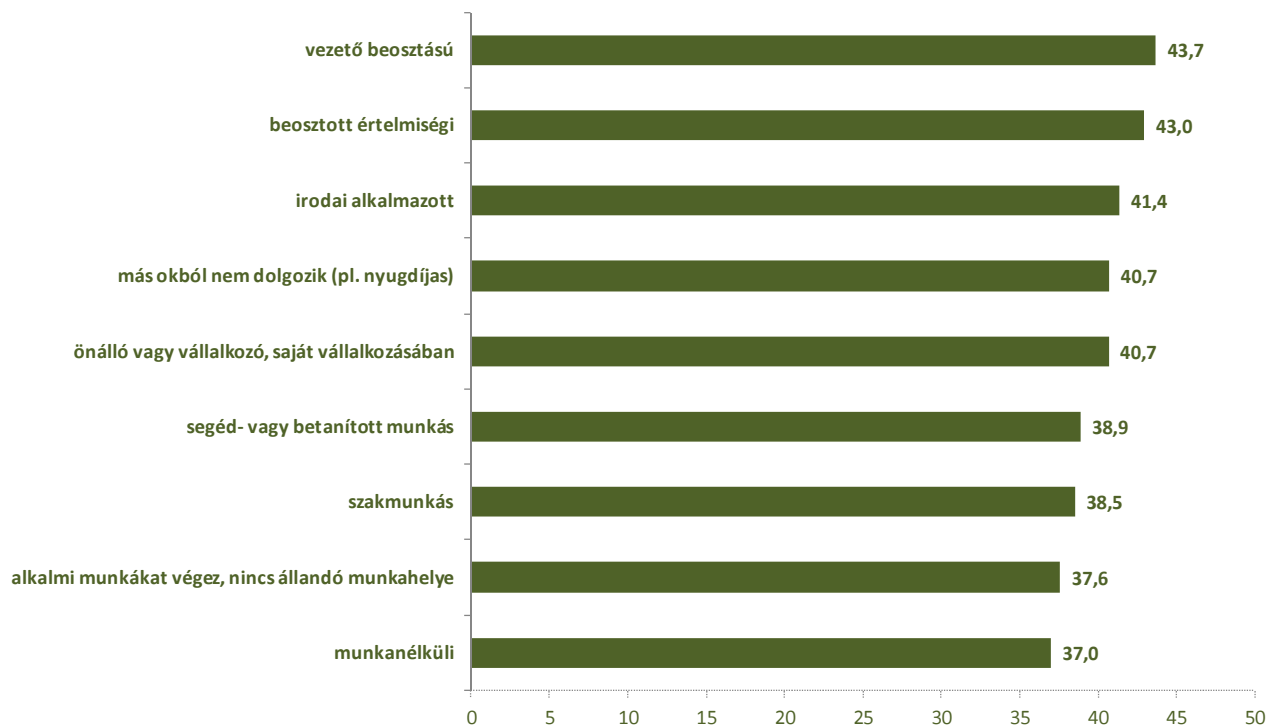
2.2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2686)

Ha a szülők foglalkozását tekintjük (lásd a 2.2.1.2. ábrát), azt láthatjuk, hogy a legalacsonyabb a munkanélküli (37,0) és alkalmi munkás (37,6) szülők gyermekeinek önállósági mutatója. A legmagasabb értékeket a vezető beosztású (43,7) és az értelmiségi (43,0) szülők gyermekei között mértük. (A foglalkozás természetesen összefügg a korábban tárgyalt iskolai végzettséggel is.) Ennek háttérében az állhat, hogy a felelős munkakörben dolgozó szülő követendő mintát jelent gyermekének, így a gyermek erősebben motivált lesz a tanulás, az önálló feladatvégzés és később a munka területén. A munkanélküliek, az alkalmi munkások és a szakmunkások vélhetően alacsonyabb szintű motiváltságot adnak át gyermekeiknek.

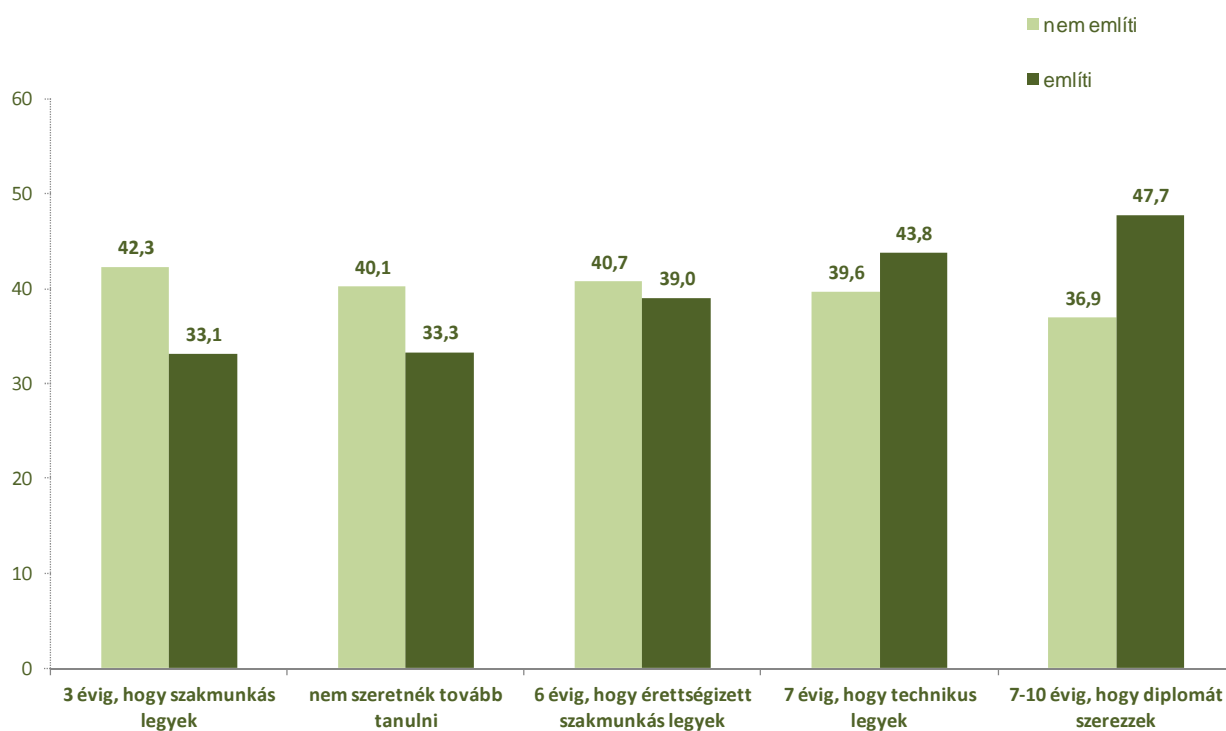
2.2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2586)

A 2.2.1.3. ábrán látszik, hogy a válaszadókról elmondható, hogy átlagosan minél több évig terveznek továbbtanulni, annál magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot. Az Önállóság-index értéke a felsőfokú tanulmányokat tervezők között a legmagasabb (47,7), a szakmunkásnak készülők között és a továbbtanulni nem szándékozók között pedig a legalacsonyabb (rendre 33,1 és 33,3).

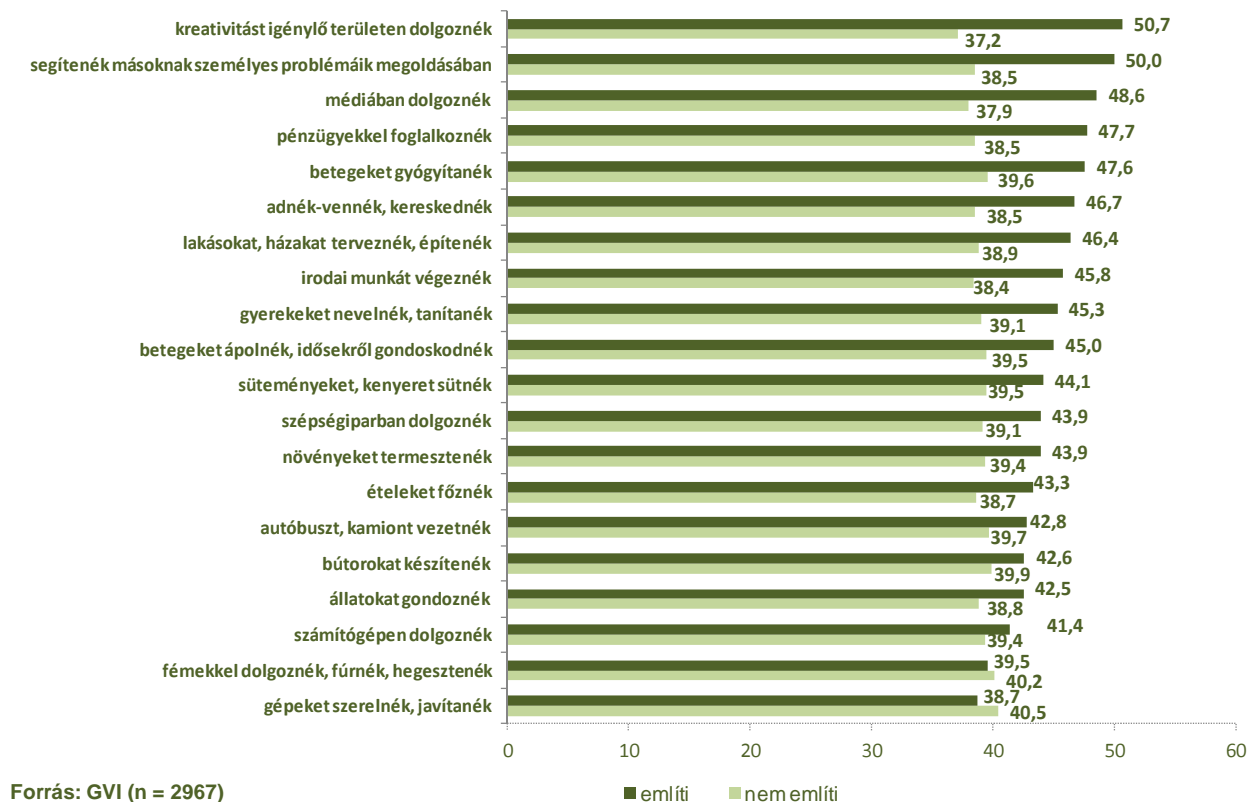
2.2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

Azok a gyerekek, akik nagyobb értéket kaptak az Önállóság-index számításakor, nagyobb gyakorisággal választanak magasabb iskolai végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat (lásd a 2.2.1.4. ábrát). A legönállóbbak kreativitást igénylő területen dolgoznának, segítő foglalkozást, illetve orvosi hivatást választanának, a médiában helyezkednének el, valamint őket érdekli a kereskedelem, a pénzügyek, a tervezés, valamint az oktatás világa. Ennél alacsonyabb fokú önállóságot mutattunk ki azok körében, akik ápolók, cukrászok, pékek, gépjárművezetők, szakácsok, mezőgazdasági foglalkozásúak, illetve szépségipari dolgozók szeretnének lenni. A legalacsonyabb fokú önállóságot azok a gyerekek mutatták, akik fémipari foglalkozású, illetve gépész szakmát választanának. Ez az összefüggés logikus abban a tekintetben, hogy a szellemi munkához a legtöbb esetben magasabb fokú önállóság szükséges, mint a fizikai, szakképzettséget igénylő munkához.

2.2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2013

2.2.2. A Szabadidő-index

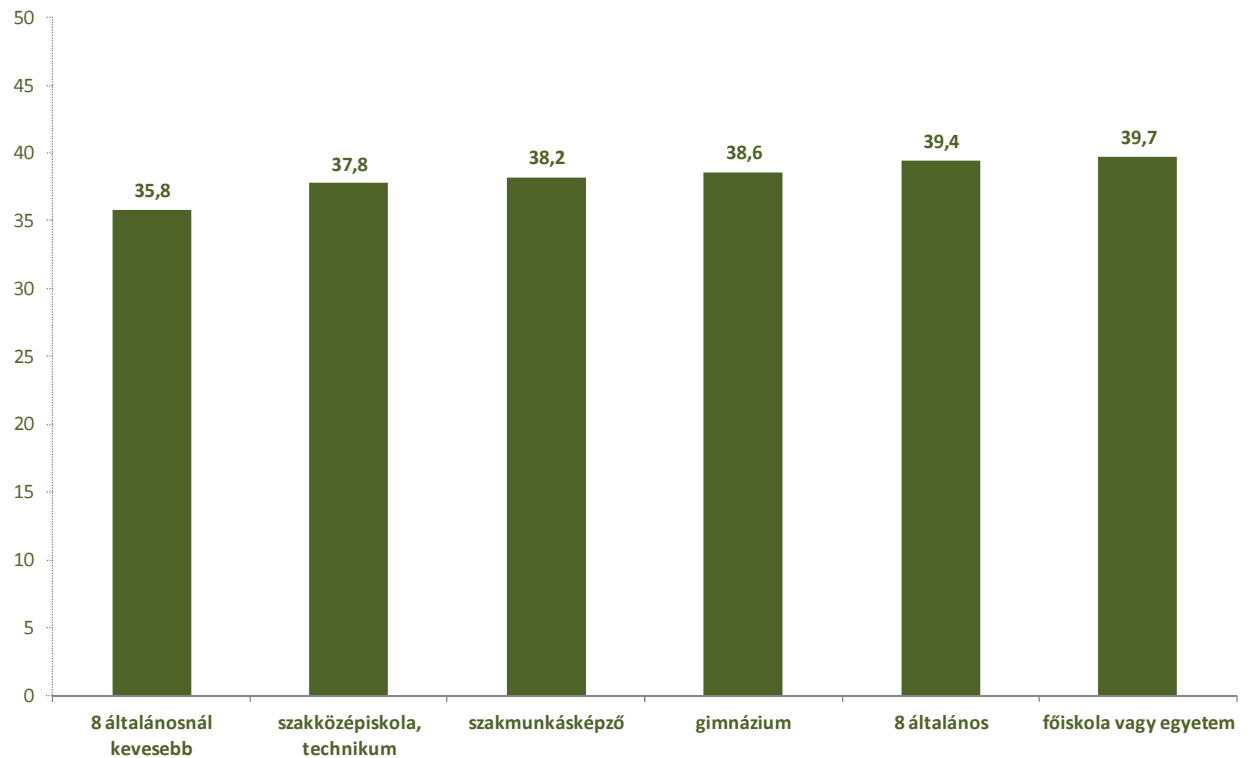
A Szabadidő-index azon tanulók körében magas, akik igen fontosnak tartják hobbijukat, illetve a különböző szabadidős tevékenységekre jelentős energiát fordítanak.

A Szabadidő-index tartalma:

- sztárok, celebek életéről szóló dolgok érdekelnek
- a zenehallgatás érdekel
- a filmnézés érdekel
- nem segítek otthon, mert így több idő jut a hobbimra
- nem segítek otthon, mert nem akarok
- szívesen laknék kollégiumban, mert ott együtt lehetek a barátaimmal

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra: a lányok átlagos indexértéke 43,7, míg a fiúké csak 33,7. A Szabadidő-index átlagos értéke a legalacsonyabb a kevesebb, mint 8 általános végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek körében (35,8). A legmagasabb átlagos pontszámot a felsőfokú végzettséggel rendelkező (39,7), illetve a 8 általános végzett (39,4) szülők gyermekei között mértük (lásd a 2.2.2.1. ábrát).

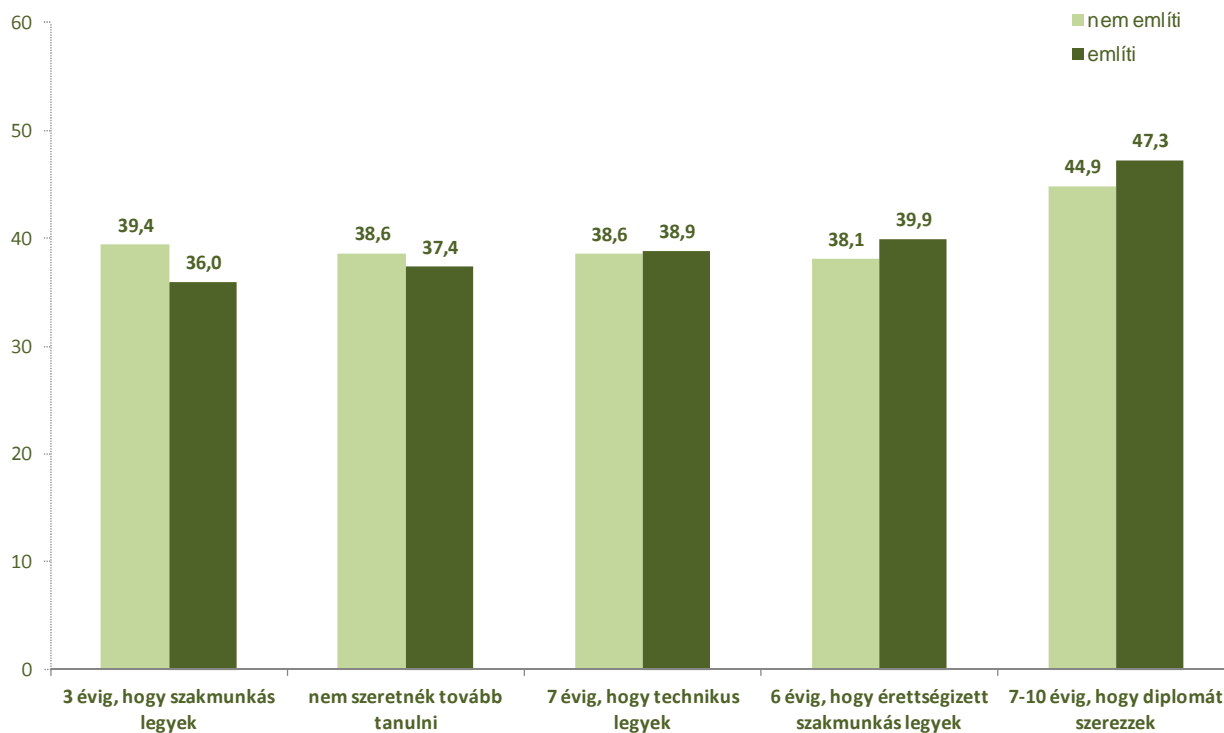
2.2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2686)

A 2.2.2.2. ábrán láthatjuk, hogy a Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára (47,3), illetve szakközépiskolai érettségire (39,9) vágnak, és a legalacsonyabb azok között, szakmunkásnak készülnek (36,0), vagy akik nem szeretnének továbbtanulni (37,4).

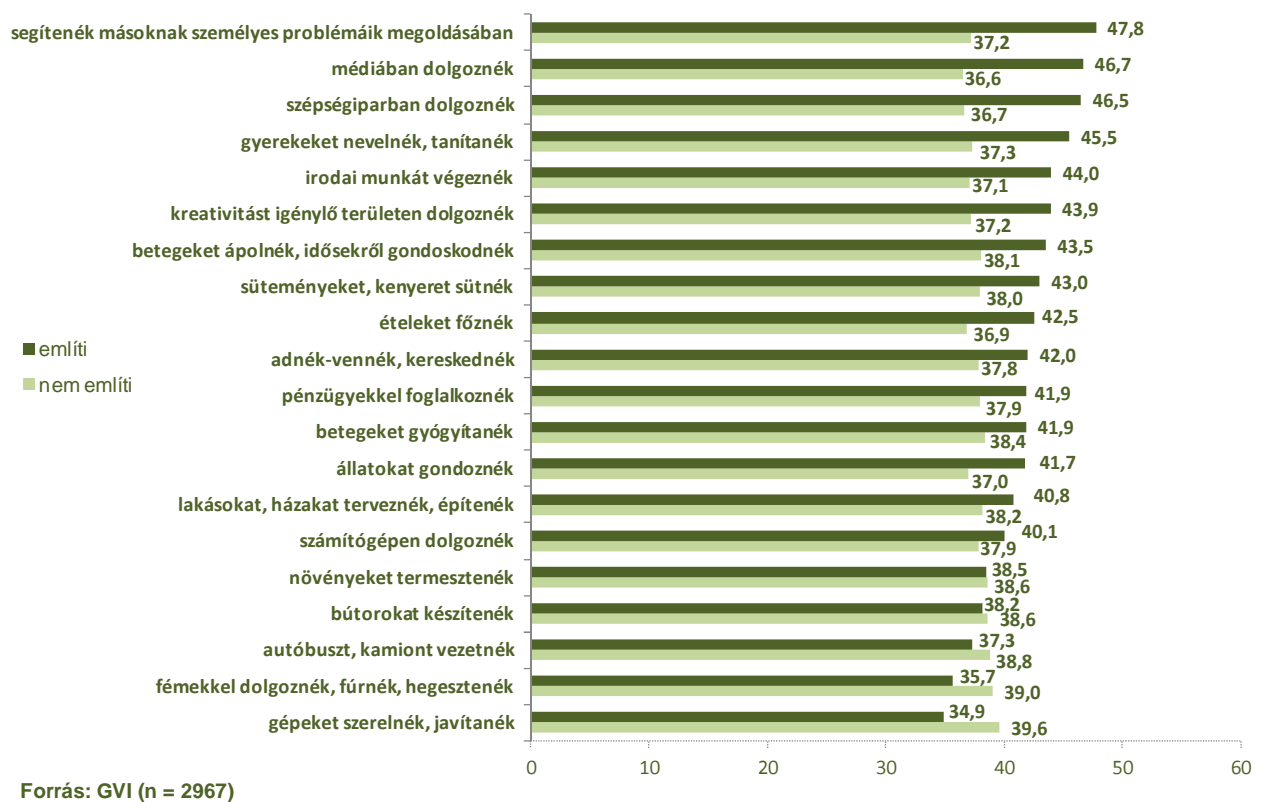
2.2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

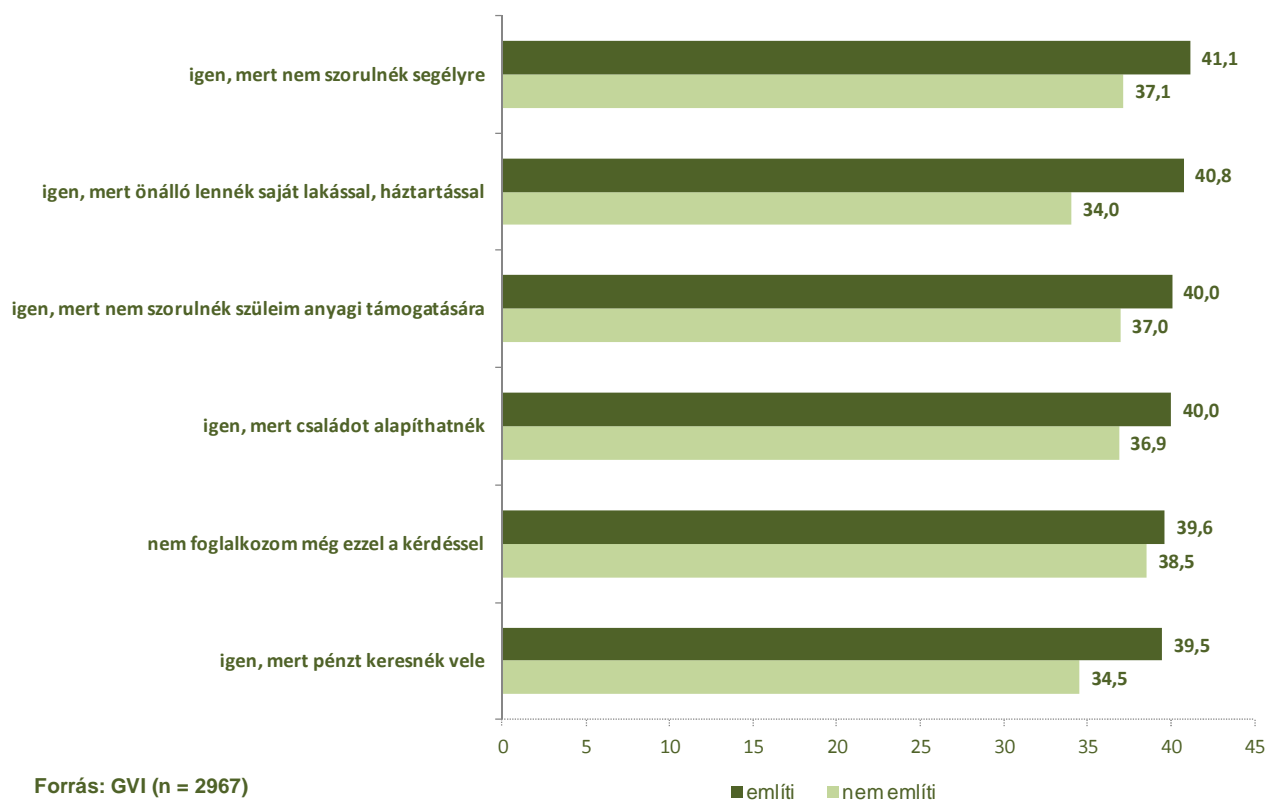
Az indexértékeket a foglalkozási tervek szerint is megvizsgáltuk. Az eredmények szerint azok körében a legmagasabb a Szabadidő-index értéke, akik segítő munkára vágnak, a médiában, a szépségiparban, illetve oktatási területen dolgoznának. A legalacsonyabb pontszámot azok között mértük, akik a gépipari és fémipari szakmák, illetve a gépjárművezetés iránt érdeklődnek (lásd a 2.2.2.3. ábrát). A jelenség hátterében a nemek szerinti megoszlás állhat: ahogy azt a korábbiakban láthattuk, a magas Szabadidő-indexszel jellemzett szakmák sokkal inkább a lányokat vonzzák, mint a fiúkat, a gépipar és a fémipar pedig „fiús” szakmák. Az alfejezet elején pedig azt láthattuk, hogy a lányokra sokkal inkább jellemző a szabadidő középpontba helyezése, mint a fiúkra.

2.2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2013

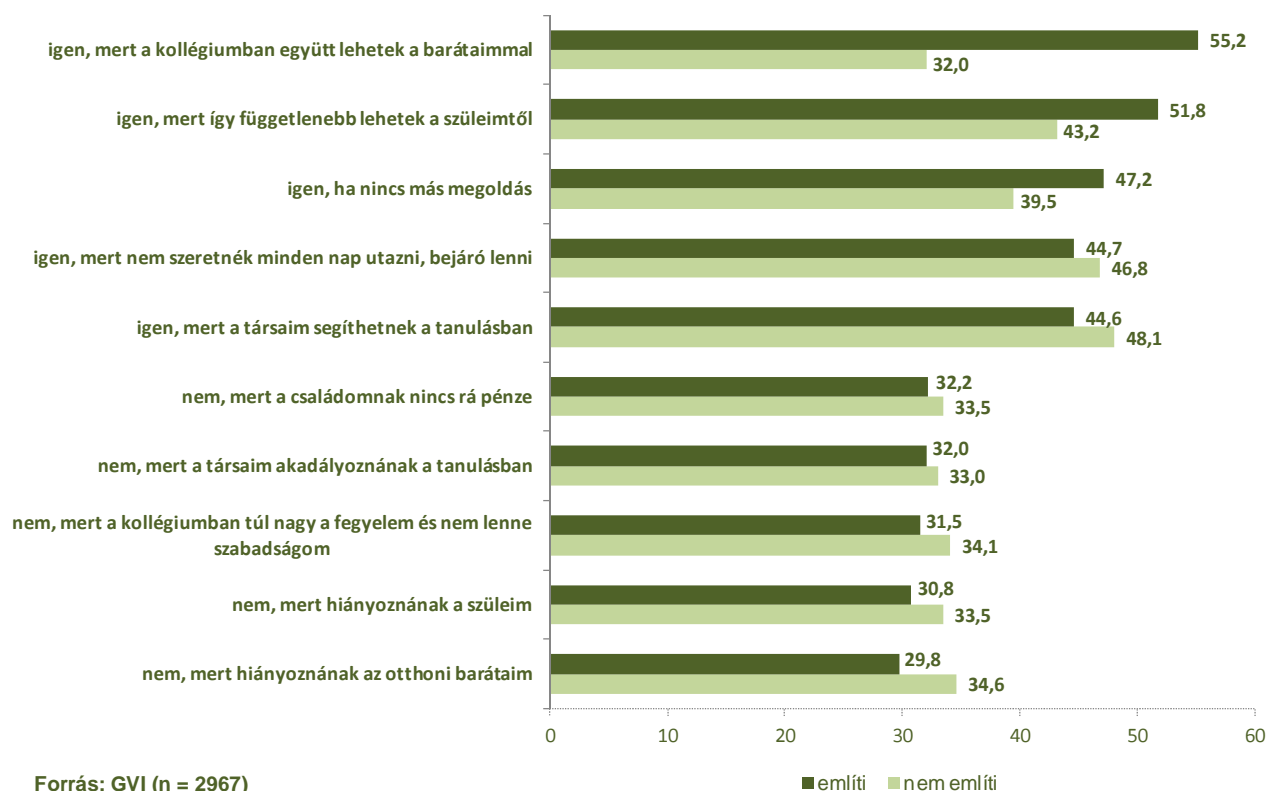
A felnőttkori tartós munkára, biztos munkahelyre vonatkozó kérdésre adott válaszok tekintetében az átlagos Szabadidő-index nem mutatott jelentős eltérést, a legtöbb csoportban 39-41 pont körül ingadozott. Az index azok körében a legmagasabb, akik azért szeretnék biztos állást, hogy ne szoruljanak segélyre (lásd a 2.2.2.4. ábrát).

2.2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2013

A 2.2.2.5. ábrán látható, hogy a szabadidős tevékenységeket a leginkább középpontba helyező tanulók leginkább azért lalnának szívesen kollégiumban, mert ott együtt lehetnek a barátaikkal és függetlenebbek lehetnek a szüleiktől. Emellett a kevesebb utazást is fontos előnyként említették. Az alacsony Szabadidő-indexszel rendelkezők leggyakrabban azt jelezték, hogy nem szívesen lalnának kollégiumban.

2.2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2013

2.2.3. A Gépipar/fémipar-index

A Gépipar/fémipar-index azon tanulók körében magas, akiknek érdeklődése elsősorban a gépipari, illetve fémipari foglalkozások felé irányul.

A Gépipar/fémipar-index tartalma:

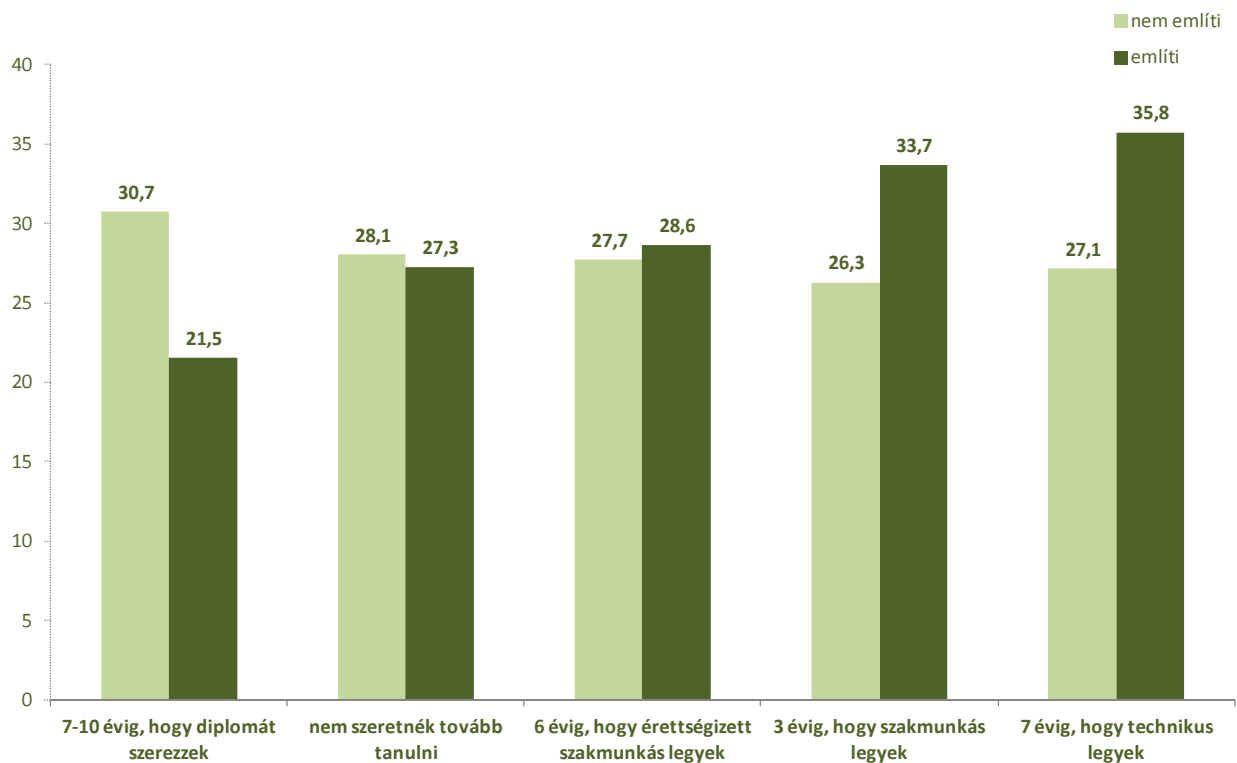
- autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek, hírek érdekelnek
- felnőttként gépeket szerelnék, javítanék
- felnőttként fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék
- szívesen segítek otthon a barkácsolásban, kerékpár-javításban
- szívesen segítek otthon az autónk tisztításában
- ügyes vagyok a barkácsolásban, szerelésben

A Gépipar/fémipar-index nemek szerinti vizsgálata azt az előre sejthető összefüggést mutatja, miszerint a fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődés (átlagpontszám: 44,8), mint a lányok között (átlagpontszám: 10,9).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét tekintjük, azt találjuk, hogy a legmagasabb index-értéket a szakközépiskolát, technikumot, illetve szakmunkásképzőt végzett szülők gyermekeinek körében láthatjuk. A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata pedig az önálló vagy saját vállalkozásában dolgozó, a munkanélküli, valamint az egyéb okból nem dolgozó (pl. nyugdíjas) szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértékeket.

A 2.2.3.1. ábrán látható, hogy a Gépipar/fémipar-index azon tanulók között a legmagasabb, akik 7 éves technikus (35,8), illetve 3 éves szakmunkásképzésben (33,7) szeretnének részt venni az általános iskola után. Az index azok körében a legalacsonyabb, akik diplomát szeretnének szerezni (21,5).

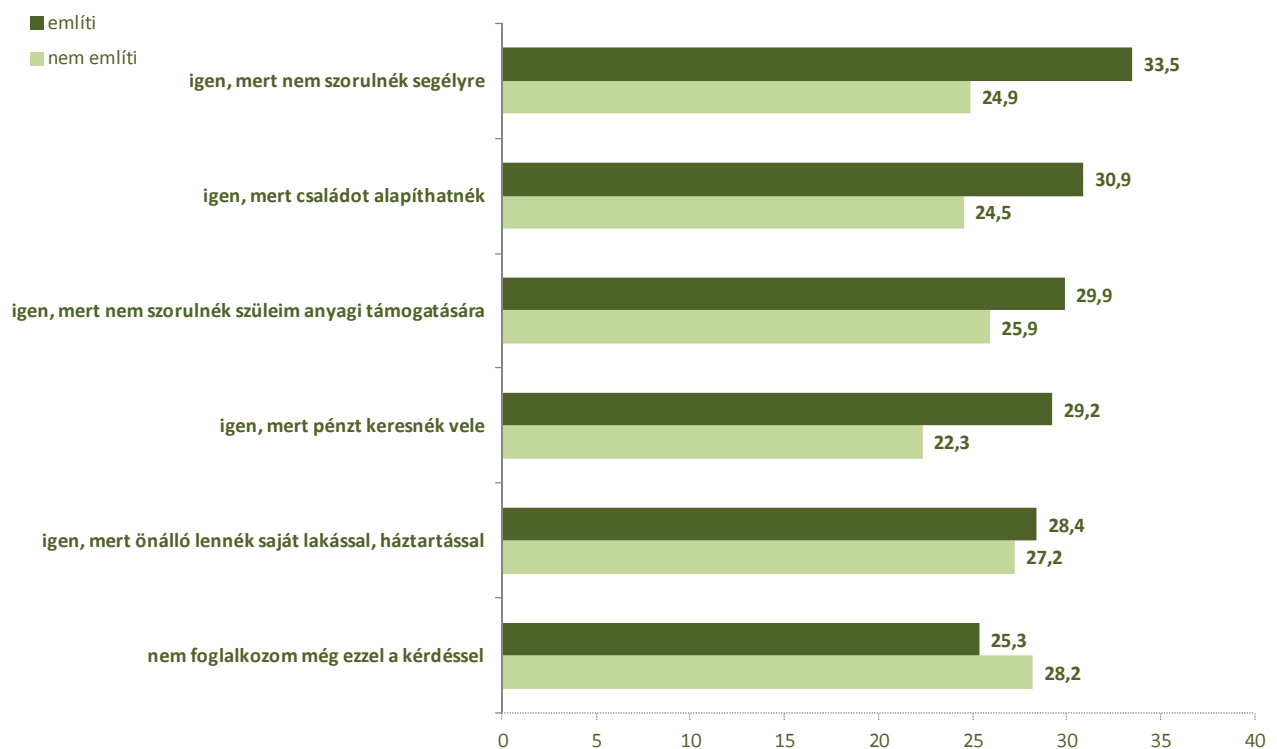
2.2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

A gépipari/fémipari irányultságú fiatalok között igen sokan azt tartják leginkább szem előtt, amikor a biztos munkalehetőségre gondolnak, hogy ezzel elkerülhetik azt, hogy segélyre szoruljanak. Ebből arra következtethetünk, hogy az ilyen érdeklődésű fiatalok között sokan nehéz anyagi körülmények között nőttek fel (azt is láthattuk, hogy sokuk szülője munkanélküli). Emellett sokan a családalapításra gondolnak, amikor a biztos pénzkereset kérdése merül fel, valamint sokan szeretnének anyagilag függetlenedni szüleiktől is. Igen kevesen vannak ezen csoportban olyanok, akik még nem foglalkoznak ezzel a kérdéssel (lásd a 2.2.3.2. ábrát).

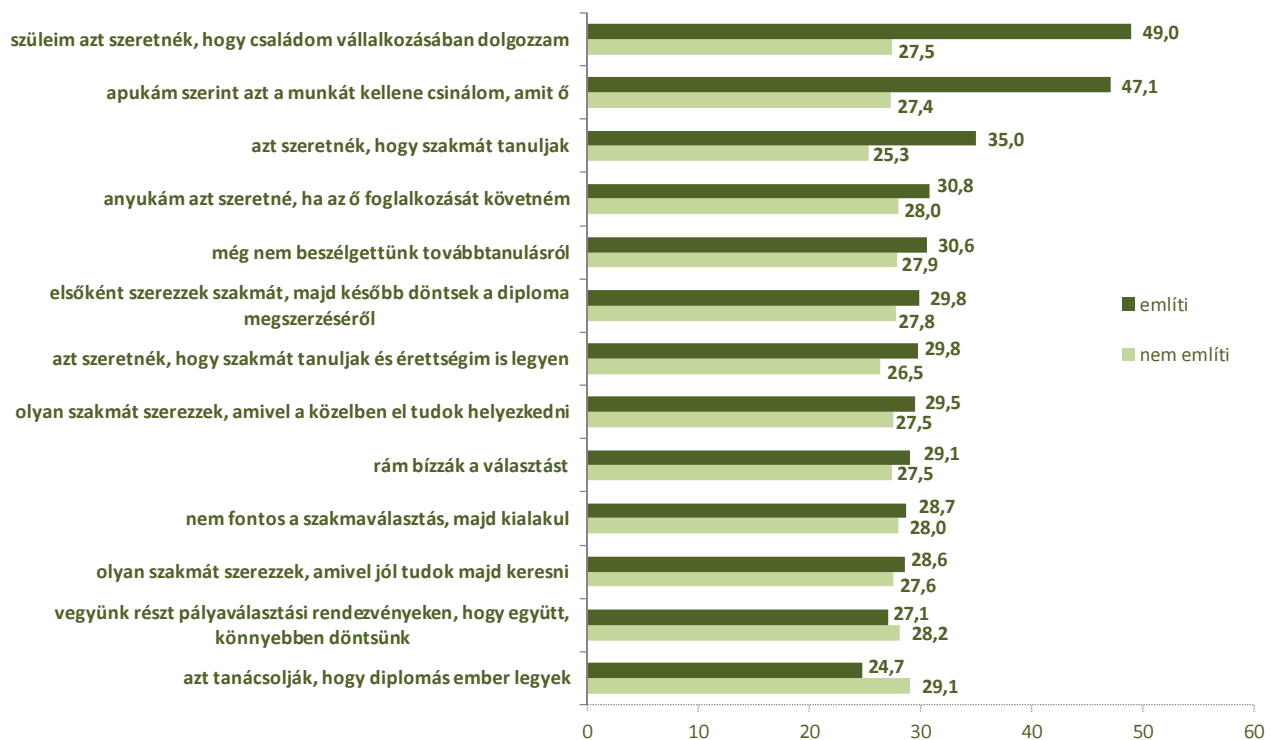
2.2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható terveit szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

Azon megkérdezettek, akik kiemelkedően magas fokú gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhetőek (az átlagpontszám 40 felett), leggyakrabban azt jelezték a pályaválasztásra vonatkozó szülői tanácsok kapcsán, hogy szülei azt szeretnék, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon (49,0), sokuk édesapja szeretné, ha az ő foglalkozását követné gyermeke (47,1), illetve szülei azt tanácsolják nekik, hogy tanuljanak szakmát (35,0). Viszonylag magas fokú gépipari/fémipari érdeklődést (30,6) mutatnak azok is, akik még nem beszélgettek szüleikkel a továbbtanulásról. Kevés gépipari/fémipari irányultságú gyerek dönt önállóan a pályaválasztásról (29,1), emellett igen kevesek szülei tanácsolják a diploma megszerzését (24,7), illetve a pályaválasztási rendezvényen való részvételt (27,1) (lásd a 2.2.3.4. ábrát). Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat. Ez abból is látható – amint az alfejezet elején is megjegyeztük – hogy a legmagasabb gépipari/fémipari index-értékkel rendelkező gyerekek többségének szülei szakközépiskolai, vagy szakmunkás végzettséggel rendelkeznek.

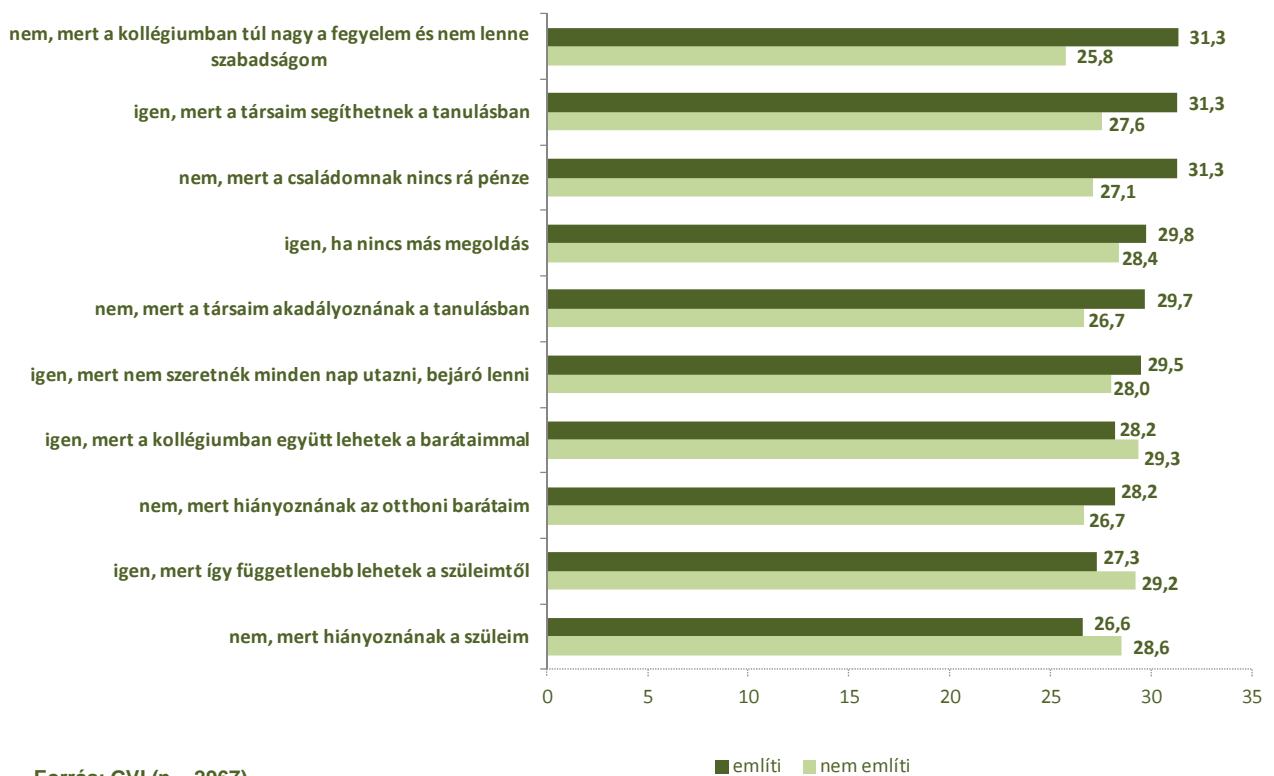
2.2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2013

Forrás: GVI (n = 2967)

A kollégiumi elhelyezést vizsgálva az adatok azt mutatják, hogy a magas gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók közül a legtöbben nem szívesen laktának kollégiumban, mert tartanak a túl nagy fegyelemtől, illetve a családjuknak nincs pénze rá. Emellett sokan jelezték, hogy szívesen laktának kollégiumban, mert társaik segíthetnek a tanulásban, illetve a kevesebb utazás előnyei miatt (lásd a 2.2.3.5. ábrát).

2.2.3.5. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2013

2.2.4. A Diploma-index

A Diploma-index azon megkérdezettek körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokat, diplomaszerezést terveznek, illetve szellemi munkára vágnak.

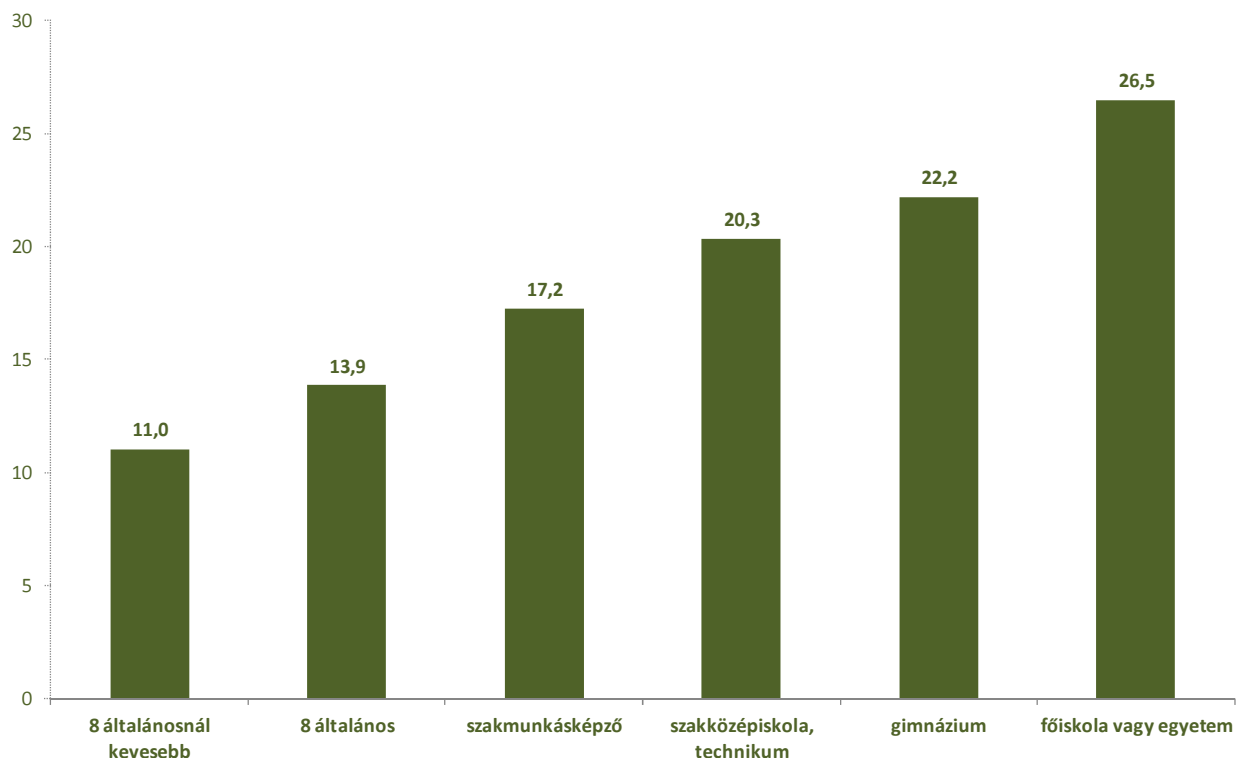
A Diploma-index tartalma:

- 7-10 évig szeretnék az általános iskola után tanulni, hogy diplomát szerezzek
- a gazdasági hírek érdekelnek
- a természettudományos cikkek érdekelnek
- ügyes vagyok a számolásban
- ügyes vagyok idegen nyelvek tanulásában
- ügyes vagyok a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban
- ügyes vagyok szervezésben
- az elképzelt foglalkozás:
 - o számítógéppel végzett munka
 - o irodai munka
 - o gyógyítás
 - o építészet, tervezés
 - o oktatás
 - o kreativitást igénylő területen végzett munka
 - o pénzügyi terület
 - o pszichológia, szociális munka
 - o kutatás

A nemek szerinti bontás azt mutatja, hogy a lányok közül többen szeretnék felsőfokú tanulmányokat végezni: körükben az index átlagos értéke 20,6 pont, a fiúk között pedig 17,3.

A szülők iskolai végzettsége szerinti bontás jól mutatja, hogy a felsőfokú végzettségűek jelentős mértékben továbbörökítik ambícióikat gyermekeiknek: a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkező szülők gyermekei között magas, 26,5 pontos az átlagos indexérték, a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek gyermekei között csak 11 pont és a pontszám nő a szülő végzettségének növekedésével (lásd a 2.2.4.1. ábrát).

2.2.4.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők iskolai végzettsége szerint, 2013

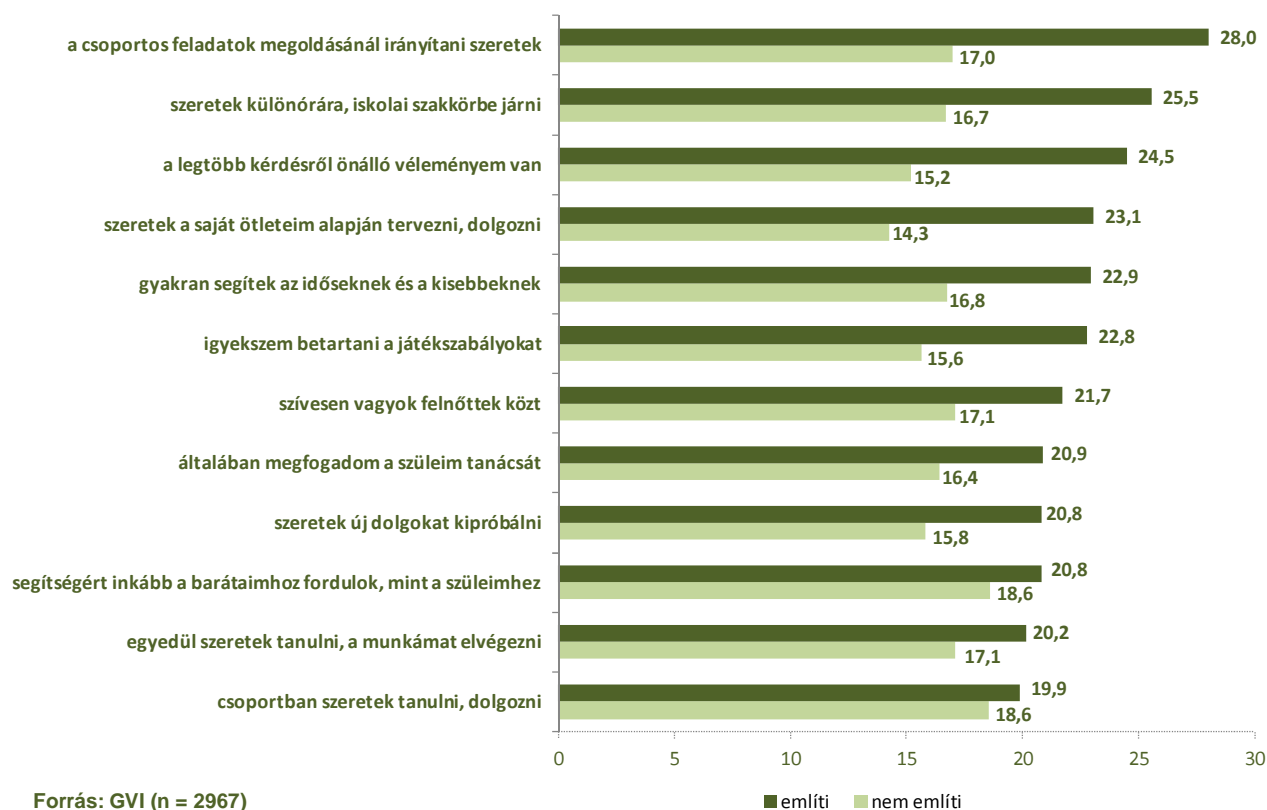

Forrás: GVI (n = 2686)

A szülők foglalkozási státuszát tekintve megállapítható, hogy a legmagasabb Diploma-indexszel a vezető beosztású (26,8), a beosztott értelmiségi (23,4) és az irodai alkalmazott (22,6) szülők gyermekei rendelkeznek, a legalacsonyabbal pedig az alkalmi munkások (14,4), a munkanélküliek (15,4) és a segéd-, vagy betanított munkások (15,6) gyermekei.

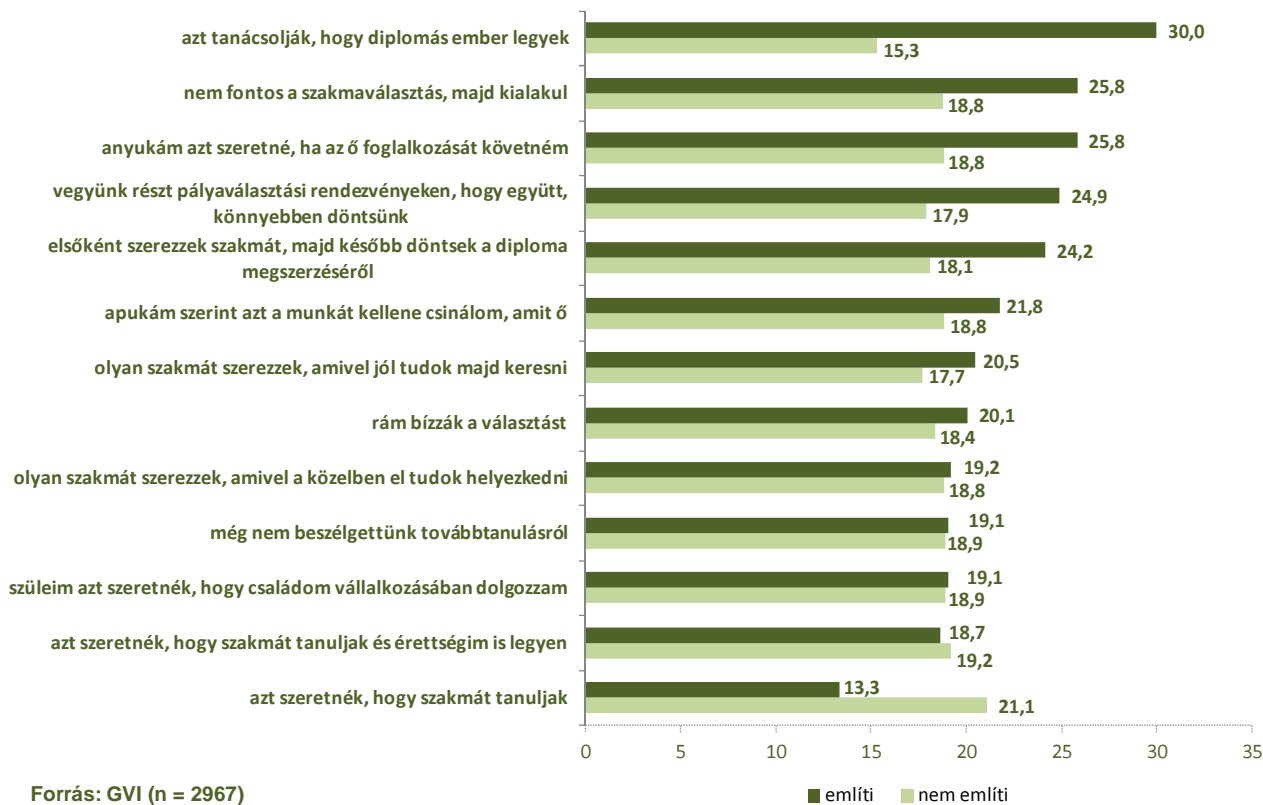
A tanulók egyes pszichológiai jellemzőit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy azon tanulók közül, akik önállóbbnak és iskolai munkájukban szorgalmasabbnak tekinthetők, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül. A Diploma-index magas átlagos értéket jelez azoknál, akik a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretnek (28,0), azok között, akik szeretnek különóra, iskolai szakkörbe járni (25,5), azok körében, akik önálló véleményt fogalmazznak meg a legtöbb kérdéskörben (24,5), valamint azok között, akik saját ötleteik alapján szeretnek dolgozni (23,1). A Diploma-index ezzel szemben viszonylag alacsony átlagos értéket mutat azok között, akik csoportban szeretik elvégezni a feladatokat (19,9), azok között, akik egyedül szeretnek tanulni (20,2), valamint azok körében, akik segítségért inkább a barátaikhoz fordulnak, mint a szüleikhez (20,8) (lásd a 2.2.4.2. ábrát).

2.2.4.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2013

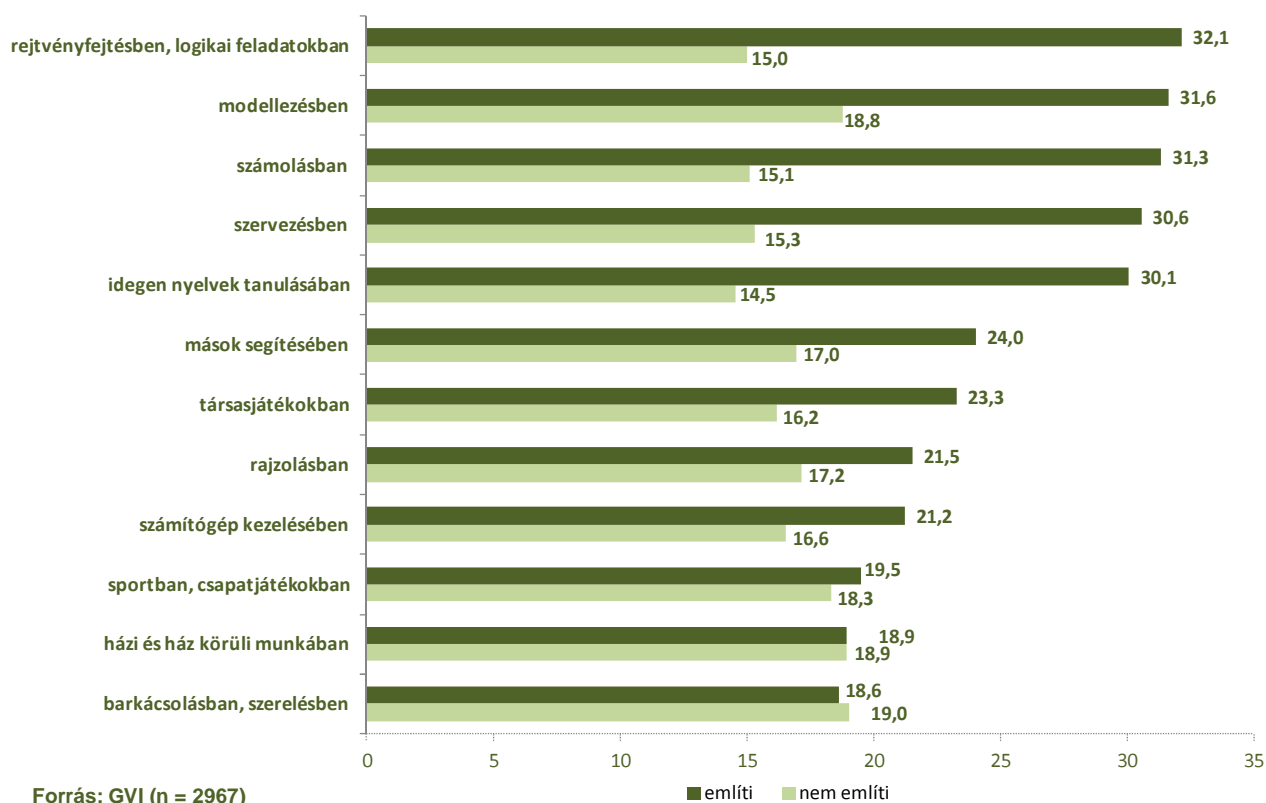
A szülők pályaválasztásra vonatkozó tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit. A 2.2.4.3. ábrán látható, hogy azon fiatalok között, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy váljanak diplomás emberré, kiemelkedően magas (30,0 pont) a Diploma-index értéke. Az indexérték a legalacsonyabb azok körében, akiknek szülei azt szeretnék, ha gyermekük szakmát tanulna (13,3), akiknek szülei azt tanácsolják, hogy szakmát is tanuljanak és érettségit is szerezzenek (18,7), illetve akik szülei azt szeretnék, hogy a családi vállalkozásban dolgozzon gyermekük (19,1). Az adatokból arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakközépiskola utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad. Szintén alacsony értéket (19,1) mutat azok átlaga, akik még nem beszélgettek szüleikkel a továbbtanulásról, tehát a diplomára vágyók általában a továbbtanulást illetően tudatos szülőkkel rendelkeznek.

2.2.4.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámjai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2013

A diplomaszerezésre készülő általános iskolások körében kiemelkedően magas azok aránya, akik rejtvényfejtésben, logikai feladatokban, modellezésben és számolásban tartják ügyesnek magukat (lásd a 2.2.4.4. ábrát). A kétkezi munkában (házi és ház körüli munka, barkácsolás, szerelés), valamint a sportban érzett tehetség a legkevésbé jellemző ezekre a fiatalokra, mely egyik oka is lehet annak, hogy inkább a szellemi munka világa a vonzóbb számukra.

2.2.4.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai aszerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2013

3. A tanulói és szülői vélemények eltérései

Főbb eredmények

- A szülők által gyermekük számára elképzelt továbbtanulási cél általában egybeesik gyermekeik céljával. A szülők véleménye szerint a legszélesebb körű későbbi továbbtanulási lehetőségekkel azok rendelkeznek, akik szakmát is tanulnak és érettségit is tesznek.
- Ha a továbbtanulással kapcsolatos, szülők által jelzett tanácsokat vetjük össze azzal, amit a gyerekeik vélnek az otthoni tanácsokkal kapcsolatban, viszonylag jelentős eltéréseket tapasztalunk. 74-75% körüli vélemény-egyezést mutat a szakmaszerzést, illetve a diplomaszerezést övező elvárás, tehát a gyerekek negyede tévesen ítéli meg, hogy milyen pályára szánják őt szülei.
- A modellezés, az idegen nyelvek tanulása és a számolás területein a leggyakoribb a szülők és a gyerekek véleményének egybeesése a gyermek tehetségét illetően.

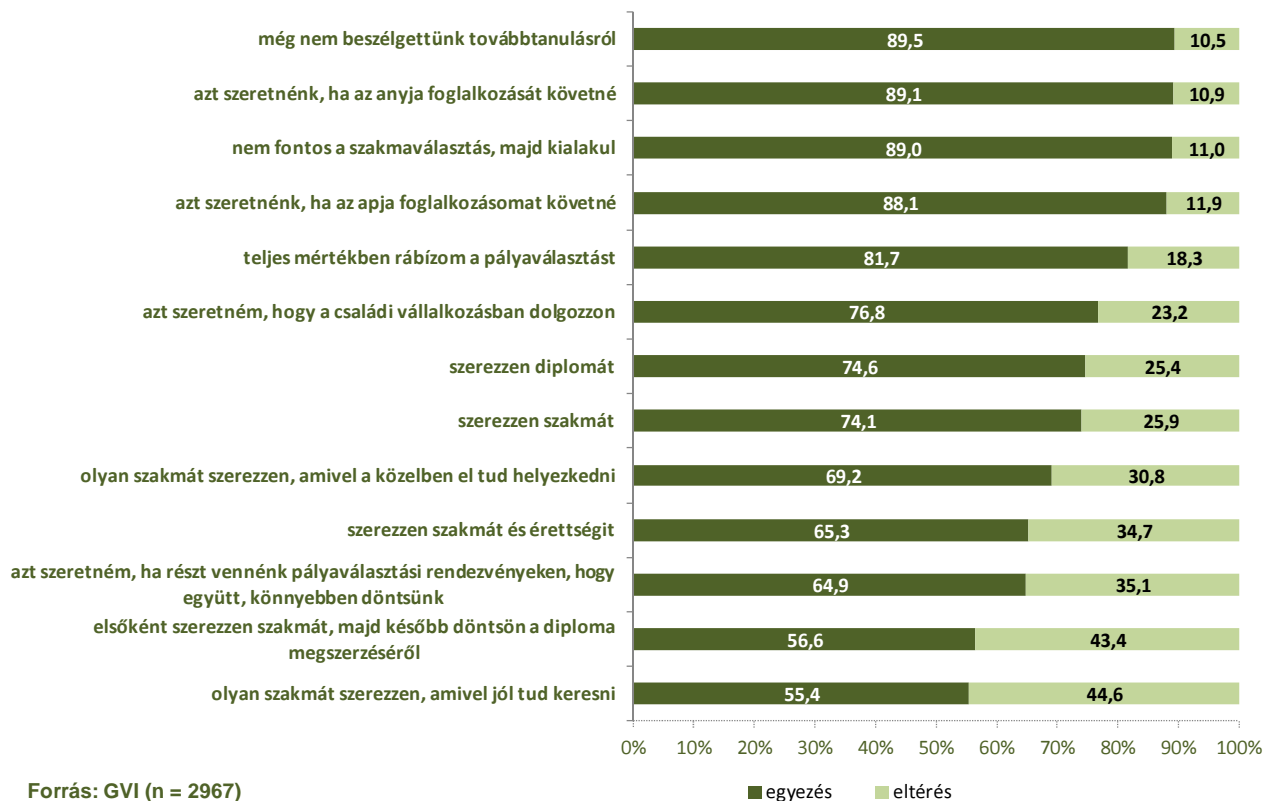
A 2013-as adatfelvétel során lehetőségünk nyílt arra, hogy a tanulók válaszait összekapcsoljuk a szüleik válaszaival, emellett a megegyező kérdéseket több esetben teljesen azonos válaszlehetőségek megadásával tettük fel a diákoknak és szüleiknek. Így ebben a fejezetben röviden összefoglaljuk, hogy mely kérdéskörökben adnak a leginkább eltérő, illetve a leginkább hasonló válaszokat a tanulók és szüleik. Így megtudhatjuk, hogy milyen témákban értenek egyet leginkább és legkevésbé, valamint hogy a családon belül mennyire ismerik egymás – a továbbtanulást és a munkát érintő – véleményét.

A tanulók által tervezett továbbtanulási irányokat tekintve megállapítható, hogy a szakmunkásnak készülő tanulók szüleinek 65%-a szakiskolában, 31%-a szakközépiskolában képzei el gyermeke továbbtanulását, 4%-uk pedig azt szeretné, ha gyermeke gimnáziumba menne. A szakmunkásnak készülő szüleinek 68%-a gyermekét szakmunkásnak szánja, 16%-uk mestervizsgát tett szakmunkásnak, 16%-uk pedig magasabb végzettséget szán neki. Az érettségizett szakmunkásnak készülő fiatalok 70%-át szakközépiskolába küldenék és 15-15%-ukat szakiskolába, illetve gimnáziumba. Körükben a legszélesebb a szülők által tervezett végzettség palettája: 25%-ukat szánják szakmunkásnak, 24%-ukat technikusnak, 22%-ukat mestervizsgát tett szakmunkásnak,

13%-ukat érettségizettnek és 14%-ukat diplomásnak. A technikusnak készülő gyerekek szüleinek 68%-a szakközépiskolába küldené gyermekét, 26%-uk gimnáziumba, 5%-a pedig szakiskolába. Ezen gyerekek szüleinek 49%-uk szánja technikusnak gyermekét, 14%-uk szakmunkásnak, 19%-uk érettségizettnek, 16%-uk pedig diplomásnak. A felsőfokú végzettséget tervező fiatalok 64%-át gimnáziumba küldenék szüleik, 34%-ukat szakközépiskolába és mindössze 2%-ukat szakiskolába. Ezen diákok 38%-ától várják el a diplomaszerezést szüleik, 52%-uktól pedig csak az érettségi megszerzését. Tehát az adatok azt mutatják, hogy a szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek és a legszélesebb későbbi lehetőségekkel azok rendelkeznek, akik szakmát is tanultak és érettségit is tettek.

Ha a továbbtanulással kapcsolatos, szülők által jelzett tanácsokat vetjük össze azzal, amit a gyerekek vélnek az otthoni tanácsokkal kapcsolatban, jelentősebb eltéréseket tapasztalunk. A 3.1. ábrán látható, hogy a magas, 90%-ot megközelítő véleményegyezést a nehezen félreérthető tények értek el: azok adtak szüleikkel azonos választ, akik még nem beszélgettek a továbbtanulásról, akik nem tartják fontosnak a szakmaválasztást, illetve akik családjában az az elvárás, hogy a gyermek valamelyik szülője foglalkozását kövesse. 80%-os egyezést találunk azok körében, akik rábízzák gyermekükre a pályaválasztást. 74-75% körüli véleményegyezést mutat a szakmaszerzést, illetve a diplomaszerezést övező elvárás, tehát a gyerekek negyede tévesen ítéli meg, hogy milyen pályára szánják őt szülei. 55-56% körüli egyezést láthatunk abban a tekintetben, hogy olyan szakmát szerezzen a gyermek, amivel jól tud majd keresni, illetve annak a tanácsnak az esetében, hogy a tanuló elsőként szerezzen szakmát, majd később döntsön a diploma megszerzéséről. Ezeket a szülői tanácsokat tehát a gyerekek közel fele félreértette, vagy nem jegyezte meg.

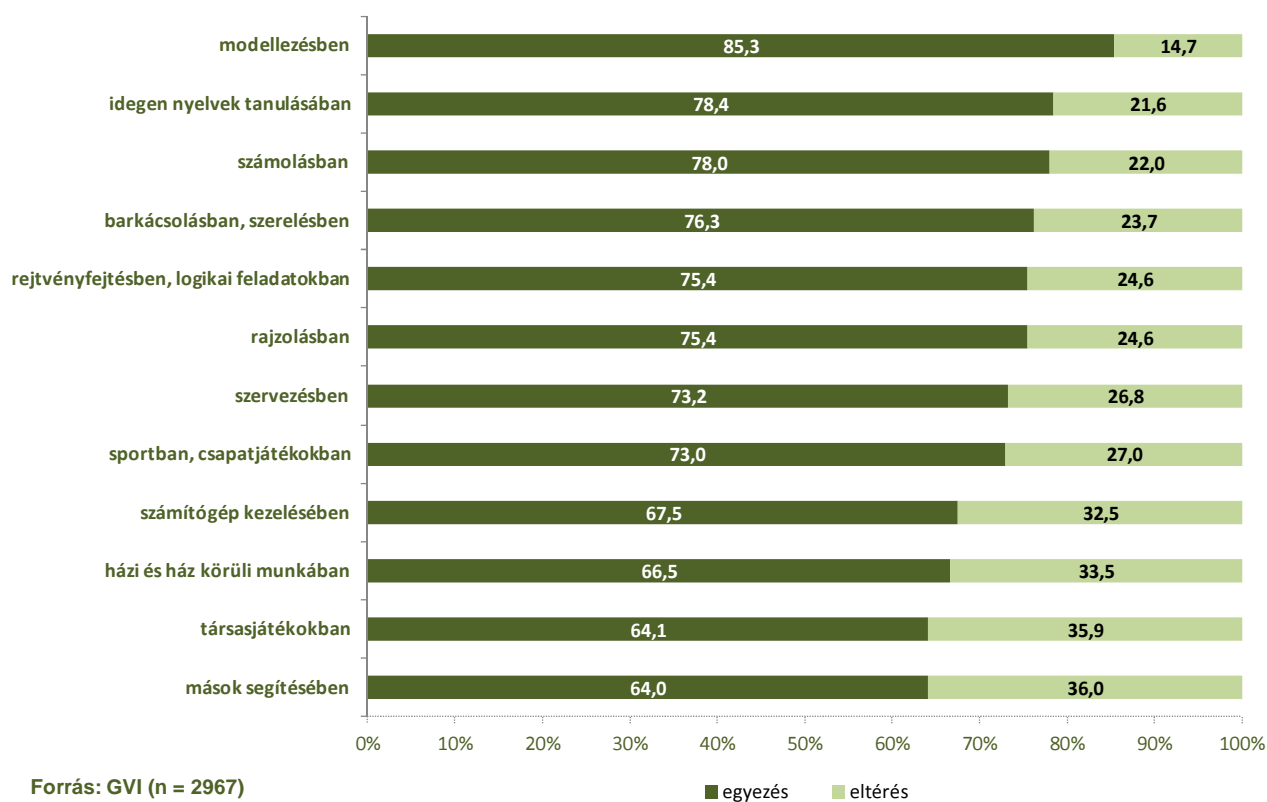
3.1. ábra: A tanulók és szüleik továbbtanulással kapcsolatos tanácsokról alkotott elképzelésének eltérései, 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A 2013-as kérdőívben amellett, hogy a tanulókat megkérdeztük, hogy miben tartják ügyesnek, tehetségesnek magukat, a szüleiknek is feltettük azt a kérdést, hogy szerintük miben tehetséges gyermekük – azonos válaszlehetőségek megadásával. Az eltérések és egyezőségek vizsgálata azt mutatja, hogy a modellezés, az idegen nyelvek tanulása és a számolás azok a területek, amelyek esetében a leggyakoribb a szülők és a gyerekek véleményének egybeesése (rendre 85,3%, 78,4% és 78,0%). Körülbelül a diákok háromnegyedére igaz, hogy a barkácsolásban, a rejtvényfejtésben, illetve a rajzolásban érzett tehetségük egybeesik a szüleik által jelzett tehetséggel. A legkevésbé a mások segítésében és a társasjátékokban érzett tehetség esetében látható egyezés (64-64%) a szülők és a gyerekek véleménye között (lásd a 3.2. ábrát). Ennek az lehet a magyarázata, hogy ezen tevékenységeket a gyerekek a szüleiktől távol, társaik körében űzik a leggyakrabban, így szüleik sok esetben nem szereznek erről tudomást.

3.2. ábra: A tanulóknak és szüleiknek a tanuló tehetségéről alkotott elképzeléseinek eltérései, 2013

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

4. Következtetések

Tanulmányunk körbejárta a Bács-Kiskun megyei, hetedik osztályos tanulók és szülei pályaválasztásról alkotott véleményét, továbbtanulási és foglalkozási terveit.

Az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a szülők jelentős része (körülbelül a fele) azt szeretné, hogy gyermeke szakképzettséget szerezzen az általános iskola után, de emellett majdnem egyötödük felsőfokú végzettséget szán neki. A szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek, a szülők leginkább gyermekük tehetségének, érdeklődésének megfelelően alakítják ki véleményüket a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban, de sok esetben saját szakmájuk folytatását is elvárják gyermeküktől. A szülők iskolai végzettsége igen sok esetben továbbörökítődik, ez mind a szakképzettséggel rendelkező, mind a diplomás szülőkre igaz. Emellett az alacsonyabb végzettségű szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének. Ezt azért is fontos megjegyeznünk, mert az adatok alapján elmondható, hogy a gyermek pályaválasztási döntésére még akkor is jelentős hatást gyakorol a szülői példa és az otthon hallott tanácsok, ha a szülők teljesen rábízják gyermekükre a jövőjére vonatkozó fontos döntést.

Az eredményekből emellett arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakközépiskola utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad.

A hetedik osztályos tanulók attitűdjét, terveit megvizsgálva azt láttuk, hogy jellemzően két nagyobb csoport rajzolódik ki közöttük: egyik a szellemi, másik a fizikai munka világához vonzó fiatalok csoportja. Előbbiek önállóbbak, szorgalmasabbak a tanulásban, ügyesebbek a szellemi feladatok, fejtörők megoldásában, azonban kevésbé tehetségesek a gyakorlatiasabb feladatokban (pl. barkácsolás) és a sportban. Szülei gyakran diplomás embernek szánják őket. Magasabb iskolai végzettségre, akár diplomára és szellemi munkára vágnak. A másik csoportba tartozó gyerekek a barkácsolás, szerelés, a gépek világa iránt érdeklődnek, a tanulásra kevésbé fogékonyak, az iskolai feladatokat csoportban szeretik megoldani, és kevésbé

tekinthetőek önállóan. Családjuk szakmunkás pályára szánja őket, gyakran apjuk szakmájának folytatójaként, a családi vállalkozás örökösöként tekintenek rájuk. Utóbbi csoportból kerülhetnek ki a szakmunkás pályára alkalmas fiatalok.

Problémát jelenthet, hogy a szakmunkásnak szánt gyerekek nem csak érdeklődési körükben alkotnak a szellemi munkára szánt diákoktól élesen elkülönülő csoportot. Ezek a tanulók igen sok esetben szegény családból származnak, szüleik gyakran alacsony végzettségű segéd-, vagy betanított munkások, illetve segélyből élő munkanélküliek. A családi háttér igen nagy hátrányt jelenthet ezeknek a fiataloknak, mivel alacsony motivációs szintet és önállóságot hoznak otthonról és a tanulásban gyakran elmaradnak társaiktól. Ez gyakran egyenes utat jelent a szakképzésbe, holott nem lenne szükségszerű, hogy csak az alacsonyabb tanulási képességekkel rendelkező gyerekekből váljanak szakmunkások. A jól képzett, érettségivel is rendelkező szakképzett pályakezdők számára sokkal szélesebb körű munka- és továbblépési lehetőségek nyílnának meg, akár egy későbbi szakmaváltás, továbbtanulás, vagy külföldi munkaszerzés során.

A szakképzés magyarországi helyzete, a szakmunkáshiány és az egyes területeken ezzel egy időben fennálló túlképzés felhívja a figyelmet az ebben a területben rejlő lehetőségekre és kihívásokra. Ezért is lenne érdemes minél több vizsgálatot folytatni a témában. Ez a kutatás jelentheti a Bács-Kiskun megyei szakképzés helyzetét feltérképező folyamat első lépéseit. A témakör további vizsgálati lehetőségeket rejt, a felmérés több irányban is továbbfejleszhető. További adatfelvételek lennének szükségesek az időbeli tendenciák megismerésére, emellett egy több megyére kiterjesztett, vagy akár országos kutatás térbeli összehasonlítást is lehetővé tenne, így megteremtve a továbbtanulási szándékok és pályaválasztási tervek mélyebb megismerésének, az összefüggések részletesebb feltárásának lehetőségét.

5. Melléklet: az adatfelvétel kérdőívei

„Ahol a világ igénye és az egyén tehetsége találkozik, ott van az ember munkahelye.” (Arisztotelész)

Pályaválasztási kérdőív tanulók részére

Kedves Tanuló!

Életünk egyik legfontosabb döntése a pályaválasztás! Ha jól megtaláljuk a nekünk megfelelő elfoglaltságot, és illeszkedik érdeklődésünk, tudásunk és munkánk egymáshoz, esélyünk van arra, hogy azt érezzük: helyünkön vagyunk!

Segítünk képességeidet felismerni, hogy meg tudd valósítani terveidet, céljaidat!

Arra kérünk, hogy töltsd ki ezt a kérdőívet, amely az érdeklődési körödről, az általános iskola utáni továbbtanulási terveidről és a munka világáról szóló kérdéseket tartalmaz!

Nevedet nem kell megadnod!

Köszönjük!

Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Kérdőív azonosító sorszáma

(A BKMKIK tölti ki a kérdőív kitöltetése előtt)

Jelszó:.....

1. Melyik évben születted?

2. Nemed:

a) fiú b) lány

3. Melyik városban vagy faluban laksz?

.....

4. Melyik városban vagy faluban van az iskolád?

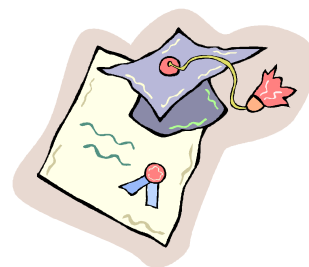
.....

5. Mi az iskolád neve?

.....

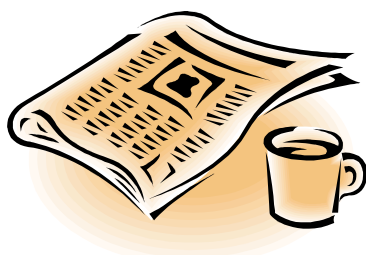
6. Az általános iskola után mennyi ideig szeretnél tanulni?

- a) nem szeretnék tovább tanulni
- b) 3 évig, hogy szakmunkás legyek
- c) 6 évig, hogy érettségizett szakmunkás legyek
- d) 7 évig, hogy technikus legyek
- e) 7-10 évig, hogy diplomát szerezzek

7. Általában honnan szerzed az információkat? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) újságból
- b) televízióból
- c) rádióból
- d) internetről
- e) barátaimtól, családtagjaimtól, ismerőseimtől
- f) egyéb

8. Milyen témák érdekelnek? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek, hírek
- b) ételreceptek
- c) sporthírek
- d) egészséges életmóddal kapcsolatos hírek
- e) szépségápolással kapcsolatos hírek
- f) lakóhelyem építésével, szépítésével foglalkozó cikkek ...
- g) hirdetések
- h) sztárok, celebek életéről szóló hírek
- i) zenehallgatás
- j) filmek
- k) természettudományos cikkek
- l) gazdasági hírek
- m) divat, öltözködés
- n) művészetek
- o) egyéb

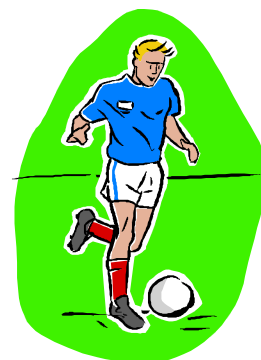
9. Mi jellemző rád az alábbiak közül? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- b) csoportban szeretek tanulni, dolgozni
- c) igyekszem betartani a játékszabályokat
- d) a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek
- e) szívesen vagyok felnőttek közt
- f) a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- g) általában megfogadom a szüleim tanácsát
- h) segítségért inkább a barátaimhoz fordulok, mint a szüleimhez.....
- i) gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek
- j) szeretek különóra, iskolai szakkörbe járni
- k) szeretek új dolgokat kipróbálni
- l) szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- m)
egyéb:.....

10. Miben vagy ügyes? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) barkácsolásban, szerelésben
- b) rajzolásban
- c) számítógép kezelésében
- d) számolásban
- e) idegen nyelvek tanulásában
- f) társasjátékokban.....
- g) házi és ház körüli munkában.....
- h) rejtvényfejtésben, logikai feladatokban.....
- i) sportban, csapatjátékokban, pl. foci, kézilabda.....
- j) modellezésben.....
- k) szervezésben.....
- l) mások segítségével
- m) egyéb:.....

11. Miben szoktál segíteni otthon? És miben segítesz szívesen? (Több választ is megjelölhetsz)

	Szívesen	Nem szívesen, de muszáj
a) barkácsolásban, kerékpár-javításban	☐	
b) az autónk tisztításában	☐	☐
c) takarításban.....	☐	☐
d) sütésben, főzésben.....	☐	☐
e) bevásárlásban.....	☐	☐
f) kerti munkában.....	☐	☐
g) testvéremnek a tanulásban.....	☐	☐
h) mosásban, teregetésben.....	☐	☐
i) mosogatásban	☐	☐
j) vasalásban	☐	☐
k) háziállatok gondozásában	☐	☐
l) egyéb:		

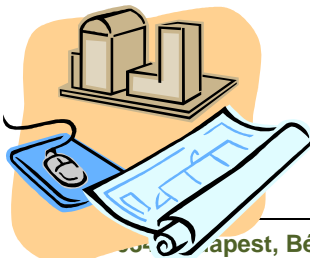

11.1. Ha nem szoktál otthon segíteni, miért nem?

- a) mert nincs rá időm a tanulás mellett
- b) mert így több idő jut a hobbitra.....
- c) mert a szüleim nem kérnek meg rá.....
- d) mert nem akarok.....
- e) egyéb:

12. Felőttként milyen munkát végeznél szívesen? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) gépeket szerelnék, javítanék.....
- b) fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék
- c) számítógépen dolgoznék
- d) ételeket főznék
- e) betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék.....
- f) betegeket gyógyítanék.....
- g) lakásokat, házakat terveznék, építenék
- h) bútorokat készítenék
- i) autóbust, kamiont vezetnék.....
- j) irodai munkát végeznék
- k) süteményeket, kenyeret sütnék.....
- l) gyerekeket nevelnék, tanítanék
- m) növényeket termesztenék
- n) állatokat gondoznék
- o) szépségiparban dolgoznék
- p) adnék-vennék, kereskednék.....
- q) kreativitást igénylő területen dolgoznék.....

- r) pénzügyekkel foglalkoznék
- s) segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában
- t) médiában dolgoznék
- u) kutatnék.....
- v) egyéb:.....

13. Szívesen lagnál kollégiumban? (Egyet válassz a 13.1. és a 13.2. lehetőségek közül, majd az alatta levő betűjeles válaszokból válassz, itt többet is megjelölhetsz)

13.1. igen

- a) mert a társaim segíthetnek a tanulásban
- b) mert a kollégiumban együtt lehetek a barátaimmal.....
- c) mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől
- d) mert nem szeretnék minden nap utazni, bejáró lenni
- e) ha nincs más megoldás.....
- f) egyéb:

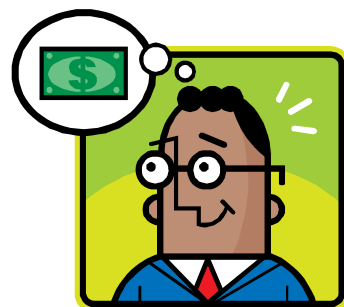
13.2. nem

- a) mert a társaim akadályoznának a tanulásban.....
- b) mert hiányoznának a szüleim
- c) mert hiányoznának az otthoni barátaim.....
- d) mert a családomnak nincs rá pénze.....
- e) mert a kollégiumban túl nagy a fegyelem és nem lenne szabadságom
- f) egyéb:

14. Szeretnéd, ha felnőttként tartós munkád, biztos munkahelyed lenne? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) igen, mert pénzt keresnék vele.....
- b) igen, mert családot alapíthatnék.....
- c) igen, mert nem szorulnék szüleim anyagi támogatására.....
- d) igen, mert önálló lennék saját lakással, háztartással.....
- e) igen, mert nem szorulnék segílyre.....
- g) nem foglalkozom még ezzel a kérdéssel.....
- f) egyéb:.....

15. Szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról (Több választ is megjelölhetsz):

- a) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak.....
- b) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen.....
- c) azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek.....
- d) rám bízzák a választást.....
- e) még nem beszélgettünk továbbtanulásról.....
- f) anyukám azt szeretné, ha az ő foglalkozását követném.....
- g) apukám szerint azt a munkát kellene csinálom, amit ő.....
- h) szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam.....
- i) vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk.....
- j) elsőként szerezzek szakmát, majd később döntsek a diploma megszerzéséről.....
- k) olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni.....
- l) olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben el tudok helyezkedni.....
- m) nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul.....
- n) egyéb:.....

16. Szóba került-e már az általános iskola 8. osztálya utáni pályaválasztásod? (Ha igen, akkor a 16.1. pont alatti betűjeles válaszokból is válassz, itt többet is megjelölhetsz)

16.1. igen

- a) osztályfőnöki órán beszélgettünk
- a) iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettünk
- b) szüleimmel beszélünk róla
- c) idősebb barátaim adtak tanácsot
- d) TV-ben hallottam, újságban, interneten olvastam.....
- e) egyéb:

16.2. nem

17. Tudod-e, milyen termékeket vagy szolgáltatásokat kínálnak az alábbi Bács-Kiskun megyei vállalatok? Kösd össze a vállalatot a termék nevével és írd be a négyzetbe a vállalat betűjelét!

a) Bosal-Autoflex Kft.	kábelezési rendszerek ☐
b) CabTec Kft.	autó- és karosszéria javítás, autófényezés ☐
c) Freudenberg Simmering Kft	szimmering tömítések ☐
d) Hilti Szerszám Kft.	fékrendszerek ☐
e) Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft.	kéziszerszámok (vésők, fúrók) ☐
f) Lamans Color Bt.	autóipari szerszámgépek ☐
g) MAG Hungary Kft.	gépjárművek ☐
h) Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	emelőberendezések ☐
i) Phoenix Mecano Kecskemét Kft	golyósorsó ☐
j) Szimikron Ipari Kft	járműipari alkatrészek(vonóhorog) ☐

Köszönjük a válaszokat és sikeres pályaválasztást kívánunk!

Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

„Ahol a világ igénye és az egyén tehetsége találkozik, ott van az ember munkahelye.”

(Arisztotelész)

Pályaválasztási kérdőív szülők részére

Tisztelt Szülő!

Életünk egyik legfontosabb döntése a pályaválasztás! Ha gyermekünk jól megtalálja a neki megfelelő elfoglaltságot, és illeszkedik érdeklődése, tudása és munkája egymáshoz, esélye van arra, hogy azt érezze: a helyén van!

Arra szeretnénk megkérni, hogy töltsse ki gyermeke általános iskola utáni továbbtanulási terveiről és a munka világáról szóló kérdőívünket! Válaszait bizalmasan kezeljük és csak kutatási célra használjuk fel.

Köszönjük!

Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Kérdőív azonosító sorszáma

--	--	--	--

(A BKMKIK tölti ki a kérdőív kitöltése előtt, megegyezik a tanulói kérdőív sorszámaival)

1. Születési éve:

2. Neme:

a) férfi b) nő

3. Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

- a) 8 általánosnál kevesebb
- b) 8 általános
- c) szakmunkásképző.....
- d) szakközépiskola, technikum.....
- e) gimnázium
- f) főiskola vagy egyetem
- g) NEM TUDJA, NEM VÁLASZOL

4. Jelenleg van-e Önnek foglalkozása, és ha igen, milyen foglalkozása van?

- a) önálló vagy vállalkozó, saját vállalkozásában alkalmazott
- b) vezető beosztású
- c) beosztott értelmiségi.....
- d) irodai alkalmazott (nem fizikai munkát végez).....
- e) szakmunkás
- f) segéd/betanított munkás
- g) alkalmi munkákat végez, nincs állandó munkahelye.....
- h) munkanélküli.....
- i) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas).....
- j) NEM TUDJA, NEM VÁLASZOL.....

5. Mi a gyermek másik szülőjének legmagasabb iskolai végzettsége?

- a) 8 általánosnál kevesebb
- b) 8 általános
- c) szakmunkásképző.....
- d) szakközépiskola, technikum
- e) gimnázium
- f) főiskola vagy egyetem
- g) NEM TUDJA, NEM VÁLASZOL

6. Jelenleg van-e a gyermek másik szülőjének foglalkozása, és ha igen, milyen foglalkozása van?

- a) önálló vagy vállalkozó, saját vállalkozásában alkalmazott
- b) vezető beosztású
- c) beosztott értelmiségi.....
- d) irodai alkalmazott (nem fizikai munkát végez).....
- e) szakmunkás
- f) segéd/betanított munkás
- g) alkalmi munkákat végez, nincs állandó munkahelye.....
- h) munkanélküli.....
- i) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas).....
- j) már nem él
- k) NEM TUDJA, NEM VÁLASZOL

7. Milyen iskolatípusban tervezi Ön gyermeke továbbtanulását az általános iskola után?

- a) szakiskolában.....
- b) szakközépiskolában.....
- c) gimnáziumban.....
- d) nem szeretném, ha továbbtanulna.....

8. Milyen jövőt tervez gyermekének?

- a) szakmunkás legyen
- b) technikus legyen.....
- c) mestervizsgát tett szakmunkás legyen.....
- d) érettségizett legyen
- e) diplomás legyen
- f) egyéb.....

9. Ön szerint miben ügyes gyermeke? (Több választ is megjelölhet)

- a) barkácsolásban, szerelésben
- b) rajzolásban.....
- c) számítógép kezelésében
- d) számolásban
- e) idegen nyelvek tanulásában
- f) társasjátékokban.....
- g) házi és ház körüli munkában.....
- h) rejtvényfejtésben, logikai feladatokban.....
- i) sportban, csapatjátékokban, pl. foci, kézilabda.....
- j) modellezésben.....
- k) szervezésben.....
- l) mások segítésében
- m) egyéb:.....

10. Ön szerint hol lehet továbbtanulási lehetőségekről tájékozódni? (Több választ is megjelölhet)

- a) szülői értekezleten
- b) kamarában.....
- c) TISZK-ekben (Térségi Integrált Szakképző Iskola).....
- d) pályaválasztási kiállításon
- e) szakképző iskolában.....
- f) családi körben
- g) vállalkozóktól.....
- h) baráti körben
- i) szakmunkástanulótól
- j) gimnáziumi tanulótól.....
- k) médiából, internetről.....
- l) egyéb:.....

11. Szívesen részt venne olyan rendezvényen gyermekével, amelyen vállalkozók mutatják be szakmájukat? (Több választ is megjelölhet)

- a) igen, mert megismerném a szakmákat
- b) igen, mert még nem döntöttünk a szakmaválasztásról.....
- c) nem, mert más a gyermekem érdeklődése.....

12. Milyen pályaválasztási tanácsot ad gyermekének? (Több választ is megjelölhet)

- a) szerezzon szakmát.....
- b) szerezzon szakmát és érettségit
- c) szerezzon diplomát
- d) elsőként szerezzon szakmát, majd később döntsön a diploma megszerzéséről.....
- e) teljes mértékben rábízom a pályaválasztást
- f) még nem beszélgettünk továbbtanulásról
- g) azt szeretném, ha az én foglalkozásomat követné
- h) azt szeretném, ha a másik szülője foglalkozását követné
- i) azt szeretném, hogy a családi vállalkozásban dolgozzon.....
- j) azt szeretném, ha részt vennénk pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk.....
- k) olyan szakmát szerezzon, amivel jól tud keresni.....
- l) olyan szakmát szerezzon, amivel a közelben el tud helyezkedni...
- m) nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul

13. Milyen szakmacsoportba tartozó szakmát ajánlana gyermekének? (Több választ is megjelölhet)

- a) Egészségügy.....
- b) Szociális szolgáltatások.....
- c) Oktatás.....
- d) Művészet, közművelődés, kommunikáció.....
- e) Gépészet.....
- f) Elektrotechnika-elektronika.....
- g) Informatika.....
- h) Vegyipar.....
- i) Építészet.....
- j) Könnyűipar.....
- k) Faipar.....
- l) Nyomdaipar.....
- m) Közlekedés.....
- n) Környezetvédelem-vízgazdálkodás.....
- o) Közgazdaság.....
- p) Ügyvitel.....
- q) Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció.....
- r) Vendéglátás-turisztika.....
- s) Egyéb szolgáltatások.....
- t) Mezőgazdaság.....
- u) Élelmiszeripar.....
- v) Közszolgálat.....

14. Engedné-e, hogy gyermeke kollégiumban lakjon? (Egyet válasszon a 14.1. és a 14.2. lehetőségek közül, majd az alatta levő betűjeles válaszokból válasszon, itt többet is megjelölhet)

14.1. igen

- a) mert a társai segítenék a tanulásban
- b) mert a kollégiumban függetlenebbé, önállóbbá válna.....
- c) mert nem szeretném, ha „bejáró” tanuló lenne.....
- d) mert szereti az embereket, a közösséget
- e) mert felügyelet alatt van a családtól távol és tanulását szakemberek segítik
- f) ha nincs más megoldás.....
- g) egyéb:

14.2. nem

- a) mert a társai akadályoznák a tanulásban.....
- b) mert hiányoznának neki
- c) mert hiányozna nekünk.....
- d) mert hiányoznának neki az otthoni barátai.....
- e) mert nehezen szokik be a közösségbe
- f) egyéb:

Köszönjük a válaszokat és sikeres pályaválasztást kívánunk!

Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara